

คู่มือการประเมิน
เมือง สิ่งแวดล้อม
ยั่งยืน

สิ่งแวดล้อมยั่งยืน

ทรัพยากรธรรมชาติมีความสมบูรณ์ มีพื้นที่สีเขียวเพียงพอ ภูมิทัศน์สวยงาม ของเสียหรือมลพิษถูกจัดการอย่างเหมาะสม และประชาชนมีวิถีชีวิตที่เป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อม

กรอบแนวคิด เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

คนมีสุข

คนมีสุขภาพดี ได้รับการศึกษา สวัสดิการ และการพิทักษ์สิทธิ์ที่เหมาะสมและเท่าเทียม ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเอื้ออาทร มีกิจกรรม สร้างสรรค์สังคม ดำรงประเพณีวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

เมืองอยู่ดี

มีการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเหมาะสม โครงสร้างพื้นฐานเพียงพอสำหรับคนทุกกลุ่ม มีความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย ปลอดภัย และเศรษฐกิจมั่นคง

เทศบาลแห่งการเรียนรู้ และการบริหารจัดการที่ดี

มีวิสัยทัศน์และแผนงานชัดเจน บุคลากรมีความรอบรู้และเชี่ยวชาญ ระบบการทำงานได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง พร้อมการบริหารจัดการที่ดี และมีนวัตกรรมการพัฒนาเมือง

คู่มือการประเมิน

เมืองสิ่งแวดล้อม ยั่งยืน

คู่มือการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

จัดทำโดย :

สำนักส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : ๒๕๖๓

จำนวนพิมพ์ ๓,๐๐๐ เล่ม

ออกแบบ : บริษัทจันวาณิชย์ ซีเคียวริตี้พริ้นท์ติ้ง จำกัด

พิมพ์ที่ : บริษัทจันวาณิชย์ ซีเคียวริตี้พริ้นท์ติ้ง จำกัด

คำนำ

จากการขยายตัวของเมืองที่เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยคาดว่าในปี พ.ศ.๒๕๖๙ ประเทศไทย จะมีประชากรที่อยู่อาศัยในเขตเมืองเพิ่มมากขึ้น ร้อยละ ๖๐ ส่งผลให้ความต้องการที่อยู่อาศัย และกิจกรรมต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น อีกทั้งแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินที่จะเปลี่ยนผ่าน พื้นที่ชนบทให้ขยายตัวกลายเป็นเมืองเพิ่มสูงขึ้น จึงมีแนวโน้มที่จะเกิดปัญหาด้านทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมเพิ่มสูงขึ้นตามการขยายตัวของเศรษฐกิจและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่มาจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ นโยบายระดับชาติได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเชิงพื้นที่อย่างบูรณาการและมุ่งเน้นการพัฒนาที่สมดุลในทุกมิติ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเห็นชอบในหลักการและแนวทางการขับเคลื่อนเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนอย่างบูรณาการโดยใช้กลไกการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในทุกระดับเพื่อมุ่งสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) คำนึงถึงการพัฒนาพื้นที่แบบองค์รวม สมดุลในทุกมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานที่นำแนวคิดระดับสากล แปลงนโยบายระดับชาติ สู่การปฏิบัติในระดับท้องถิ่น โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นธงนำทางการส่งเสริมศักยภาพให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถบริหารจัดการท้องถิ่นสู่ความน่าอยู่อย่างยั่งยืน “การประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน” มีความมุ่งหวังให้เทศบาลทุกระดับ ได้นำกรอบแนวคิดและเกณฑ์ชี้วัดเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนไปใช้ในการกำหนดทิศทางการพัฒนา ซึ่งเป็นเครื่องมือและกลไกส่วนหนึ่งที่สนับสนุนให้ท้องถิ่นรู้สถานะและระดับการพัฒนาที่ครอบคลุม รวมทั้งเป็นการยกระดับสู่การพัฒนาเมืองที่เป็นมาตรฐานสากล และขยายเครือข่ายให้เกิดความเข้มแข็ง ทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับประเทศต่อไป

คู่มือการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนฉบับนี้ เป็นการทบทวนและพัฒนาตัวอย่างกิจกรรม ในแต่ละตัวชี้วัดให้มีความทันสมัย เหมาะสม และสอดคล้องกับภารกิจของเทศบาล เพื่อมุ่งหวังให้เทศบาลทุกระดับทั่วประเทศ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาเมืองตามกรอบแนวคิดเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนทั้ง ๔ ด้าน ให้เมืองมีความน่าอยู่ มีการพัฒนาที่สมดุลควบคู่ไปกับการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในเมืองให้มีความยั่งยืนต่อไป

๑ การพัฒนาเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน	๕
๑.๑ ความสำคัญของการพัฒนาเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน.....	๖
๑.๒ ประโยชน์ที่เทศบาลจะได้รับจากการเข้าร่วมการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน.....	๑๑
๒ กรอบแนวคิดและตัวชี้วัดเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน	๑๓
๒.๑ กรอบแนวคิดเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน.....	๑๔
๒.๒ ตัวชี้วัดเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน.....	๑๕
๓ การประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน	๕๙
๓.๑ กระบวนการประเมิน.....	๖๑
๓.๒ ระดับผลการประเมิน.....	๖๓
๓.๓ เกณฑ์การให้คะแนนตัวชี้วัด.....	๖๔
๔ การส่งผลงานเข้าร่วมการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน	๙๓
๔.๑ วิธีการส่งผลงานเข้าร่วมประเมิน.....	๙๕
๔.๒ ข้อเสนอแนะในการส่งผลงานเข้าร่วมประเมิน.....	๙๖

การพัฒนา
เมือง สิ่งแวดล้อม
ยั่งยืน

๑.๑

ความสำคัญของการพัฒนา เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

จำนวนประชากรในโลกปัจจุบันมากกว่า ร้อยละ ๕๐ อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ถูกจำแนกว่าเป็นเขตเมือง และแนวโน้มของประชากรที่อาศัยในเขตเมืองนั้นมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้เมืองมีการขยายตัวตลอดเวลา ทำให้เกิดการให้บริการมากขึ้น แนวโน้มดังกล่าวเป็นข้อมูลพื้นฐานที่ผลักดันให้เกิดแนวทางการพัฒนาเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน หรือ Environmentally sustainable city ที่มุ่งเน้นให้เมืองให้ความสำคัญอย่างยั่งยืนกับการจัดการสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

ประชากรบนโลก
ที่อาศัยในเขตเมือง

มีมากกว่า

Environmentally Sustainable City

การพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นประเด็นสำคัญของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ซึ่งอาศัยกรอบแนวคิดที่มองการพัฒนาเป็นมิติ (Dimensions) ของเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมให้มีความเชื่อมโยงกัน เพื่อเป็นทิศทางในการพัฒนาร่วมกันของประชาคมโลกในช่วงการพัฒนา ๑๕ ปี (กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๗๓) ประกอบด้วย ๑๗ เป้าหมายหลัก ตอบสนองต่อมิติเชิงพัฒนาในทุกด้านตั้งแต่ สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม การจัดการ ความร่วมมือ ฯ และเมื่อพิจารณาเป้าหมายทั้ง ๑๗ เป้าหมายหลัก พบว่าประเด็นด้านการพัฒนาเมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีการระบุไว้ชัดเจนในเป้าหมายที่ ๑๑ การทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย มีภูมิคุ้มกันและความยั่งยืน นอกจากนี้ยังปรากฏเชื่อมโยงไปสู่เป้าหมายอื่นตามกระบวนการที่มองการพัฒนาเชื่อมโยงในทุกมิติอีกด้วย โดยเฉพาะประเด็นสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในปัจจุบันที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเมือง ไม่ว่าจะเป็นการจัดการขยะอย่างครบวงจร การจัดการน้ำเสีย การจัดการคุณภาพอากาศ การเพิ่มพื้นที่สีเขียว ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเชื่อมโยงคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยตรงทำให้ปัจจุบัน แผนหรือนโยบายระดับชาติล้วนให้ความสำคัญต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น

เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนเป็นเมืองที่มีการออกแบบและพัฒนาภายใต้การพิจารณาความสมดุลในประเด็นด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างครอบคลุม มุ่งเน้นการให้ความสำคัญในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และต้องให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมตั้งแต่ระดับรากฐานของสังคมต่อการพัฒนาเมือง เมื่อพิจารณาแล้วจึงกล่าวได้ว่า

กรอบแนวคิดของเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนนั้นอยู่บนรากฐานตามกระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืนนั่นเอง

ประเทศไทยมีกรอบการพัฒนาของตนเองที่ใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนคือ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยอาศัยหลักภูมิปัญญาและความซื่อสัตย์สุจริต ตลอดจนหลักการเดินทางสายกลาง ความสมเหตุสมผล และความรอบคอบตามแนวคิดของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร จุดเน้นของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคือ ความยั่งยืน และได้รับการยอมรับว่าเป็นหลักการสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศไทยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ จนถึงปัจจุบัน

กระบวนการที่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ถูกนำมาบูรณาการไว้ในกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) รวมทั้งนโยบายประเทศไทย ๔.๐ ดังนั้นแผนงานและแผนงบประมาณของหน่วยงานรัฐทั้งหมดจึงถูกกำหนดให้สอดคล้องกับกระบวนการที่ตนดังกล่าวมาตามลำดับ โดยกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี หรือที่เรียกกันว่าแผน ๖-๖-๔ (๖ ด้าน ๖ ยุทธศาสตร์หลัก และ ๔ ยุทธศาสตร์สนับสนุน) นั้น เป็นกรอบที่ใช้กำหนดทิศทางการพัฒนาของประเทศเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว ยุทธศาสตร์ทั้ง ๖ ด้านประกอบด้วย ความมั่นคง การสร้างความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการปรับสมดุล

และการพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ส่วนนโยบายประเทศไทย ๔.๐ สะท้อนให้เห็นถึงการบูรณาการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยเน้นการออกแบบระบบเศรษฐกิจฐานคุณค่า โดยการใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ควบคู่ไปกับการปฏิบัติที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและการผลิตของประเทศให้ออกจากกับดักรายได้ปานกลางกลายเป็นประเทศที่มีรายได้สูง และกระจายความเท่าเทียมทางเศรษฐกิจให้ภาคส่วนต่าง ๆ ได้รับผลประโยชน์อย่างทั่วถึง มุ่งเน้นการเติบโตและการพัฒนาที่ยั่งยืน

เมื่อพิจารณาประเด็นเรื่องการพัฒนาเมือง พบว่านโยบายระดับชาติของประเทศไทยได้กำหนดประเด็นดังกล่าวไว้สอดรับซึ่งกันและกัน กล่าวคือ ในกระบวนการยุทธศาสตร์ของ “ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี” พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐ ได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านที่ ๕ ไว้ คือ “การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม” ที่มีแนวทางการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์นี้ ประกอบด้วย

- สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว
- สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล
- สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ
- พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง
- พัฒนาความมั่นคงด้านพลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- ยกระดับกระบวนการทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ

ซึ่งสอดรับกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔) ที่มุ่งเน้นกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และให้ความสำคัญกับการพัฒนาเมืองเป็นอย่างมาก โดยเป้าหมายสำคัญประการหนึ่งของแผน ฯ ๑๒ คือ เมื่อสิ้นสุดแผน ฯ ๑๒ เมืองศูนย์กลางของจังหวัดเป็นเมืองนำอยู่สำหรับคนทุกกลุ่มในสังคม ซึ่งแผน ฯ ๑๒ ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาเมืองไว้ ดังนี้

- พัฒนาสภาพแวดล้อมเมืองศูนย์กลางของจังหวัดให้เป็นเมืองนำอยู่ เพื่อการใช้งานของคนทุกกลุ่มในสังคมอย่างเท่าเทียม เอื้อต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างสมดุล
- ส่งเสริมการจัดการสิ่งแวดล้อมเมืองอย่างมีบูรณาการภายใต้การมีส่วนร่วมของส่วนกลาง ส่วนท้องถิ่น ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน
- พัฒนาระบบขนส่งสาธารณะในเขตเมือง
- รักษาอัตลักษณ์ของเมืองและสร้างคุณค่าของทรัพยากรเพื่อกระจายรายได้ให้คนในท้องถิ่น
- เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการเมือง

จากนโยบายและแผนการพัฒนาระดับประเทศข้างต้น จัดเป็นนโยบายสำคัญที่ถูกถ่ายทอดลงสู่หน่วยปฏิบัติการ หรือ เมือง อันมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะเทศบาล เป็นหน่วยงานที่มีส่วนสำคัญในการผลักดันให้การดำเนินการเรื่องพัฒนาเมืองบรรลุเป้าหมายตามนโยบายและแผนงานเหล่านั้น ในบริบทของประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทย “เทศบาล” เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบพื้นที่ที่มีความเป็น “เมือง” ซึ่งหมายถึงพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของประชากร มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ ตลอดจนเป็นพื้นที่ที่มีการใช้ทรัพยากรในปริมาณสูง เป็นแหล่งผลิตสินค้าและบริการ ขณะเดียวกันจึงเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษและของเสีย ดังนั้น เทศบาลจึงมีบทบาทโดยตรงอีกประการหนึ่งในการจัดการสิ่งแวดล้อม ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และสร้างการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ด้วยการผลิตและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

“การประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน” เป็นแนวคิดการพัฒนาเมืองที่กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมพัฒนาต่อจาก “การประเมินเทศบาลน่าอยู่อย่างยั่งยืน” ที่ได้ดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่องนับจากปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ภายใต้ความร่วมมือระหว่างกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม สภาเทศบาลแห่งประเทศไทย และสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย ซึ่งเป็นการประสานแนวคิดในการพัฒนาเมืองที่ครอบคลุมทุกมิติการพัฒนา และเป็นไปตามบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของเทศบาล ตามภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอนในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ และยังเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ขององค์การสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals: SDGs) แผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ ดังกล่าวข้างต้น

กรอบแนวคิด “เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน” เป็นแนวทางเพื่อการกำหนดนโยบายและใช้บริหาร “เมือง” ที่ครอบคลุมทุกมิติของการพัฒนา ประกอบด้วย “เมืองอยู่ดี คนมีสุข สิ่งแวดล้อมแวดล้อมยั่งยืน และเทศบาลแห่งการเรียนรู้และการบริหารจัดการที่ดี” ซึ่งทั้ง ๔ องค์ประกอบ มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน จะขาดองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งไม่ได้ เช่น การพัฒนาเมือง ในด้านการจัดทำผังเมือง (องค์ประกอบเมืองอยู่ดี) ส่งผลให้เกิดระบบการจราจรของเมืองที่มีประสิทธิภาพ ลดปัญหาการจราจรติดขัดในเมืองได้ ย่อมส่งผลให้ มลพิษทางอากาศของเมืองลดลง (องค์ประกอบสิ่งแวดล้อมยั่งยืน) และส่งผลต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน (องค์ประกอบคนมีสุข) หรือจะเป็นการพัฒนากระบวนการคัดแยกขยะต้นทางของครัวเรือน (องค์ประกอบสิ่งแวดล้อมยั่งยืน) จะช่วยลดปริมาณขยะของเทศบาลลง ส่งผลให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ดี สุขภาพอนามัยของประชาชนดีขึ้น (องค์ประกอบคนมีสุข) และส่งผลให้ปริมาณขยะ ณ หลุมฝังกลบลดลง ยืดอายุหลุมฝังกลบได้ และช่วยเทศบาลในการประหยัดงบประมาณค่ากำจัดขยะ (มิติเทศบาลแห่งการเรียนรู้และการบริหารจัดการที่ดี)

การถ่ายทอด
หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน
สู่การพัฒนาเมือง

จึงกล่าวได้ว่า แนวคิดการพัฒนา “เมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน” นี้เป็นแนวคิดที่มีความทันสมัย สอดรับกับนโยบายของประเทศไทย และมีความจำเป็นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการ ที่ทำให้เป็นกรอบในการกำหนดนโยบายการพัฒนาท้องถิ่น และเป็นกรอบในการดำเนินงานพัฒนาร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ อย่างมีส่วนร่วม ที่มุ่งเน้นให้เมืองมีศักยภาพในการจัดการ คุณภาพสิ่งแวดล้อม สามารถพัฒนายกระดับเป็นแหล่ง เรียนรู้ และเกิดเป็นเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนในที่สุด

๑.๒

ประโยชน์ที่เทศบาลจะได้รับจากการเข้าร่วม การประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

การประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ให้ความสำคัญต่อการนำแนวคิดและตัวชี้วัดที่พัฒนาขึ้นไปปรับใช้ในการพัฒนาเมือง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการเมืองสู่ความน่าอยู่และมีสิ่งแวดล้อมที่ดีอย่างยั่งยืน รวมถึงการเผยแพร่ผลงานที่ดีเพื่อเป็นแบบอย่างและกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้องและเหมาะสมยิ่งขึ้น เทศบาลที่นำกรอบแนวคิดเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนไปปรับใช้จะได้รับประโยชน์ต่าง ๆ หลายประการ ดังนี้

สามารถกำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนาเมืองได้อย่างถูกต้องและทันสมัย

การศึกษาคู่มือประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน จะช่วยให้เกิดความเข้าใจและสามารถนำไปกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ โครงการ หรือแนวทางการพัฒนาพื้นที่ตามแนวทางการพัฒนาเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนให้เกิดประโยชน์และสร้างความพึงพอใจให้แก่ทุกกลุ่ม เป็นแนวทางที่ถูกต้อง ครบถ้วนและทันสมัย

สามารถพัฒนาการทำงานเป็นทีมของเทศบาล

ในการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนต้องประสานการทำงานของทุกสำนัก กอง มีทีมงานของสำนักกองใดกองหนึ่ง เทศบาลที่นำแนวคิดไปปรับใช้และส่งผลงานเข้าร่วมการประกวดจึงต้องมีการประชุมวางแผนร่วมกันระหว่างสำนัก กอง ต่าง ๆ จึงช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ การทำงานเป็นทีม เกิดการทำงานร่วมกันในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การทำความเข้าใจกรอบแนวคิด ตัวชี้วัด และเกณฑ์การให้คะแนน การจัดสรรหน้าที่ความรับผิดชอบตามตัวชี้วัด การเก็บรวบรวมผลงาน การนำเสนอผลงาน ทั้งในรูปแบบเอกสารและการนำเสนอชี้แจงแก่คณะกรรมการ ซึ่งต้องเตรียมการนำเสนอที่ตรงประเด็น ชัดเจน กระชับ โดยจะส่งผลต่อการดำเนินงานขององค์กรที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากขึ้น

เสริมสร้างศักยภาพการทำงานของบุคลากรของเทศบาล

ในเกณฑ์และตัวชี้วัดการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน มีแนวคิดที่ครอบคลุมและทันสมัย ถูกต้องตามหลักวิชาการในการพัฒนาเมือง เมื่อบุคลากรของเทศบาลได้ทำการศึกษาแนวคิดดังกล่าว จะเห็นแนวทางการพัฒนาเมือง และยกระดับกระบวนการทำงาน ต้องการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็น การวางแผนการตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูล การดำเนินงาน การประเมินผลผลิต ผลลัพธ์ และการเก็บรวบรวมหลักฐานผลการดำเนินงาน

ทราบระดับการพัฒนาเทศบาล

การประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนเป็นทั้งการประเมินตนเอง และการเปรียบเทียบระดับ การพัฒนาของเทศบาลตนเองกับเทศบาลอื่น ทั้งนี้เมื่อเทศบาลส่งผลงานเข้าร่วมย่อมทราบผล การพัฒนาของตนเองในแต่ละองค์ประกอบว่า เทศบาลของตนได้ทำงานไปครบทุกองค์ประกอบหรือไม่ และเมื่อส่งผลงานเข้าร่วม จะทราบว่าเมื่อเทียบกับเทศบาลที่มีงบประมาณใกล้เคียงกันระดับการพัฒนา เทศบาลอยู่ในระดับใด รวมถึงทราบจุดเด่นและจุดบกพร่องในการพัฒนา เพื่อนำไปปรับปรุง การดำเนินงานในอนาคต

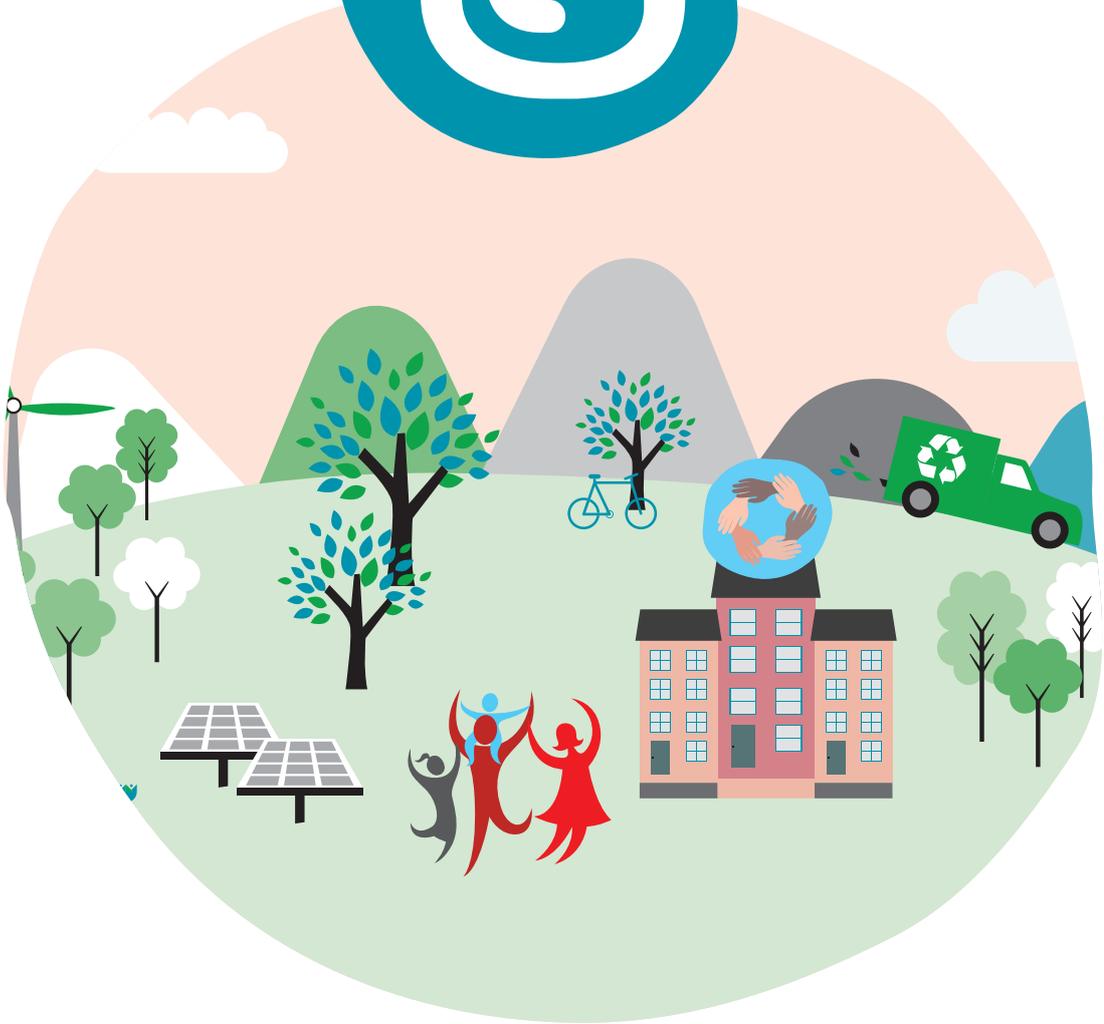
ช่วยพัฒนาระบบข้อมูลและการติดตามประเมินผล

เนื่องจากต้องใช้ข้อมูลต่าง ๆ จากฝ่าย กอง หรือสำนักที่เกี่ยวข้องที่ครอบคลุมทุกภารกิจ ของเทศบาล จึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลให้เป็นระบบเดียวกัน หรือ ใกล้เคียงกันมากขึ้น เกิดความสะดวกในการนำไปใช้ประโยชน์ รวมทั้งยังสามารถใช้ข้อมูลดังกล่าว ในการประเมินต่าง ๆ และการรายงานผลการพัฒนาเมืองให้แก่ประชาชนได้รับทราบและเข้าใจการ ทำงานของเทศบาล และนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนและกำหนดทิศทางการพัฒนาทั้งใน ระยะสั้นและระยะยาว

ขยายเครือข่ายการเรียนรู้และความร่วมมือ

เทศบาลที่ส่งผลงานเข้าร่วมการประเมิน ซึ่งเป็นเทศบาลที่มีความมุ่งมั่นและต้องการพัฒนา อย่างไม่หยุดนิ่ง ก่อให้เกิดการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน รวมถึงเพิ่มโอกาสในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และเข้าร่วมกิจกรรมของหน่วยงานจัดการประเมิน ฯ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่ง เป็น การขยายเครือข่ายให้กว้างขึ้นเรื่อย ๆ

ส่วนเทศบาลที่มีผลงานที่โดดเด่นหรือได้รับรางวัล จะได้รับการเผยแพร่ผลงานสู่เทศบาลอื่น ๆ และสาธารณชน ผ่านช่องทางต่าง ๆ โดยเฉพาะการประกาศผลและมอบรางวัล การเผยแพร่ผ่าน สื่อมวลชน การจัดพิมพ์เอกสารรวบรวมผลงาน การเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงานต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังจะได้รับการยกระดับและพัฒนาศักยภาพเพื่อก้าวสู่ต้นแบบเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนอาเซียน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและสนับสนุนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมต่อไป

กรอบแนวคิด
และตัวชี้วัด

เมือง สิ่งแวดล้อม
ยั่งยืน

๒.๑

กรอบแนวคิดเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

“พัฒนาเมืองอย่างมีส่วนร่วม สู่การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ประชาชน
มีคุณภาพชีวิตที่ดี”

เมืองอัจฉริยะ

มีการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเหมาะสม โครงสร้างพื้นฐาน
เพียงพอสำหรับคนทุกกลุ่ม มีความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย ปลอดภัย
และเศรษฐกิจมั่นคง (๗ ตัวชี้วัด)

คนมีสุข

คนมีสุขภาพดี ได้รับการศึกษา สวัสดิการ และการพิทักษ์สิทธิ
ที่เหมาะสมและเท่าเทียม ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเอื้ออาทร
มีกิจกรรมสร้างสรรค์สังคม ดำรงประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญา
ท้องถิ่น (๙ ตัวชี้วัด)

สิ่งแวดล้อมยั่งยืน

ทรัพยากรธรรมชาติมีความสมบูรณ์ มีพื้นที่สีเขียวเพียงพอ
ภูมิทัศน์สวยงาม เป็นระเบียบเรียบร้อย ของเสียหรือมลพิษถูกจัดการ
อย่างเหมาะสม และประชาชนมีวิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
(๗ ตัวชี้วัด)

เทศบาลแห่งการเรียนรู้และการบริหารจัดการที่ดี

มีวิสัยทัศน์และแผนงานชัดเจน บุคลากรมีความรอบรู้
และเชี่ยวชาญ ระบบการทำงานได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
พร้อมการบริหารจัดการที่ดี และมีนวัตกรรมการพัฒนาเมือง
(๑๑ ตัวชี้วัด)

๒.๒

ตัวชี้วัดเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

องค์ประกอบ / ประเด็น	ตัวชี้วัด
เมืองอยู่ดี	
<ul style="list-style-type: none"> เมืองมีการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างเหมาะสม	๑. การกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน ให้เป็นไปตามบริบทของเมือง ๒. การพัฒนาเมืองและชุมชนให้เป็นไปตามผังเมือง
<ul style="list-style-type: none"> เมืองมีโครงสร้างพื้นฐานที่ได้มาตรฐานสำหรับคนทุกกลุ่ม	๓. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้ครอบคลุมและเหมาะสมกับผู้ใช้ประโยชน์
<ul style="list-style-type: none"> เมืองมีความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ	๔. การยกระดับคุณภาพชีวิตสำหรับผู้มีรายได้น้อยและผู้ด้อยโอกาส ๕. การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชีวิตประจำวัน
<ul style="list-style-type: none"> เมืองมีความปลอดภัย	๖. การจัดการภัยพิบัติและสาธารณภัย ๗. การป้องกันและดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
คนมีสุข	
<ul style="list-style-type: none"> คนมีสุขภาพดี	๘. การเสริมสร้างสุขภาพที่ดีของคนในเมือง ๙. การคุ้มครองสุขภาพอนามัย
<ul style="list-style-type: none"> คนทุกวัยได้รับการศึกษาอย่างหลากหลายและเท่าเทียม	๑๐. การส่งเสริมการศึกษาอย่างหลากหลายและเท่าเทียม
<ul style="list-style-type: none"> คนทุกกลุ่มได้รับสวัสดิการที่เหมาะสม	๑๑. การจัดสวัสดิการที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน
<ul style="list-style-type: none"> ปลอดภัยเสพติดและอบายมุข	๑๒. การป้องกันและแก้ไขปัญหาสุรา บุหรี่ ยาเสพติดและอบายมุข
<ul style="list-style-type: none"> ครอบครัวมีความอบอุ่นและชุมชนมีความเอื้ออาทร	๑๓. การส่งเสริมความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว ความสามัคคีและเอื้ออาทรระหว่างคนในชุมชน
<ul style="list-style-type: none"> ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม	๑๔. การส่งเสริมกิจกรรมทางสังคมเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วม
<ul style="list-style-type: none"> เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาสได้รับการพิทักษ์สิทธิ์	๑๕. การพิทักษ์สิทธิ์ของเยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส
<ul style="list-style-type: none"> ประเพณี วัฒนธรรม ภาษา และภูมิปัญญาท้องถิ่นได้รับการสืบสานให้ดำรงไว้	๑๖. การอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรม ภาษา และภูมิปัญญาท้องถิ่น

องค์ประกอบ / ประเด็น	ตัวชี้วัด
สิ่งแวดล้อมยั่งยืน	
<ul style="list-style-type: none"> • ทรัพยากรธรรมชาติในเมืองได้รับการดูแลรักษาให้คงไว้ซึ่งระบบนิเวศที่ดี 	๑๗. การดูแลรักษาและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติให้คงไว้ซึ่งระบบนิเวศที่ดี
<ul style="list-style-type: none"> • ของเสียหรือมลพิษถูกจัดการอย่างถูกต้องและเหมาะสม 	๑๘. การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างครบวงจรและเหมาะสม ๑๙. การจัดการน้ำเสีย และมลพิษทางอากาศอย่างเหมาะสม
<ul style="list-style-type: none"> • พื้นที่สีเขียวและภูมิทัศน์เมืองได้รับการดูแลรักษาอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม 	๒๐. การอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่สีเขียวให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต ๒๑. การปรับภูมิทัศน์เมืองให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและสอดคล้องกับสภาพเมือง
<ul style="list-style-type: none"> • ประชาชนมีวิถีชีวิตและการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 	๒๒. การส่งเสริมการผลิต การบริการ และการบริโภค ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ๒๓. การส่งเสริมการใช้พลังงานและน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ
เทศบาลแห่งการเรียนรู้และการบริหารจัดการที่ดี	
<ul style="list-style-type: none"> • การมีวิสัยทัศน์และแผนงานที่ชัดเจน 	๒๔. การกำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ พร้อมแปลงไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม
<ul style="list-style-type: none"> • บุคลากรมีความรอบรู้และเชี่ยวชาญ 	๒๕. การพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความรอบรู้และเชี่ยวชาญในงานที่รับผิดชอบ
<ul style="list-style-type: none"> • องค์ความรู้และระบบการทำงานได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 	๒๖. การสร้างองค์กรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ๒๗. การสนับสนุนให้เกิดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงานที่เอื้อต่อคุณภาพชีวิตที่ดี
<ul style="list-style-type: none"> • การบริหารจัดการที่ดี 	๒๘. การส่งเสริมให้ผู้บริหารและบุคลากรมีคุณธรรม จริยธรรมในการบริหารและการทำงาน ตามมาตรฐานคุณธรรมจริยธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๒๙. การมีกระบวนการตอบสนองต่อการให้บริการ ขอรับบริการ และจัดการข้อร้องเรียนของประชาชนอย่างครบถ้วนและเป็นระบบ ๓๐. การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานของเทศบาล ๓๑. ความร่วมมือในการดำเนินงานกับหน่วยงานอื่น ๓๒. การจัดเก็บรายได้ให้ได้ตามเป้าหมาย การลดรายจ่าย หรือความพยายามในการหารายได้อื่น ๓๓. ความพยายามในการใช้งบประมาณให้เป็นไปตามที่คาดการณ์ และมีเหตุผลอันควรในการโอนงบประมาณ
<ul style="list-style-type: none"> • นวัตกรรมการพัฒนาเมือง 	๓๔. นวัตกรรมการพัฒนาเมือง

ตัวชี้วัดที่ ๑

การกำหนดทิศทางการใช้ประโยชน์ที่ดินตามบริบทของเมือง

การกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน แผนงานโครงการ กรอบวิสัยทัศน์ ในการวางแผน และวางผัง เป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยกำหนดทิศทางและรูปแบบของการขยายเมืองและโครงสร้างพื้นฐานไปในทิศทางที่เหมาะสมมีความเป็นระเบียบ เรียบร้อย มีสภาพแวดล้อมที่ดี มีความปลอดภัยและน่าอยู่ สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนการพัฒนาเศรษฐกิจ อาทิ การเสนอแนะการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ที่ดิน ความหนาแน่นของประชากร การใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน ความปลอดภัยของประชาชน การคมนาคมขนส่ง และสวัสดิภาพทางสังคม เพื่อส่งเสริมการเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อม เพื่อดำรงรักษาหรือบูรณะสถานที่และวัตถุที่มีประโยชน์หรือ คุณค่าในทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี หรือเพื่อบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิประเทศที่งดงาม หรือมีคุณค่าในทางธรรมชาติ พร้อมทั้งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้เกิดประสิทธิภาพ การให้บริการทางสังคมที่เพียงพอได้มาตรฐาน และแก้ไขและบรรเทาปัญหา

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- จัดทำผังเมืองรวม หรือจัดทำผังเมืองเฉพาะ หรือกำหนดเทศบัญญัติการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างมีส่วนร่วม หรือ จัดทำข้อกำหนดเพื่อควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน หรือผังเทศบาล หรือผังชุมชน อย่างใดอย่างหนึ่ง
- มีการประกาศแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน
- มีมาตรการดูแลให้ผังเมืองรวม หรือผังเมืองเฉพาะ หรือเทศบัญญัติการใช้ประโยชน์ที่ดินสามารถบังคับใช้ได้อย่างต่อเนื่อง
- การพัฒนาระดับหรือปรับปรุงผังเมือง หรือเทศบัญญัติการใช้ประโยชน์ที่ดินให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ และยุคสมัย

ตัวชี้วัดที่ ๒

การพัฒนาเมืองและชุมชนให้เป็นไปตามผังเมือง

การพัฒนาเมืองและชุมชนให้เป็นไปตามผังเมืองรวมและแผนพัฒนาเทศบาล เพื่อแก้ไขปัญหาทางกายภาพ การขยายตัวของประชากร ปัญหาด้านเศรษฐกิจ และสังคมเมือง และปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งเทศบาลควรให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ การปรับปรุง การพัฒนา และการสร้างชิ้นใหม่ โดยต้องไม่ขัดแย้งหรือส่งผลกระทบต่อชุมชน นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงการพัฒนาให้เมืองมีความปลอดภัย มีระบบสาธารณสุขปลอดภัย สาธารณูปการที่ทั่วถึง การขยายตัวเป็นไปตามผังเมือง จะช่วยลดปัญหาความแออัด ลดการรุกร้าพื้นที่ทางธรรมชาติ และช่วยสร้างเมืองให้น่าอยู่

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผังเมืองรวม หรือผังเมืองเฉพาะ หรือเทศบัญญัติการใช้ประโยชน์ที่ดินให้แก่ประชาชนทราบอย่างทั่วถึง
- ส่งเสริมการพัฒนาเมืองและชุมชนให้เป็นไปตามผังเมืองรวม หรือผังเมืองเฉพาะ หรือเทศบัญญัติการใช้ประโยชน์ที่ดิน หรือผังเทศบาล หรือผังชุมชน หรือกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง เช่น พัฒนาระบบคมนาคมในพื้นที่ พัฒนาระบบขนส่งมวลชน ระบบระบายน้ำ พัฒนาพื้นที่พาณิชยกรรมและการบริการ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาและอนุรักษ์ย่านเมืองเก่า เป็นต้น
- ดำเนินการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน ให้เป็นไปตาม ผังหรือแผนที่เทศบาลมี หรือได้ประกาศใช้
- กิจกรรมด้านการวางผังคมนาคมขนส่ง พื้นที่สีเขียว หรือการอนุรักษ์เมืองเก่า ที่สัมพันธ์กับผังเมือง หรือแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน
- ดำเนินการจัดรูปที่ดินเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลในการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่
- เทศบาลออกเทศบัญญัติอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือสนับสนุนการบังคับใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นไปตามผังเมืองรวม
- การบังคับใช้ผังเมืองรวม ผังเมืองเฉพาะ เทศบัญญัติการใช้ประโยชน์ที่ดิน และกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (กฎหมายควบคุมอาคาร กฎหมายชุดดินถมดิน ฯลฯ) อย่างจริงจัง ตลอดจนการอนุญาตหรือการไม่อนุญาตประกอบกิจการ หรือการก่อสร้าง หรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผังเมือง หรือเทศบัญญัติการใช้ประโยชน์ที่ดิน
- ตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนาเมืองตามผังเมือง ร่วมกับชุมชน

ตัวชี้วัดที่ ๓

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้ครอบคลุม และเหมาะสมกับวิถีไปรษณีย์

โครงสร้างพื้นฐานซึ่งเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตของประชาชน เช่น ถนน สะพาน ทางเดินเท้า ชลประทาน ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำประปา โทรคมนาคม ห้องน้ำสาธารณะ สถานที่ออกกำลังกาย อินเทอร์เน็ต พื้นที่สาธารณะ ป้ายบอกทาง เป็นต้น ให้สอดคล้องกับบริบท การพัฒนาของเมือง ทั้งเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ต้องคำนึงถึงมาตรฐานใน การดำเนินการ ความครอบคลุมพื้นที่ รวมถึงปรับปรุงและดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพที่สามารถ ใช้งานได้ดี ไม่ชำรุดทรุดโทรม นอกจากนี้ ควรคำนึงถึงการเตรียมความพร้อมรองรับสังคม ผู้สูงอายุ และการอำนวยความสะดวกสำหรับคนทุกกลุ่มตามบริบทของเมือง

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

โครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็น (ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท อินเทอร์เน็ต ระบบขนส่งมวลชน ฯลฯ)

- การกำหนดแผน และการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานที่สอดคล้องกับผังเมือง หรือ ยุทธศาสตร์ การพัฒนาเมือง
- การกำหนดแผน มาตรการในการจัดทำ พัฒนา และบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐานของเมือง
- กิจกรรมดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการจัดทำ พัฒนา และบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐาน ของเมือง
- แผนผังแสดงการจัดทำโครงสร้างพื้นฐานของเมือง
- การประเมินผลประโยชน์ที่ได้รับจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของเมืองที่จำเป็นของเมือง ร่วมกับประชาชน ชุมชน หรือภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง (ต่อ)

โครงสร้างพื้นฐานเฉพาะตามบริบทของพื้นที่ (โครงสร้างพื้นฐานเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของคนทุกกลุ่ม)

- กิจกรรมสำรวจ วิเคราะห์และรายงานลักษณะประชากร (เด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส) และลักษณะเฉพาะของเมือง (ลักษณะภูมิประเทศ การสร้างบ้านเรือน ปัญหาน้ำท่วม น้ำแล้ง ปัญหาย้ายพิบัติต่าง ๆ ฯลฯ) เพื่อวางแผนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของเมืองให้เหมาะสม
- แผนงาน โครงการ กิจกรรม การจัดสร้างและบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค เพื่อรองรับการใช้ประโยชน์ของคนทุกกลุ่มตามลักษณะประชากร
- แผนงาน โครงการ กิจกรรม การจัดสร้างและบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค เพื่อรองรับภัยพิบัติ ตามลักษณะเฉพาะของเมือง
- แผนงาน โครงการ กิจกรรม การจัดสร้างและบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐาน และระบบขนส่งมวลชน เพื่อรองรับการเดินทางของประชาชนทุกกลุ่มในเมือง (รถเมล์ รถราง ฯลฯ)
- การประเมินผลประโยชน์ที่ได้รับจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานตามบริบทของพื้นที่ร่วมกับประชาชน ชุมชน หรือภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ตัวชี้วัดที่ ๔

การยกระดับคุณภาพชีวิตสำหรับผู้มีรายได้น้อยและผู้ด้อยโอกาส

ผู้มีรายได้น้อยและผู้ด้อยโอกาสถือเป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่จำเป็นต้องได้รับการดูแลในเรื่องคุณภาพชีวิต การสร้างงาน รายได้ และการดูแลที่อยู่อาศัยอันเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นภารกิจของเทศบาลในการดูแลทั้งในด้านที่อยู่อาศัย รวมถึงการปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม การจัดสาธารณูปโภค สาธารณูปการ การแก้ไขปัญหาชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย โดยต้องให้ความสำคัญกับการจัดการด้านที่อยู่อาศัยและชุมชนให้เป็นไปตามมาตรฐานและเพียงพอสำหรับคนทุกกลุ่ม ตลอดจนถึงการจัดบริการสาธารณะ การเสริมสร้างอาชีพ/รายได้ให้แก่คนในชุมชนเพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนและส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่ดีของชุมชน

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

การยกระดับคุณภาพชีวิตสำหรับผู้มีรายได้น้อย (ผู้มีรายได้ไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท/ปี)

- กิจกรรมสำรวจข้อมูลที่ยาก รายได้ อาชีพ และศักยภาพของผู้มีรายได้น้อย
- ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้มีรายได้น้อย
- กิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้มีรายได้น้อย เช่น การสร้างอาชีพ/รายได้เสริม การฝึกอาชีพ ฯลฯ โดยชุมชนมีส่วนร่วม
- ประสานหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องเช่น สำนักงานแรงงานจังหวัด สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในการยกระดับคุณภาพชีวิตสำหรับผู้มีรายได้น้อย
- กิจกรรมประเมินผลคุณภาพชีวิตของกลุ่มที่ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตจากกิจกรรมที่เทศบาลได้ดำเนินงาน โดยชุมชนมีส่วนร่วม

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง (ต่อ)

การยกระดับคุณภาพชีวิตสำหรับผู้ด้อยโอกาส (ผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อนและรับผลกระทบด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สาธารณสุข การเมือง กฎหมาย วัฒนธรรม และภัยธรรมชาติ รวมถึงผู้ขาดโอกาสเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐาน)

- กิจกรรมสำรวจข้อมูลที่อยู่อาศัย สภาพความเป็นอยู่ของผู้ด้อยโอกาสหรือสภาพชุมชนแออัด
- ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ด้อยโอกาสหรือสภาพชุมชนแออัด
- กิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้มีรายได้น้อย ผู้ด้อยโอกาสหรือสภาพชุมชนแออัด เช่น การปรับปรุงที่อยู่อาศัย การสร้างอาชีพ/ รายได้เสริม การสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น ฯลฯ โดยชุมชนมีส่วนร่วม
- ประสานหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องเช่น สำนักงานแรงงานจังหวัด สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ฯลฯ ในการยกระดับคุณภาพชีวิตสำหรับผู้ด้อยโอกาส
- กิจกรรมประเมินผลคุณภาพชีวิตของกลุ่มผู้ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตจากกิจกรรมที่เทศบาลได้ดำเนินงาน โดยชุมชนมีส่วนร่วม

ตัวชี้วัดที่ ๕

การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาไว้ในชีวิตประจำวัน

หลักเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งเป็นแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง เพื่อให้เกิดความสมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลง สำหรับการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงนำมาปรับในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ การพัฒนาเศรษฐกิจให้มีความมั่นคง มีรายได้เพียงพอที่จะเป็นหลักประกันในอนาคตนั้น เป็นกระบวนการคิดและวางแผนด้วยการใช้ข้อมูลและความรู้ วิเคราะห์ความเป็นเหตุเป็นผล ก่อนการลงทุนหรือดำเนินกิจการใด ๆ

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- การวิเคราะห์บริบทของเมืองในด้านเศรษฐกิจและสังคม
- กำหนดนโยบายและแผนงานด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ของเทศบาลให้สอดคล้องกับบริบทของเมือง ชุมชน และประชาชนในพื้นที่
- ส่งเสริมให้ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ชุมชน และประชาชนทั่วไป
- กิจกรรมส่งเสริมชุมชน และครัวเรือนทำตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เช่น กิจกรรมลดรายจ่าย การส่งเสริมการออม การจัดทำบัญชีครัวเรือน การสร้างอาชีพเสริม การรวมกลุ่มของผู้ผลิตหรือผู้บริโภค ฯลฯ
- กิจกรรมการส่งเสริมการประยุกต์ใช้แนวเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินงานของเทศบาล เช่น การมุ่งสู่องค์กรพอเพียง ฯลฯ
- ประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายและแผนงานด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของเทศบาล ร่วมกับชุมชน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ตัวชี้วัดที่ ๖

การจัดการภัยพิบัติและสาธารณภัย

ภัยพิบัติและสาธารณภัย หมายถึง ภัยพิบัติ อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดในสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณสุข ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ หรือผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ หรือมีผู้ทำให้เกิดขึ้น ซึ่งได้สร้างความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินของชุมชนหรือสังคม จึงจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมอย่างสม่ำเสมอ สร้างขีดความสามารถในการป้องกันลดผลกระทบ และรับมือกับภัยพิบัติและสาธารณภัย เพื่อช่วยลดความเสียหาย และความรุนแรงจากภัยที่เกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วทั้งที่และมีประสิทธิภาพ

(หมายเหตุ ในการประเมินนี้ สาธารณภัยไม่นับรวมอัคคีภัย ซึ่งถือเป็นงานประจำที่ทุกเทศบาลปฏิบัติได้ตั้งอยู่แล้ว)

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

การจัดการภัยพิบัติและสาธารณภัย

- เทศบาลจัดทำแผนประเมินความเสี่ยงด้านภัยพิบัติและสาธารณภัยภายในพื้นที่ของเทศบาล
- จัดทำแผนรับมือภัยพิบัติและสาธารณภัยในพื้นที่ ทั้งแผนงานป้องกันและลดผลกระทบ แผนงานรับมือภัยพิบัติและสาธารณภัย แผนงานฟื้นฟูบูรณะ หรือ ก่อนเกิดเหตุ ระหว่างเกิดเหตุ หลังเกิดเหตุ
- กิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพของหน่วยงานและบุคลากรที่มีส่วนร่วมในแผนรับมือภัยพิบัติและสาธารณภัย
- กิจกรรมสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ประชาชนและกลุ่มเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติและสาธารณภัย
- กิจกรรมการซ้อมรับมือภัยพิบัติและสาธารณภัย
- การประเมินผลการจัดการภัยพิบัติและสาธารณภัย หรือการประเมินความพร้อมในการจัดการภัยพิบัติและสาธารณภัย โดยเปรียบเทียบข้อมูลย้อนหลัง ๓ ปี

ตัวชี้วัดที่ ๗

การป้องกันและดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีความเชื่อมโยงกับระบบสังคมโดยรวม และจากโครงสร้างทางกายภาพ มีการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการอยู่อาศัยและการดำเนินกิจกรรมได้อย่างปลอดภัย

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

ระบบงานจราจร และความปลอดภัยบนท้องถนน

- มีการสำรวจความเสี่ยง จุดเสี่ยง อันจะเป็นอันตรายต่อความปลอดภัยในการจราจร
- จัดทำแผนป้องกันและดูแลความปลอดภัยในการจราจร
- ดำเนินกิจกรรมป้องกันและดูแลความปลอดภัยในจราจร และความปลอดภัยบนท้องถนนอย่างมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนในพื้นที่ เช่น การจัดระบบการจราจร การกวดขันวินัยจราจร ฯลฯ
- พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัย เช่น สะพานลอย ทางม้าลาย ไฟแสงสว่าง ป้ายเตือน ระบบสายด่วนรับแจ้งเหตุ การจัดทำป้ายจราจรและสัญญาณไฟจราจร การจัดทำเนินชะลอความเร็ว การนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้
- มีเครือข่ายและเสริมสร้างศักยภาพการดำเนินงานร่วมกันหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ตำรวจ ฝ่ายปกครอง ภาคเอกชน เป็นต้น
- มีการประเมินผลความเสี่ยงด้านระบบงานจราจร และความปลอดภัยบนท้องถนนของประชาชนเป็นระยะ เช่น อุบัติเหตุลดลงเมื่อเทียบกับ ๓ ปีย้อนหลัง จำนวนจุดเสี่ยงลดลง ฯลฯ

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง (ต่อ)

ระบบงานป้องกันอาชญากรรม

- มีการสำรวจความเสี่ยง จุดเสี่ยง อันจะเป็นอันตรายต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน
- จัดทำแผนป้องกันและดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน
- ดำเนินกิจกรรมป้องกันและดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนอย่างมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนในพื้นที่ เช่น การติดตั้งไฟแสงสว่างในจุดเสี่ยง จัดทำระบบเครือข่ายความปลอดภัย การบูรณาการข้อมูลความปลอดภัยระหว่างภาคส่วน จัดทำระบบเฝ้าระวังในชุมชน จัดระบบอาสาสมัคร การพัฒนาศักยภาพของผู้รับผิดชอบ การนำเทคโนโลยีเข้ามาปรับใช้ ฯลฯ
- มีเครือข่ายและเสริมสร้างศักยภาพการดำเนินงานร่วมกันหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ตำรวจ ฝ่ายปกครอง ภาคเอกชน เป็นต้น เช่น ฯลฯ (การบูรณาการข้อมูลและภาพจากกล้อง CCTV ร่วมกัน)
- มีการประเมินผลความเสี่ยงด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นระยะ เช่น จำนวนคดีลดลงเมื่อเทียบกับ ๓ ปีย้อนหลัง จำนวนผู้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลภาพกล้อง CCTV จำนวนการยับยั้งเหตุ เป็นต้น

ตัวชี้วัดที่ ๘

การเสริมสร้างสุขภาพที่ดีของคนในเมือง

สุขภาพที่ดีเป็นภาวะแห่งความสมบูรณ์ของร่างกาย จิตใจ และการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม โดยอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมและการใช้สติปัญญา ประกอบด้วย (๑) สุขภาพกาย คือ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ร่างกายสามารถทำงานได้ตามปกติ และมีความสัมพันธ์กับทุกส่วนเป็นอย่างดี (๒) สุขภาพใจ คือสภาพของจิตใจที่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ มีจิตใจเบิกบาน มิให้เกิดความคับข้องใจ สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้

การดูแลให้คนมีสุขภาพที่ดีควรดำเนินการให้ครอบคลุมทั้ง (๑) การป้องกันและควบคุมโรค เพื่อลดความเสี่ยงในการเกิดโรค (๒) การส่งเสริมสุขภาพเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่สุขภาพกายและสุขภาพใจ (๓) การรักษาโรคด้วยวิธีที่ได้ผลที่ดีและปลอดภัย และ (๔) การฟื้นฟูสภาพเพื่อให้ผู้ป่วยกลับมาใช้ชีวิตใกล้เคียงปกติที่สุด

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- การเสริมสร้างสุขภาพให้คนมีสุขภาพที่ดีควรดำเนินการให้ครอบคลุม ๔ ด้าน
- ดำเนินงานด้านการป้องกันและควบคุมโรค เช่น การกำจัดลูกน้ำยุงลาย การควบคุมโรคไม่ติดต่อ การส่งเสริมการฉีดวัคซีนป้องกันโรค การควบคุมโรคอุบัติซ้ำ โรคอุบัติใหม่ เป็นต้น
- ดำเนินงานด้านการส่งเสริมสุขภาพ เช่น การส่งเสริมการออกกำลังกาย การส่งเสริมการบริโภคที่เหมาะสมกับช่วงวัย การส่งเสริมสุขภาพในกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มแม่และเด็ก ฯลฯ
- ดำเนินงานด้านการรักษาโรคเบื้องต้น เช่น การมีระบบส่งต่อผู้ป่วยที่มีประสิทธิภาพ มีหน่วยแพทย์ฉุกเฉิน การออกหน่วยรักษาพยาบาล ฯลฯ ซึ่งมีทั้งในส่วนที่เป็นบริการของเทศบาลเอง หรือทำในรูปแบบเครือข่ายที่มีการบูรณาการกิจกรรม และข้อมูลกับหน่วยงานอื่น เช่น รพ.สต. โรงพยาบาลในพื้นที่ และมหาวิทยาลัยที่มีโรงเรียนแพทย์ ฯลฯ
- ดำเนินงานด้านการฟื้นฟูสภาพ เช่น การดูแลผู้ป่วยติดเตียง การฟื้นฟูสภาพจิตใจ การส่งเสริมการกายภาพบำบัดที่บ้าน ฯลฯ
- มีแผนที่แสดงตำแหน่งของผู้ป่วยติดเตียงที่ต้องการการดูแล พร้อมทั้งนำมาปรับใช้กับการปฏิบัติงาน
- สื่อสารประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ให้คนในชุมชนดูแลตนเองเพื่อให้มีสุขภาพที่ดี
- จัดทำโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาพ เช่น สถานที่ออกกำลังกาย ทางจักรยาน ฯลฯ
- การเชื่อมโยงประสานการจัดการสุขภาพในชุมชน กับกองทุนหรือทรัพยากรด้านการจัดการสุขภาพข้างในและนอกพื้นที่
- จัดทำการประเมินผลการป้องกันและควบคุมโรค การส่งเสริมสุขภาพ การรักษาโรคเบื้องต้น และการฟื้นฟูสภาพ อย่างมีส่วนร่วม โดยร่วมกับภาคีเครือข่ายทั้งผู้ให้บริการและผู้รับบริการ

ตัวชี้วัดที่ ๙

การคุ้มครองสุขภาพอนามัย

การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และพฤติกรรม การบริโภคในปัจจุบัน ส่งผลให้เกิดการขยายการผลิตสินค้าและบริการเพื่อสนองความต้องการที่ เพิ่มขึ้น โดยผู้ประกอบการบางรายใช้กลยุทธ์ทางการตลาดที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภค รวมถึง มีกระบวนการผลิตสินค้าและบริการที่ไม่ได้มาตรฐาน ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและ สุขภาพอนามัยของประชาชน จึงต้องมีมาตรการคุ้มครองสุขภาพอนามัยของประชาชน ทั้งด้าน สุขภาพและสิ่งแวดล้อม ให้มีความปลอดภัยในการบริโภคสินค้าและบริการ รวมทั้ง มิให้ถูก เอารัดเอาเปรียบ ทั้งนี้ ประชาชนทั่วไปในฐานะผู้บริโภคควรจะได้รับ การคุ้มครองตามกฎหมาย

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- จัดกิจกรรมตรวจสอบ ควบคุม ป้องกันเพื่อให้เกิดการคุ้มครองสุขภาพอนามัยของประชาชน เช่น การส่งเสริมให้สถานที่จำหน่ายอาหาร ผ่านเกณฑ์มาตรฐานสุขาภิบาล การตรวจสอบ คุณภาพน้ำจากตู้จำหน่ายเครื่องดื่ม เย็น ฯลฯ
- จัดกิจกรรมตรวจสอบ ควบคุม ป้องกันเพื่อให้เกิดการคุ้มครองสุขภาพอนามัยของประชาชน เช่น การส่งเสริมให้สถานที่ที่มีระบบการจัดการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนเหตุรำคาญ และ รายงานผลการแก้ไขปัญหาข้อร้องเรียนเหตุ
- ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการบริโภคสินค้าและบริการที่ส่งผลต่อสุขภาพ อนามัย
- ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจของผู้ประกอบการในการผลิตสินค้าและบริการที่ดีต่อสุขภาพ อนามัยของประชาชน
- ตรวจสอบคุณภาพ หรือสารปนเปื้อนในสินค้าและบริการที่มีผลต่อสุขภาพ
- ประเมินผลการดำเนินงานด้านการคุ้มครองผู้บริโภค
- ส่งเสริมให้มีตลาดเกษตรอินทรีย์ และเกษตรปลอดภัย โดยเน้นกิจกรรมที่สอดคล้องกับ บริบทของพื้นที่
- ดำเนินงานด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม ที่ครอบคลุมการทำแผน ตรวจสอบ และประเมิน

ตัวชี้วัดที่ ๑๐

การส่งเสริมการศึกษาอย่างหลากหลายและเท่าเทียม

การศึกษาเป็นการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทักษะ ค่านิยม และคุณธรรม ของบุคคล ซึ่งสามารถทำได้หลากหลายรูปแบบ ได้แก่ การศึกษาในระบบโรงเรียน นอกกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัย อีกทั้งยังรวมถึงการจัดการศึกษาแก่เด็กพิเศษ และการจัดหลักสูตร เพื่อสร้างอาชีพ การส่งเสริมการศึกษาต้องให้ความสำคัญกับคนทุกกลุ่มให้ได้รับการศึกษา อย่างเท่าเทียมและทั่วถึง โดยเทศบาลมีหน้าที่จัดการศึกษาให้แก่คนทุกกลุ่มในทุก “ช่วงอายุ” อย่าง “เท่าเทียม” ตามความเหมาะสม เช่น เด็ก ผู้อยู่ในวัยแรงงาน และผู้สูงอายุ ฯลฯ โดยการจัดการศึกษานั้นต้องมุ่งสู่การพัฒนาความรู้ความสามารถของคนในเมือง ให้สามารถ ยกระดับความรู้ คุณภาพชีวิต สร้างรายได้เลี้ยงชีพ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองได้

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- สำรวจข้อมูลจำนวน รูปแบบ และความต้องการได้รับการศึกษาของคนทุกกลุ่มในเมือง ได้แก่ เด็กก่อนวัยเรียน เด็กวัยเรียน เยาวชน วัยทำงาน ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส เป็นต้น
- ดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระบบ หรือรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ (๑) การจัดการศึกษาในระบบ (๒) การจัดการศึกษานอกกระบบ (๓) การศึกษาตามอัธยาศัย และ (๔) การจัดการศึกษาแก่เด็กพิเศษ
- ดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมในการจัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพ หรือ หลักสูตรสร้างรายได้ โดยคำนึง ความสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของเมือง และทำให้ผู้ที่ผ่านการอบรมสามารถนำไปประกอบอาชีพได้
- ส่งเสริมการศึกษาตามแนวทางการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- ส่งเสริมให้โรงเรียน หรือสถาบันการศึกษาจัดการศึกษาที่มีหลักสูตรหรือวิชาด้านสิ่งแวดล้อม รวมถึงกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน เช่น โรงเรียนสีเขียว - Eco School
- ประเมินผลการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ ผ่านการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ชุมชน และ ภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

คนมีสุข

ตัวชี้วัดที่ ๑๑

การจัดสวัสดิการที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน

การจัดสวัสดิการสังคมเป็นการจัดระบบในการบริการทางสังคม ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การป้องกัน การแก้ไขปัญหา การพัฒนา และการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อตอบสนอง ความจำเป็นขั้นพื้นฐานของประชาชน ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้อย่างทั่วถึง เหมาะสม และเป็นธรรม รวมถึงเป็นไปตามมาตรฐาน โดยมุ่งหวังให้ประชาชนทุกคนอยู่ดีกินดี ซึ่งเทศบาลสามารถดำเนินการจัดสวัสดิการสำหรับประชาชนทุกกลุ่มอย่างทั่วถึงตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาล **ที่นอกเหนือจาก** สวัสดิการตามนโยบายรัฐบาล โดยอาจอยู่ในรูปของสิ่งของ เงิน และการช่วยเหลือเกื้อกูล

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- ดำเนินการสำรวจ และวิเคราะห์ความต้องการสวัสดิการของคนกลุ่มต่าง ๆ ในเมือง
- ดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการ เช่น การจัดตั้งกองทุนการศึกษา กองทุนสวัสดิการชุมชน กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนสร้างอาชีพ กองทุนเกษตรอินทรีย์ ฯลฯ
- ประเมินผลการจัดสวัสดิการและคุณภาพชีวิตของกลุ่มผู้ได้รับสวัสดิการ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน
- รายงานผลการดำเนินงานการจัดสวัสดิการของกลุ่มต่าง ๆ ให้ผู้บริหารและประชาชนทราบ

ตัวชี้วัดที่ ๑๒

การป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ บุหรี่ ยาเสพติดและอบายมุข

ปัญหามลพิษทางอากาศ บุหรี่ ยาเสพติด และอบายมุข นับเป็นปัญหาที่มีความสำคัญ หากในเขตเทศบาลมีการแพร่ระบาดของปัญหามลพิษทางอากาศ บุหรี่ ยาเสพติด และอบายมุข เป็นจำนวนมาก อาจเป็นภัยคุกคามต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน จึงควรให้ความสำคัญในการป้องกันและเฝ้าระวังไม่ให้มีการแพร่ระบาดของยาเสพติด บุหรี่ และอบายมุขในพื้นที่ โดยการร่วมมือกับหน่วยงานที่รับผิดชอบ

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- สำรวจ จัดทำข้อมูลกลุ่มเสี่ยงด้านมลพิษทางอากาศ บุหรี่ ยาเสพติด และอบายมุขในพื้นที่
- ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการป้องกันแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ บุหรี่ ยาเสพติด และอบายมุข เช่น การให้ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมาย การสนับสนุนให้ผู้ติดยาเสพติดเข้าสู่การบำบัด ผ่านการตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาการเลิกเหล้า บุหรี่
- คุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ กำหนดเขตพื้นที่ปลอดเหล้า ปลอดการพนัน ฯลฯ
- ประเมินผลการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วม ครอบคลุมคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมายและผลกระทบทางสังคมที่เกิดขึ้น
- เมื่อมีการจัดงานต่าง ๆ เช่น งานศพ งานบวช ทางเทศบาลควรเสริมให้ประชาชนจัดงานเหล่านั้นในรูปแบบปลอดเหล้า ปลอดบุหรี่ ปลอดอบายมุข หรือ อาจส่งเสริมให้กำหนด “กติกาสังคมของชุมชน” เช่น งานศพปลอดเหล้า”
- ส่งเสริมกิจกรรมในระดับชุมชนในการทำนุบำรุงศาสนาและลดปัญหาอบายมุข เช่น หมู่บ้านรักษาศีลห้า
- ส่งเสริมการทำบัญชีครัวเรือน เพื่อให้เห็นค่าใช้จ่ายที่ต้องหมดไปกับสุรา บุหรี่ และการพนันต่าง ๆ เพื่อจะได้ลด ละ เลิก สุรา บุหรี่ ยาเสพติด และอบายมุข
- ประเมินผลการดำเนินงาน และสถานการณ์ปัญหามลพิษทางอากาศ บุหรี่ ยาเสพติด และอบายมุขในพื้นที่ร่วมกับชุมชน
- รายงานผลการดำเนินงานการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ บุหรี่ ยาเสพติดและอบายมุข ให้ผู้บริหารและประชาชนทราบ

ตัวชี้วัดที่ ๑๓

การส่งเสริมความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว ความสามัคคี และเอื้ออาทรระหว่างคนในชุมชน

ครอบครัวและชุมชน เป็นหน่วยที่เล็กและเป็นพื้นฐานของสังคม หากสมาชิกในครอบครัวมีความรัก ความเข้าใจซึ่งกันและกัน ก็จะส่งผลให้ครอบครัวมีความสุข ชุมชนก็มีความร่มเย็น แต่หากมีความขัดแย้งและความไม่เข้าใจกัน ก็จะก่อให้เกิดบรรยากาศที่ไม่เอื้อต่อการใช้ชีวิต หรือทำกิจกรรมร่วมกัน รวมถึงอาจส่งผลให้เด็กมีความก้าวร้าว และไม่สามารถปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่น การจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวและชุมชน เป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนได้มาร่วมกันทำกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ ความเอื้อเฟื้อ มีน้ำใจให้แก่กัน และการมีส่วนร่วมของคนในครอบครัวและชุมชนมากขึ้น

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- จัดทำฐานข้อมูลทางสังคมที่จำเป็น อาทิ แม่เลี้ยงเดี่ยว แม่วัยใส ครอบครัวที่มีความเสี่ยงด้านความรุนแรง เป็นต้น เพื่อกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการจัดทำแผนงานและโครงการ เช่น อบรมให้ความรู้ในการดูแลตัวเอง
- จัดทำแผนงาน โครงการด้านการส่งเสริมความสัมพันธ์ของครอบครัว ความสามัคคีและเอื้ออาทรระหว่างคนในชุมชน
- จัดทำกิจกรรม โครงการด้านการส่งเสริมความสัมพันธ์ของครอบครัว ความสามัคคีและเอื้ออาทรระหว่างคนในชุมชน เช่น โครงการค่ายสามวัย โครงการกีฬาชุมชนสัมพันธ์ กิจกรรมให้คำปรึกษาปัญหาครอบครัว กิจกรรมอาสาเยี่ยมผู้สูงอายุตามบ้าน ฯลฯ
- ประเมินผลตามแผนงาน โครงการ ฯ โดยครอบคลุมการประเมินความสัมพันธ์ภายในครอบครัวของกลุ่มเป้าหมาย และประเมินความสามัคคีและเอื้ออาทรระหว่างคนในชุมชน โดยครอบคลุมการประเมินการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชุมชนด้วย
- รายงานผลการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว ความสามัคคีและเอื้ออาทรระหว่างคนในชุมชนให้ผู้บริหารและประชาชนทราบ

คนมีสุข

ตัวชี้วัดที่ ๑๔

การส่งเสริมกิจกรรมทางสังคมเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วม

กิจกรรมทางสังคมเป็นกิจกรรมที่ทำให้กลุ่มคนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจ สร้างความเพลิดเพลิน ความเป็นชีวิตชีวา เกิดประโยชน์ต่อสังคม ช่วยสร้างสังคมให้มีความสุข ก่อให้เกิดพลังความคิดสร้างสรรค์ การเรียนรู้ร่วมกัน และการพบปะสังสรรค์ในด้านบวก โดยจะส่งผลดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และความเป็นอยู่ของเมือง

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- การสำรวจรูปแบบกิจกรรมทางสังคมที่ชุมชน ประชาชนต้องการมีส่วนร่วม
- ดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมในการส่งเสริม/จัดกิจกรรมทางสังคม เช่น ลานวัฒนธรรม ถนนคนเดิน ลานกีฬา กิจกรรมเยาวชน
- จัดกิจกรรมที่เสริมสร้างให้ประชาชนมาจิตอาสา เช่น กิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมอาสาสมัครบำเพ็ญประโยชน์อื่น ๆ ตามบริบทของพื้นที่
- ประเมินผลการจัดกิจกรรมโดยครอบคลุมประเด็นทางเศรษฐกิจ สังคม และการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเป็นการประเมินในเชิงปริมาณ หรือเชิงคุณภาพ
- รายงานผลการดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคมเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมให้ผู้บริหารและประชาชนทราบ

ตัวชี้วัดที่ ๑๕

การพิทักษ์สิทธิของเยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส

ประชาชนมีสิทธิในการดำรงชีวิตอย่างเท่าเทียมและมีความสุข โดยสามารถแสดงความคิดเห็น เข้าร่วมกิจกรรมของสังคม มีสิทธิที่จะได้รับบริการด้านต่าง ๆ จากรัฐ ฯลฯ นอกจากนี้ ยังมีสิทธิได้รับความคุ้มครองให้มีความปลอดภัยในการดำรงชีวิต เทศบาลควรให้ความสำคัญกับสิทธิที่แต่ละคนพึงมี เพื่อตอบสนองต่อความจำเป็นและความต้องการขั้นพื้นฐาน แก้ไขปัญหาของคนทุกกลุ่ม

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- สํารวจภัยคุกคามและศักยภาพของเยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้ติดเชื้อ HIV ในพื้นที่
- จัดทำแผนงานโครงการด้านการพิทักษ์สิทธิของเยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส
- ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในกิจกรรมพิทักษ์สิทธิของเยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้ติดเชื้อ HIV เช่น การคุ้มครองเด็กและสตรีจากการล่วงละเมิดทางเพศ การให้โอกาสทางการศึกษาแก่เด็กเร่รอน เด็กไร้สัญชาติ การดูแลสิทธิผู้ติดเชื้อ HIV ในด้านสิทธิ เศรษฐกิจ และสังคม ฯลฯ
- ส่งเสริมกิจกรรมดูแลผู้สูงอายุให้ได้เข้าถึงบริการพื้นฐานต่าง ๆ และตอบสนองความต้องการเบื้องต้นของผู้สูงอายุทั้ง ๓ กลุ่ม ได้แก่ ผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคม ติดบ้าน และติดเตียง มีแผนที่แสดงตำแหน่งที่ตั้งของผู้สูงอายุทั้ง ๓ กลุ่ม พร้อมทั้งนำมาปรับใช้ในการดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ เผยแพร่ให้ประชาชนได้รับรู้ถึงสิทธิตามกฎหมายที่ตนพึงมี และดูแลประชาชนในกลุ่มเหล่านี้ให้สามารถเข้าถึงสิทธิตามกฎหมายที่ตนพึงมี
- ประเมินผลการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วม โดยครอบคลุมประเด็นสิทธิและคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย
- รายงานผลการดำเนินการพิทักษ์สิทธิของเยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส
- ให้ผู้บริหารและประชาชนทราบ

ตัวชี้วัดที่ ๑๖

การอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรม ภาษา และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ประเพณีเป็นความประพุดิตที่คนส่วนใหญ่ยึดถือเป็นแบบแผนและปฏิบัติสืบต่อกันมาจนเป็นต้นแบบที่จะให้คนรุ่นต่อไปได้ประพุดิตปฏิบัติตาม ส่วนวัฒนธรรมเป็นวิถีการดำเนินชีวิตของสังคม หรือเป็นแบบแผนการประพุดิตและการแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่สมาชิกในสังคมเดียวกันสามารถเข้าใจ ยอมรับและปฏิบัติร่วมกัน อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต นอกจากนี้ ยังมีภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งเป็นความรู้และประสบการณ์ที่ชาวบ้านคิดและนำมาใช้ในการดำรงชีวิตและแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัย ทั้งประเพณี วัฒนธรรม ภาษา และภูมิปัญญาท้องถิ่นล้วนแสดงถึงเอกลักษณ์ของสังคม และเป็นสิ่งที่ทำให้รู้สึกรักและผูกพันกัน มีความสำคัญและมีคุณค่า ที่ต้องร่วมกับสืบสานให้คงอยู่คู่กับสังคมต่อไป

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- ส่งเสริม/ ดำเนินการค้นคว้า รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรม ภาษา และภูมิปัญญาท้องถิ่น
- จัดทำแผนงาน โครงการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรม ภาษา และภูมิปัญญาท้องถิ่น
- จัดกิจกรรมการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม ภาษา และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น การอนุรักษ์เพลงพื้นบ้าน การจัดสืบสานประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น การรวบรวมตำรับยาสมุนไพรพื้นบ้าน การจัดกิจกรรมถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นแก่เยาวชน ฯลฯ
- จัดกิจกรรมอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม เพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เช่น การอนุรักษ์ย่านชุมชนเก่า และวิถีเฉพาะถิ่น หรือ ประเพณีท้องถิ่นตามประกาศของผู้ว่าราชการจังหวัด
- ประเมินผลการจัดกิจกรรมอย่างมีส่วนร่วม โดยครอบคลุมประเด็นทางเศรษฐกิจ สังคมและความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม
- รายงานผลการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรม ภาษา และภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้ผู้บริหารและประชาชนทราบ

ตัวชี้วัดที่ ๑๗

การดูแลรักษาและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ ให้คงไว้ซึ่งระบบนิเวศที่ดี

การดูแลรักษาฟื้นฟูระบบนิเวศ การใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสม ดูแลรักษาความหลากหลายทางชีวภาพให้มีความสมบูรณ์ตามธรรมชาติ ควบคุม ป้องกัน ไม่ให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ไม่เหมาะสมและมากเกินไปจนขีดความสามารถในการฟื้นตัวของ ทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งนี้ เทศบาลมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพในเขตพื้นที่ตนเอง หรือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินงานทั้งในและนอกเขตพื้นที่เพื่อประโยชน์หรือลดผลกระทบต่อระบบนิเวศในเมือง และคุณภาพชีวิตของประชาชน

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- มีการสำรวจ วิเคราะห์พื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญและจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ
- มีการจัดทำแผนด้านการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่
- ทำปฏิทินความหลากหลายทางชีวภาพ แผนผังภูมิปัญญาท้องถิ่น แผนที่เดินดิน
- โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช หรือพันธุกรรมสัตว์
- จัดกิจกรรมด้านการเผยแพร่ การสร้างการรับรู้ การสร้างความตระหนัก ถึงความสำคัญ ของ ทรัพยากรธรรมชาติให้แก่บุคลากรของเทศบาล ชุมชน และประชาชนทั่วไป
- ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในกิจกรรมสร้างความรู้ ความตระหนัก ถึงความสำคัญของการดูแล รักษาและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติให้คงไว้ซึ่งระบบนิเวศที่ดี เช่น ค่ายเยาวชน นักอนุรักษ์ การจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ป่าไม้ การให้ความรู้ถึงผลกระทบของการเผาพื้นที่เกษตร ฯลฯ
- ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ ส่งเสริม การใช้ประโยชน์เชิงคุณค่า เช่น การจัดทำเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ การจัดทำข้อตกลง การใช้ป่าชุมชน การอนุรักษ์พันธุ์พืชหายากและการปลูกทดแทนเมื่อใช้ประโยชน์ การทำ ธนาคารปู การอนุรักษ์และส่งเสริมการใช้พืชสมุนไพร เป็นต้น
- มีแผนที่แสดงตำแหน่งของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ พร้อมทั้งนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง (ต่อ)

- การเชื่อมโยงแผนงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดูแลรักษาและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่
- ประเมินผลแผนงาน โครงการ กิจกรรม อย่างมีส่วนร่วม โดยครอบคลุมประเด็นด้านเศรษฐกิจ และสังคมอันเป็นผลจากการดำเนินงาน ฯลฯ
- รายงานผลการดำเนินงานด้านการดูแลรักษาและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติให้คงไว้ซึ่งระบบนิเวศที่ดี ให้ผู้บริหารและประชาชนทราบ

ตัวชี้วัดที่ ๑๘

การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนอย่างครบวงจรและเหมาะสม

การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนที่มีการจัดการอย่างเหมาะสมและครบวงจร ตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง โดยครอบคลุมขยะมูลฝอยชุมชนทั้ง ๔ ประเภท ได้แก่ ขยะอินทรีย์ ขยะรีไซเคิล ขยะทั่วไป และขยะอันตราย โดยอาศัยหลักการ ๓ Rs เริ่มจากการลดปริมาณขยะมูลฝอย และคัดแยกจากต้นทาง ต้องมีการรวบรวมและเก็บขนขยะมูลฝอยอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีแนวทางการจัดการระหว่างทางก่อนที่จะนำขยะมูลฝอยไปกำจัด โดยรวบรวมและเก็บขนขยะมูลฝอยประเภทต่าง ๆ ให้ครอบคลุมพื้นที่ด้วยวิธีการที่เหมาะสม จนถึงขั้นตอนสุดท้ายเป็นการจัดการขยะมูลฝอยปลายทางด้วยการกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องและเป็นไปตามภารกิจ

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- รวบรวมข้อมูลสถานการณ์ขยะมูลฝอยชุมชน และการบริหารจัดการขยะในทุกขั้นตอน
- มีการดำเนินการจัดเก็บข้อมูลการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้อง เป็นระบบ และสม่ำเสมอ และใช้ข้อมูลเพื่อการวางแผนงานและกิจกรรมเกี่ยวกับการจัดการขยะ

การจัดการขยะต้นทาง

- มีการดำเนินกิจกรรมให้ความรู้เรื่องการจัดการขยะและสร้างจิตสำนึกในการจัดการขยะที่ดีให้แก่ประชาชน เช่น การใช้ความรู้ในการคัดแยกขยะ การจัดการขยะอินทรีย์ในครัวเรือน การทำปุ๋ยหมัก ฯลฯ
- มีการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน การคัดแยกขยะในครัวเรือน การส่งเสริมธนาคารขยะ การส่งเสริมการลดปริมาณขยะ เป็นต้น
- มีการส่งเสริมการดำเนินงานในโรงเรียน ชุมชนปลอดขยะ ถนนปลอดถัง และส่งเสริมการคัดแยกขยะ ตลอดจนการนำขยะไปใช้ประโยชน์
- มีแหล่งเรียนรู้ด้านการจัดการขยะในชุมชน

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง (ต่อ)

การจัดการขยะกลางทาง

- มีระบบรวบรวม เก็บขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ และการส่งไปกำจัดอย่างถูกวิธี
- มีการติดตามประเมินผลวัดผล การเก็บขนขยะทั้งในเรื่องความสะอาด วันเวลาในการจัดเก็บ และปริมาณขยะตกค้าง

การจัดการขยะปลายทาง

- มีการกำกับติดตาม และประเมินคุณภาพการจัดการขยะปลายทาง ให้สะอาด ถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล
- มีการติดตาม ประเมิน วัดผล ประสิทธิภาพในการจัดการขยะ เช่น ขยะตกค้างลดลง ปริมาณขยะไปหลุมฝังกลบลดลง ค่ากำจัดที่ลดลง พลังงานจากขยะอินทรีย์ ปริมาณก๊าซเรือนกระจกลดลง ฯลฯ
- มีการบริหารจัดการในรูปแบบเครือข่าย เพื่อกระจายภาระรถบรรทุก ยึดอายุระบบกำจัด และการใช้ทรัพยากรในการบริหารจัดการร่วมกัน เช่น การจัดการขยะในรูปแบบคลัสเตอร์

ตัวชี้วัดที่ ๑๙

การจัดการน้ำเสีย และ มลพิษทางอากาศอย่างเหมาะสม

ตัวชี้วัด ๑๙.๑ การจัดการน้ำเสีย

น้ำเสียจากชุมชน มีการวางระบบจัดการน้ำเสียอย่างเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ เช่น ส่งเสริมการบำบัดน้ำเสียขั้นต้น ณ แหล่งกำเนิด จากครัวเรือน ร้านค้า ร้านอาหาร ตลาด สถานประกอบการ ทั้งโดยเทศบาลและภาคสมัครใจ จนถึงการบำบัดน้ำเสียขั้นสุดท้าย ซึ่งเทศบาลควรเลือกวิธีที่เหมาะสมกับสถานการณ์น้ำเสียและศักยภาพในการดำเนินงาน

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- มีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ปัญหามลพิษจากน้ำเสียในพื้นที่อย่างถูกต้องและเป็นระบบ
- การใช้ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ในการวางแผน เช่น ข้อมูลจากรายงาน ข้อมูลจากแอปพลิเคชัน หรือ อื่น ๆ
- มีแผนงาน กิจกรรมการป้องกัน ฝ้าระวัง และประเมินผลกระทบต่อสุขภาพจากน้ำเสีย
- มีการดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเสีย เช่น ส่งเสริมการติดตั้งถังดักไขมัน ส่งเสริมการลดปริมาณน้ำเสียครัวเรือน ตลาด สถานประกอบการ ร้านอาหาร ฯลฯ
- การเผยแพร่ ให้ความรู้ สร้างความตระหนัก ในการจัดการน้ำเสียจากแหล่งต่าง ๆ เช่น ครัวเรือน ร้านค้า ตลาด ให้แก่ประชาชน
- มีระบบแผนที่แสดงตำแหน่งแหล่งกำเนิดมลพิษทางน้ำ แหล่งน้ำเสีย พร้อมทั้งนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน
- มีการติดตามประเมินผลการจัดการน้ำเสียในพื้นที่ เช่น ปริมาณน้ำเสียที่ลดลง ค่าใช้จ่ายในการบำบัดลดลง ข้อร้องเรียนเกี่ยวกับมลพิษน้ำลดลง ฯลฯ
- รายงานข้อมูลคุณภาพน้ำอุปโภคบริโภค และแหล่งน้ำสาธารณะในพื้นที่ให้ผู้บริหารและประชาชนทราบ

ตัวชี้วัด ๑๙.๒ มลพิษอากาศ

มลพิษทางอากาศ มีการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศทั้งที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ จากฝุ่นละอองจากลมพายุ ไฟไหม้ป่า หรือเกิดจากการกระทำของมนุษย์ เช่น มลพิษจากท่อไอเสียของรถยนต์ โรงงานอุตสาหกรรม กระบวนการผลิตจากกิจกรรมด้านการเกษตร การระเหยของก๊าซบางชนิดจากขยะมูลฝอยและของเสีย หรือการเผาในที่โล่ง เป็นต้น เพื่อลดผลกระทบที่มีต่อประชาชน

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- มีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ปัญหามลพิษอากาศในพื้นที่อย่างถูกต้องและเป็นระบบ
- การใช้ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ในการวางแผน เช่น ข้อมูลจากรายงาน ข้อมูลจากแอปพลิเคชัน หรืออื่น ๆ
- มีแผนงาน กิจกรรมการป้องกัน ฝุ่นละออง และประเมินผลกระทบต่อสุขภาพจากมลพิษอากาศ
- มีการดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมในการจัดการมลพิษทางอากาศ เช่น ส่งเสริมจัดระบบจราจรที่มีประสิทธิภาพเพื่อลดมลพิษทางอากาศบนท้องถนน การสร้างความรู้และความเข้าใจแก่เกษตรกรในการเตรียมพื้นที่การเกษตร เครือข่ายฝุ่นละออง ฯลฯ
- การเผยแพร่ ให้ความรู้ สร้างความตระหนัก ในการรักษาสุขภาพเพื่อป้องกันผลกระทบจากมลพิษอากาศให้แก่ประชาชน ตลอดจนความรู้ในการตรวจสอบคุณภาพอากาศด้วยตนเอง
- มีการติดตามประเมินผลการจัดการมลพิษอากาศในพื้นที่ เช่น ข้อร้องเรียนเกี่ยวกับมลพิษอากาศลดลง

ตัวชี้วัดที่ ๒๐

การอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่สีเขียวให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต

พื้นที่สีเขียว หมายถึง พื้นที่ธรรมชาติและพื้นที่ที่มนุษย์สร้างขึ้นหรือกำหนดขึ้นในชุมชนเมืองที่ปกคลุมด้วยพืชพรรณเป็นองค์ประกอบหลัก โดยมีวัตถุประสงค์ให้เกิดสภาพแวดล้อมที่ดีสวยงาม ร่วมเย็น น่าอยู่ เพื่อการใช้ประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากรในเมือง โดยพื้นที่สีเขียวเป็นทั้งพื้นที่ที่ประชาชนเข้าถึงได้ ใช้บริการได้ เช่น สวนสาธารณะ สวนหย่อม สวนพฤกษศาสตร์ หรือเป็นพื้นที่สีเขียวอรรถประโยชน์ เช่น พื้นที่ฝังกลบขยะ พื้นที่บำบัดน้ำเสีย พื้นที่ที่กันไว้เพื่อควบคุมน้ำท่วม หรือ พื้นที่ที่เป็นริ้วยาวตามแนวสาธารณูปการต่าง ๆ เช่น พื้นที่ตามแนวถนน เกาะกลางถนน หรือ พื้นที่สีเขียวเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งรวมทั้งพื้นที่สีเขียวของอาคารต่าง ๆ หมู่บ้านจัดสรร เป็นต้น

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- มีการสำรวจและวิเคราะห์สัดส่วนพื้นที่สีเขียวต่อประชากร หรือการจัดทำแผนอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่สีเขียว
- ดำเนินกิจกรรมอย่างมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่สีเขียว เช่น การขึ้นทะเบียนต้นไม้ การปลูกป่า การพัฒนาสวนสาธารณะ การสำรวจข้อมูลพื้นที่สีเขียวและต้นไม้ในพื้นที่ ฯลฯ
- มีระบบแผนที่แสดงตำแหน่งของพื้นที่สีเขียว และการใช้ประโยชน์ พร้อมทั้งนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน
- การรณรงค์ให้เพิ่มพื้นที่สีเขียวในชุมชนทั้งพื้นที่สาธารณะและพื้นที่สีเขียวย่อยรอบอาคาร
- ส่งเสริมการใช้ประโยชน์พื้นที่สีเขียวทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เช่น การพักผ่อนหย่อนใจ การทำกิจกรรมนันทนาการ การส่งเสริมการปลูกไม้ผลในพื้นที่สาธารณะ ฯลฯ
- ส่งเสริมให้มีการใช้ประโยชน์จากพื้นที่สีเขียวทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม
- ประเมินผลการใช้ประโยชน์จากพื้นที่สีเขียวร่วมกับประชาชน ชุมชน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
- รายงานผลการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่สีเขียว ตลอดจนการใช้ประโยชน์จากพื้นที่สีเขียวให้ผู้บริหารและประชาชนทราบ

ตัวชี้วัดที่ ๒๑

การปรับภูมิทัศน์เมืองให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย และสอดคล้องกับสภาพเมือง

ภูมิทัศน์เมืองเป็นองค์รวมของสภาพทางธรรมชาติ ซึ่งควรมีการดูแลและปรับปรุงภูมิทัศน์ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ความสอดคล้องกับวิถีชีวิต และการใช้ประโยชน์ของคนในเมือง เพื่อให้เมืองเกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ร่มรื่นสวยงาม มีความโดดเด่น และมีเอกลักษณ์ นอกจากนี้ ควรป้องกันผลกระทบจากการพัฒนา โดยเฉพาะด้านโครงสร้างพื้นฐานที่จะมีภูมิทัศน์เมือง เพื่อไม่ให้เอกลักษณ์เฉพาะของเมืองต้องสูญเสียไป รวมถึงเพื่อไม่ให้เกิดการทำลายบรรยากาศการรับรู้ทางสุนทรียภาพที่ส่งผลกระทบต่อภูมิทัศน์เมืองด้วย

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- มีกระบวนการศึกษา วิเคราะห์สำรวจ วางแผน และ ออกแบบภูมิทัศน์เมือง ที่คำนึงถึงอัตลักษณ์ของเมืองและวิถีชีวิตของคนในเมือง โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน
- จัดทำแผนงานโครงการด้านการปรับภูมิทัศน์เมืองให้มีความสวยงามและสอดคล้องกับสภาพเมือง
- ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการปรับภูมิทัศน์เมือง ดูแลรักษาให้ภูมิทัศน์เมืองมีความสวยงามและสอดคล้องกับสภาพเมือง เช่น จัดระเบียบทางเดินเท้า จัดทำข้อบัญญัติควบคุมด้านกายภาพ เทศบัญญัติควบคุมการติดตั้งป้าย การออกระเบียบการใช้สถานที่ การดำเนินการปรับภูมิทัศน์เมืองโดยภูมิปัญญาช่างท้องถิ่น มีการจัดทำ Landmark เมืองที่แสดงถึงอัตลักษณ์ การปลูกไม้ดอกไม้ประดับริมถนนหรือทางเดินเพื่อประโยชน์ในการพักผ่อนหย่อนใจ
- การบูรณาการการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานเพื่อการการปรับภูมิทัศน์เมือง ดูแลรักษาให้ภูมิทัศน์เมืองมีความสวยงาม
- มีกิจกรรมส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม จากการปรับปรุงภูมิทัศน์เมือง เช่น ภูมิทัศน์เมืองมีส่วนส่งเสริมการท่องเที่ยว ภูมิทัศน์เมืองช่วยเพิ่มพื้นที่สาธารณะ ใช้เป็นพื้นที่นันทนาการ ภูมิทัศน์เมืองมีส่วนช่วยให้การศึกษาและทำความเข้าใจประวัติศาสตร์เมือง ฯลฯ
- มีการประเมินผลความพึงพอใจของประชาชน และการใช้ประโยชน์จากการปรับภูมิทัศน์เมืองครอบคลุมด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยชุมชนมีส่วนร่วม

ตัวชี้วัดที่ ๒๒

การส่งเสริมการผลิต การบริการ และการบริโภค ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

การส่งเสริมให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิตและการบริการของผู้ผลิต เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมที่ดีโดยมีกระบวนการผลิต การบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพ เกิดความยั่งยืนจนนำไปสู่ การยกระดับสินค้าและบริการให้ได้รับการรับรองมาตรฐานสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมให้ผู้บริโภค เลือกใช้สินค้าและบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หรือสินค้าและบริการที่มาจากผู้ผลิตที่ได้รับ การรับรองมาตรฐานสิ่งแวดล้อม สินค้าหลากหลาย ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมการใช้ทรัพยากรได้อย่าง คุ่มค่า คำนึงถึงการมีทรัพยากรใช้อย่างต่อเนื่องในอนาคต รวมถึงช่วยการลดการปล่อยก๊าซเรือน กระจก ซึ่งเป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และปัญหาภาวะโลกร้อนในปัจจุบัน

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- การประเมินคาร์บอนฟุตพริ้นท์ในระดับองค์กร (สำนักงานเทศบาล)
- การดำเนินกิจกรรมด้านการส่งเสริมการผลิต บริโภค หรือบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว การเลือกใช้บริการ จ้างเหมาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ฯลฯ
- จัดทำข้อมูลรายชื่อหน่วยงานและสถานประกอบการในพื้นที่ อาทิ หน่วยงานราชการ เอกชน สถานประกอบการ ร้านค้า ร้านอาหาร โรงเรียน วัด ฯลฯ
- การดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการผลิต บริโภค หรือ บริการที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม เช่น ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ ให้ความรู้ในการเลือกซื้อสินค้าที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม เลือกใช้บริการสถานประกอบการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ จัดตลาดนัดสีเขียว ฯลฯ
- จัดกิจกรรมรณรงค์ให้ความรู้แก่หน่วยงานและสถานประกอบการในพื้นที่ถึงความสำคัญของ การผลิตและการให้บริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และประโยชน์ของการขอการรับรอง มาตรฐานสิ่งแวดล้อม

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง (ต่อ)

- ส่งเสริมให้หน่วยงานและสถานประกอบการเข้าร่วมโครงการด้านสิ่งแวดล้อม หรือขอการรับรองมาตรฐานสิ่งแวดล้อม สินค้าฉลากเขียว สำนักงานสีเขียว วัดและมัস্যิตสีเขียว โรงแรมสีเขียว ตลาดสดสีเขียว หรือมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เป็นต้น โดยเทศบาลให้การส่งเสริมในการดำเนินงาน หรือจัดทำเครือข่าย หรือ จัดทำ MOU กับหน่วยงานที่เข้าร่วมโครงการ
- การประเมินคาร์บอนฟุตพริ้นท์ในหน่วยงานและสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ
- สนับสนุนให้เกิดเครือข่ายในการเป็นแหล่งอาหารให้กับหน่วยงานในพื้นที่ เช่น MOU ระหว่างกลุ่มผู้ผลิตข้าวปลอดภัยกับโรงเรียน หรือโรงพยาบาล เพื่อลดการปลดปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากภาคขนส่งและส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน

ตัวชี้วัดที่ ๒๓

การส่งเสริมการใช้พลังงานและน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

การส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ

พลังงาน ที่เราใช้ในทุกวันนี้เป็นผลผลิตจาก ก๊าซธรรมชาติ น้ำมันดิบ ถ่านหิน อันเป็นทรัพยากรที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ซึ่งไม่สามารถสร้างขึ้นใหม่หรือหามาทดแทนได้ทันความต้องการ ปัจจุบันทั่วโลกประสบปัญหาวิกฤติด้านพลังงาน จึงหันมาให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์พลังงานและการใช้พลังงานทดแทน และพลังงานหมุนเวียน เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม พลังงานน้ำ เป็นต้น

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- การสำรวจ ติดตาม ประเมิน และวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารจัดการพลังงาน (ไฟฟ้าและน้ำมันเชื้อเพลิง)
- การจัดทำแผนงานด้านการใช้และอนุรักษ์พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ
- การดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ สร้างความตระหนักให้แก่ชุมชน ภาคผลิตและบริการในการอนุรักษ์พลังงานและใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ
- โครงการจัดทำแผนงานด้านการใช้พลังงานทางเลือก เช่น หลอดไฟแสงอาทิตย์ในทางสาธารณะ การติดตั้งโซลาร์เซลล์เพื่อผลิตพลังงานให้แก่อาคาร
- การประเมินคาร์บอนฟุตพริ้นท์ในระดับองค์กร หรือ ในระดับเมือง

การส่งเสริมการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

น้ำ เป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เพื่อการอุปโภคบริโภคทั้งในภาคเกษตรอุตสาหกรรม ครุภัณฑ์ ปัจจุบันหลายพื้นที่ในโลกกำลังจะประสบปัญหาความไม่สมดุลของปริมาณน้ำที่มีกับปริมาณความต้องการใช้น้ำที่สูงขึ้น ดังนั้น เพื่อป้องกันและลดผลกระทบจากการขาดแคลนน้ำ จึงต้องส่งเสริมการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพพร้อมทั้งการจัดการแหล่งน้ำสะอาดที่เพียงพอต่อการอุปโภค บริโภค ของประชาชนในเขตเทศบาล

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- การจัดทำแผนงานด้านการใช้และอนุรักษ์น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ
- การสำรวจ ติดตาม ประเมิน และวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารจัดการพลังงานน้ำ การจัดการน้ำสะอาดหรือพัฒนา และดูแลแหล่งน้ำสำหรับการอุปโภค บริโภค ให้เพียงพอสำหรับประชาชน ฯลฯ
- การดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ สร้างความตระหนักให้แก่ชุมชน ภาคผลิตและบริการในการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ
- การส่งเสริมการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพแก่ประชาชน เช่น ให้ความรู้เรื่องการอนุรักษ์น้ำ ณรงค์ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อการประหยัดน้ำ ส่งเสริมการใช้อุปกรณ์ประหยัดน้ำ ฯลฯ
- การประเมินคาร์บอนฟุตพริ้นท์ในระดับองค์กร หรือ ในระดับเมือง

ตัวชี้วัดที่ ๒๔

การกำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ พร้อมแปลไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

วิสัยทัศน์เป็นจุดหมายปลายทางที่ต้องการในอนาคต ที่เชื่อมโยงกับภารกิจ ค่านิยมและความเชื่อเข้าด้วยกัน การกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนโดยการมีส่วนร่วมของผู้นำและสมาชิกในองค์กร ช่วยทำให้เกิดการยอมรับและเข้าใจร่วมกัน สมาชิกทุกคนรู้ว่าแต่ละคนมีความสำคัญต่อการมุ่งไปสู่จุดหมายปลายทาง สร้างพลังการขับเคลื่อนการดำเนินงานให้ไปถึงจุดหมาย การกำหนดยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน จะช่วยให้รู้ว่าต้องทำอะไรและทำไปทำไม สะท้อนถึงการมีชีวิตที่มีคุณภาพ องค์กรที่มีคุณภาพ และสังคมที่เจริญก้าวหน้า

ในการกำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การดำเนินงานควรมีการทบทวน ปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงทุก ๆ ปี ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้บุคลากรระดับต่าง ๆ ประชาชน และหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ในการวางแผนปฏิบัติงานและร่วมดำเนินโครงการตามความถนัดและความสนใจ ตลอดจนมีส่วนร่วมในการติดตามผลการดำเนินงาน

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- เปิดโอกาสให้บุคลากร และประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ตามความสนใจและความถนัด และมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น
- จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์จังหวัด
- วางแนวทางการพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์ไปใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
- กำหนดโครงการในแผนพัฒนาท้องถิ่น ให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาล
- แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและแผนพัฒนาท้องถิ่น มีการกำหนดตัวชี้วัด และวางแนวทางในการวัดผลการดำเนินการได้จริง
- ติดตามประเมินผลแผนพัฒนา โดยมีการรายงานผลให้ผู้บริหารทราบ และประกาศให้ประชาชนได้รับทราบ

ตัวชี้วัดที่ ๒๕

การพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความรอบรู้ และเชี่ยวชาญในงานที่รับผิดชอบ

บุคลากรมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับองค์กร เนื่องจากเป็นปัจจัยในการขับเคลื่อนงานต่าง ๆ จึงต้องมีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรทั้งในด้านความรู้ ทักษะและความชำนาญ ตลอดจนให้มีทัศนคติรักและทุ่มเทในงาน เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ทั้งนี้การพัฒนาศักยภาพบุคลากรของเทศบาลให้สามารถทำงานให้ได้ตามเป้าหมายนั้น ควรคำนึงถึงบุคลากรทุกกลุ่ม ตั้งแต่ผู้บริหาร สมาชิกสภาท้องถิ่น ข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่น และลูกจ้างประจำ ให้เป็นบุคคลที่รอบรู้ โดยการจัดทำแผนพัฒนาบุคลากร ส่งเสริมการเข้าร่วมฝึกอบรม ศึกษาดูงาน และการสัมมนาทั้งภายในและภายนอก พร้อมจัดให้มีการประเมินผลหลังการพัฒนาศักยภาพบุคลากร รวมทั้งกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ ฝึกฝน และปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- สืบค้นข้อมูล สภาพปัญหา และความต้องการของบุคลากรว่าต้องการเพิ่มทักษะหรือความรู้ในเรื่องใด
- จัดทำยุทธศาสตร์หรือแผนพัฒนาบุคลากร โดยกำหนดตัวชี้วัดเพื่อใช้ในการติดตามประเมินผล
- ส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับความต้องการและหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยคำนึงถึงบุคลากรทุกสายงานและทุกระดับให้มีโอกาสได้เข้ารับการพัฒนาอย่างเท่าเทียม
- ประเมินผลการปฏิบัติงานทั้งก่อนและหลังเข้ารับการอบรม ทั้งนี้เพื่อทราบถึงผลการพัฒนาความรู้

ตัวชี้วัดที่ ๒๒

การสร้างองค์กรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

องค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นองค์กรที่มีการสร้างช่องทางให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ซึ่งกันและกันระหว่างบุคลากร ควบคู่ไปกับการรับความรู้จากภายนอก เพื่อเอื้อให้เกิดโอกาสในการหาแนวปฏิบัติที่ดีที่สุด นำไปสู่การพัฒนาและสร้างฐานความรู้ที่เข้มแข็งขององค์กรให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้น

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- ส่งเสริมการเรียนรู้ ฝึกฝน และปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มศักยภาพของบุคลากรอยู่เสมอ
- รวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ในส่วนราชการซึ่งกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือเอกสาร มาพัฒนาอย่างเป็นระบบเพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้และพัฒนาตนเอง รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ถ่ายทอดความรู้ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบุคลากร โดยการจัดประชุมแลกเปลี่ยนความรู้ หรือจัดทำเป็นคู่มือการปฏิบัติงาน หรือการสรุปข้อมูลจากการประชุม
- สร้างแรงจูงใจหรือการยกย่องชมเชยให้บุคลากรทำงานได้ตามระเบียบ หรือการทำงานเป็นทีม
- เตรียมความพร้อมของบุคลากรต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งด้านเทคโนโลยี หรือการปรับโครงสร้างงาน หรือสภาพแวดล้อมการทำงาน
- สรุปและประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งข้อเสนอแนะดังกล่าวจะนำมาเพื่อปรับปรุงพัฒนาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ต่อไปในอนาคต

ตัวชี้วัดที่ ๒๗

การสนับสนุนให้เกิดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศในการทำงานที่เอื้อต่อคุณภาพชีวิตที่ดี

สภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงานที่ดีและปลอดภัย ย่อมทำให้คนทำงานมีความพึงพอใจ มีแรงจูงใจในการทำงาน ช่วยให้ผู้บุคลากรรู้สึกผ่อนคลาย ผูกพันและภูมิใจในสถานที่ทำงานของตนเอง ประการสำคัญคือ การมีความสุขในการทำงานและเอื้อให้การทำงานมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้การจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงานควรให้ผู้บุคลากรขององค์กรได้มีส่วนร่วมในการวางแผน สร้างสภาพแวดล้อมในการทำงาน รวมถึงการประเมินความพึงพอใจ และการนำผลการประเมินมาปรับปรุงสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- เปิดโอกาสให้ผู้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานที่ทำงาน มีการแบ่งกลุ่มการทำงาน เพื่อสร้างความร่วมมือ
- จัดสภาพแวดล้อมของที่ทำงานให้สะอาด เป็นระเบียบ ถูกสุขลักษณะ มีความปลอดภัย และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- จัดพื้นที่ใช้งานอย่างชัดเจน โดยแบ่งเป็นพื้นที่เพื่อการปฏิบัติงาน พื้นที่สำหรับจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์ พื้นที่สำหรับรับประทานอาหาร เป็นต้น
- ตรวจสอบอุปกรณ์ใช้งานให้อยู่ในสภาพดีและพร้อมใช้งานเสมอ

ตัวชี้วัดที่ ๒๘

การส่งเสริมให้ผู้บริหารและบุคลากรมีคุณธรรมจริยธรรม ในการบริหารและทำงานตามมาตรฐานคุณธรรมจริยธรรม ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรโดยยึดมั่นความถูกต้อง การรักษาความซื่อสัตย์ การรู้จัก
ข่มใจตนเอง การอดทน อดกลั้น และอดออม การละวางความชั่วและการทุจริต คุณธรรม
ต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยสร้างคุณภาพชีวิตของคนในสังคมให้ดีขึ้น ทำให้สังคมมีเสถียรภาพ
ทุกคนอยู่ด้วยกันอย่างสงบสุข

สำหรับเทศบาล ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดมาตรฐานคุณธรรม
จริยธรรมของข้าราชการ พนักงาน และลูกจ้าง ไว้เป็นหลักการและแนวปฏิบัติเพื่อเป็นเครื่อง
กำกับความประพฤติของบุคคล จึงต้องส่งเสริมให้ผู้บริหารและบุคลากรเทศบาลทำงานตาม
มาตรฐานคุณธรรม จริยธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- ประกาศนโยบายคุณธรรม จริยธรรม และเจตนารมณ์การป้องกันและต่อต้านการทุจริต
คอร์รัปชัน
- จัดทำประมวลจริยธรรม พร้อมกำหนดแนวทางปฏิบัติหรือกิจกรรม หรือโครงการ พร้อมทั้ง
มีการประกาศและเผยแพร่ให้บุคลากร และประชาชนทราบโดยทั่วกัน
- จัดทำข้อบังคับว่าด้วยจรรยาข้าราชการ นโยบายกำกับดูแลองค์การที่ดี และแผน
การเสริมสร้างวินัย คุณธรรม จริยธรรม และป้องกันการทุจริต ซึ่งจะเป็นบทบัญญัติ
เพื่อควบคุมการปฏิบัติงานของบุคลากร พร้อมทั้งส่งเสริมให้บุคลากรปฏิบัติอย่างเคร่งครัด
- แต่งตั้งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบเรื่องร้องเรียน หรือร้องทุกข์ที่เกี่ยวข้องกับความประพฤติของ
ข้าราชการและลูกจ้างอย่างชัดเจน ซึ่งหากเทศบาลมีการดำเนินงานตามมาตรฐานคุณธรรม
จริยธรรมแล้วย่อมไม่มีเรื่องร้องเรียนหรือร้องทุกข์ดังกล่าว

ตัวชี้วัดที่ ๒๙

การมีกระบวนการตอบสนองต่อการให้บริการขอรับบริการและจัดการข้อร้องเรียนของประชาชนอย่างครบถ้วนเป็นระบบ

เทศบาลมีบทบาทหน้าที่ในการให้บริการประชาชน บำบัดทุกข์ บำรุงสุขให้แก่ประชาชน การตอบสนองต่อการให้บริการ หรือการขอรับบริการของประชาชน เช่น การประกาศ ขั้นตอนและระยะเวลาการให้บริการที่ชัดเจน หรือการใช้ระบบเทคโนโลยีในการแจ้งกับผู้มาขอรับบริการว่าดำเนินการอยู่ในขั้นตอนใด และเจ้าหน้าที่ท่านใดเป็นผู้รับผิดชอบ หรือการตอบสนองต่อข้อร้องเรียนอย่างครบถ้วน โดยมีการจัดทำบัญชีร้องทุกข์ ร้องเรียน ดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ โดยมีขั้นตอนและระยะเวลาที่ชัดเจน และมีการแจ้งผลความคืบหน้าให้ทราบตามกำหนด ทั้งนี้ต้องให้ความสำคัญกับทั้งผู้ร้องเรียน และผู้ถูกร้องเรียน โดยใช้หลักเกณฑ์ ข้อกำหนด มาตรการที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ และดำเนินการด้วยความเปิดเผย โปร่งใส เสมอภาค

กระบวนการตอบสนองต่อการให้บริการ ขอรับบริการ และจัดการข้อร้องเรียนของประชาชน จะต้องมีมาตรการที่ชัดเจน เป็นที่ยอมรับ ดำเนินการด้วยความโปร่งใส เปิดเผย และเสมอภาค

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- จัดให้มีช่องทางในการรับเรื่องราวร้องทุกข์ หรือขอรับบริการที่หลากหลายและเข้าถึงได้ง่าย เช่น เว็บไซต์ สายด่วน แอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือ เวทีประชาคม กล้องรับเรื่องราวร้องเรียน เป็นต้น
- จัดทำประกาศขั้นตอนและระยะเวลาการให้บริการในแต่ละกรณีอย่างชัดเจน
- จัดทำบัญชีรับเรื่องราวร้องทุกข์ ร้องเรียน ที่ได้รับแจ้ง
- ดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ โดยมีขั้นตอนและระยะเวลาที่ชัดเจน
- แจ้งผลความคืบหน้าให้ผู้ร้องเรียนหรือขอรับบริการได้ทราบความคืบหน้าตามกำหนด

ตัวชี้วัดที่ ๓๐

การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานของเทศบาล

ความโปร่งใสในการบริหารงาน ประเมินได้จากกระบวนการทำงานมีการเปิดเผยตรงไปตรงมา สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ บุคลากรและประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงและรับทราบข้อมูลข่าวสารได้อย่างทั่วถึง มีกระบวนการให้บุคลากรสามารถตรวจสอบความถูกต้อง ทั้งนี้ความโปร่งใสจากการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร จะช่วยให้ประชาชนเชื่อใจผู้บริหารและเทศบาลมากขึ้น ซึ่งเทศบาลควรเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานของเทศบาลผ่านช่องทางต่าง ๆ ให้หลากหลายและเข้าถึงประชาชนทุกกลุ่ม

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- จัดช่องทางสำหรับเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานของเทศบาลที่หลากหลาย เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้ามาสืบค้นข้อมูล เช่น บอร์ดประชาสัมพันธ์ตามชุมชนหรือหมู่บ้าน สื่อสิ่งพิมพ์ วารสารประชาสัมพันธ์ จดหมายข่าว รายงานประจำปี หรือรายงานผลการดำเนินงานประจำปี หอกระจายข่าว เสียงตามสาย หน่วยประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ เว็บไซต์ หรือ การพัฒนาระบบ e-auction เป็นต้น
- จัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสาร และสถานที่ให้ประชาชนเข้าตรวจสอบข้อมูล โดยมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ ให้บริการอินเทอร์เน็ต wifi สำหรับประชาชนทั่วไป และมีการเก็บสถิติผู้มารับบริการ
- อบรมให้ความรู้แก่บุคลากรและประชาชนเกี่ยวกับพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ.๒๕๔๐

ตัวชี้วัดที่ ๓๑

ความร่วมมือในการดำเนินงานกับหน่วยงานอื่น

การสร้างการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานอื่น ทั้งภายในและภายนอก ไม่ว่าจะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์กรภาคประชาสังคม มีความสำคัญอย่างยิ่งในการสนับสนุนซึ่งกันและกัน ด้วยการแบ่งปันความรู้ ประสบการณ์ และทรัพยากร นอกจากนี้จะต้องมีส่วนร่วมในการร่วมคิด และร่วมทำหรืออุดหนุนงบประมาณ เพื่อพัฒนาศักยภาพและประสิทธิภาพในการดำเนินงาน รวมถึงการขยายการดำเนินงานให้กว้างขวางขึ้น และสามารถทำงานในระดับใหญ่ๆ สำเร็จลงได้

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- ร่วมพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะพื้นที่ที่เชื่อมโยงกัน
- ส่งเสริมคุณภาพชีวิต การจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย
- ร่วมวางแผนและส่งเสริมการลงทุนพาณิชย์ยกรรมและการท่องเที่ยว
- ร่วมจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ร่วมจัดกิจกรรมอนุรักษ์ศิลปะ ประเพณี วัฒนธรรม ภาษา และภูมิปัญญาท้องถิ่น

ตัวชี้วัดที่ ๓๒

การจัดเก็บรายได้ให้ได้ตามเป้าหมาย การลดรายจ่าย หรือความพยายามในการหารายได้อื่น

เทศบาลมีอำนาจหน้าที่ในการวางแผนและบริหารงบประมาณ โดยมีแหล่งที่มาของรายได้ทั้งจากการจัดเก็บเอง การที่รัฐจัดเก็บและแบ่งให้ และเงินอุดหนุน สำหรับรายได้ที่เทศบาลจัดเก็บเองนั้น ประกอบด้วยภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีบำรุงท้องถิ่น ภาษีป้าย อากรฆ่าสัตว์ อากรรังนก ค่าธรรมเนียม และรายได้อื่น ๆ โดยมีปัจจัยหลายประการที่มีผลต่อการจัดเก็บ เช่น ภาวะเศรษฐกิจของท้องถิ่นและประเทศ ความพร้อมของเทศบาล ความเข้าใจและความร่วมมือของประชาชน เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อให้เทศบาลมีรายได้เพียงพอต่อการนำมาใช้พัฒนาด้วยตนเอง ลดการพึ่งพิงเงินอุดหนุนจากรัฐส่วนกลาง และยังแสดงถึงประสิทธิภาพทางการเงิน การคลังของเทศบาลอีกด้วย

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- ออกเทศบัญญัติและได้จัดเก็บค่าธรรมเนียม ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕
- ใช้เครื่องมือพัฒนาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้และหารายได้ เช่น การจัดทำแผนที่แม่บท การคัดลอกข้อมูลที่ดิน การสำรวจข้อมูลภาคสนาม การนำทะเบียนทรัพย์สินและทะเบียนคุมผู้ชำระภาษีไปใช้เป็นข้อมูลในการประเมินภาษี การปรับปรุงข้อมูล ทะเบียนทรัพย์สินปรับปรุงข้อมูลแผนที่ภาษี เป็นต้น
- ประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์และวิธีการจัดเก็บภาษีให้ประชาชนทราบ ผ่านเว็บไซต์ จดหมายข่าว ป้ายประชาสัมพันธ์ สื่อสิ่งพิมพ์ หอกระจายข่าว หน่วยประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ หรือจดหมายแจ้งผู้เสียภาษีโดยตรง

ตัวชี้วัดที่ ๓๓

ความพยายามในการใช้งบประมาณให้เป็นไปตามที่คาดการณ์ และมีเหตุผลอันควรในการโอนงบประมาณ

การจัดทำเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และการใช้งบประมาณให้เป็นไปตามที่คาดการณ์ไว้ เป็นประสิทธิผลในการบริหารจัดการและการดำเนินงานที่สำคัญของเทศบาล รวมถึงการมีโครงการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณได้ตามแผนที่ตั้งไว้ เมื่อเทียบกับจำนวนโครงการทั้งหมดในปีนั้น การไม่โอนงบประมาณข้ามหมวดรายจ่าย ตั้งแต่ไตรมาสต้น ๆ หรือโอนงบจำนวนมากไปใช้ในปีต่อไป โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

สำหรับความพยายามในการใช้งบประมาณให้เป็นไปตามที่คาดการณ์นั้น สะท้อนถึงขีดความสามารถในการบริหารงบประมาณอย่างรอบคอบ ด้วยการวางแผนที่ดี การจัดทำรายละเอียดรายรับ-รายจ่ายอย่างถูกต้อง มีความโปร่งใสให้เป็นที่รับรู้โดยทั่วกัน และไม่มีข้อกังขาจากหน่วยงานกำกับดูแล หรือหน่วยงานตรวจสอบ

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- หลีกเลี่ยงและลดจำนวนรายการที่มีการโอนงบประมาณข้ามหมวดรายจ่าย
- เปรียบเทียบจำนวนโครงการพัฒนาที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนา ฯ เฉพาะปีก่อนหน้า กับโครงการที่ปรากฏในเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีปัจจุบัน และโครงการพัฒนาที่ได้รับงบประมาณอุดหนุนจากภาครัฐ ตลอดจนเงินนอกงบประมาณ

ตัวชี้วัดที่ ๓๔

นวัตกรรมการพัฒนาเมือง

นวัตกรรมเป็นสิ่งที่ใหม่ที่เกิดจากการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ โดยอาจหมายถึงสิ่งใหม่ ๆ ที่ยังไม่มีผลหรือดำเนินการ หรืออาจเป็นการรื้อฟื้นสิ่งที่มีในอดีต เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น นำมาดัดแปลงใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน เพื่อช่วยให้การทำงานนั้นได้ผลดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงกว่าเดิม ช่วยประหยัดเวลา ทรัพยากร และแรงงานได้ การนำนวัตกรรมไปใช้ ประกอบด้วย ๓ ขั้นตอน ได้แก่ การคิดค้น การทดลองหรือนำร่อง และการนำไปใช้ในสถานการณ์จริงได้ เทศบาลควรนำเสนอนวัตกรรมการพัฒนาเมืองที่สอดคล้องกับท้องถิ่น และสถานการณ์การพัฒนา เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและการบริหารจัดการของเทศบาล ทั้งนี้นวัตกรรมควรเป็นสิ่งใหม่ สิ่งที่ดี และมีผู้นำไปใช้ โดยนวัตกรรมนี้อาจจำแนกได้ ๔ ประเภท คือ ผลิตภัณฑ์ กระบวนการ การบริการ และรูปแบบการบริหารงาน

สำหรับตัวชี้วัดนวัตกรรมการพัฒนาเมือง มีขอบเขตครอบคลุมการพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ เมืองอยู่ดี คนมีสุข สิ่งแวดล้อมยั่งยืน เทศบาลแห่งการเรียนรู้ และการบริหารจัดการที่ดี ตามที่กำหนดไว้ในกรอบแนวคิดการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

แนวทาง/กิจกรรมตัวอย่าง

- มีกระบวนการวิเคราะห์สภาพปัญหา บริบท และความต้องการของประชาชนในเขตเทศบาล เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนานวัตกรรม
- มีการพัฒนานวัตกรรม ที่ใหม่ ดี มีคนใช้ เช่น ผลิตภัณฑ์ กระบวนการ การบริการ และรูปแบบการบริหารงาน
- มีการประเมินผลและวิเคราะห์ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการใช้นวัตกรรมในการพัฒนาเมือง

๓

การประเมิน
เมือง สิ่งแวดล้อม
ยั่งยืน

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) และยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ส่วนมีแนวทางการพัฒนามุ่งสู่การพัฒนาเมืองและสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวของมนุษย์เป็นสำคัญ การพัฒนาตามกรอบการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนจึงเป็นอีกหนึ่งแนวคิดที่ส่งเสริมให้กระบวนการพัฒนาเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถมีกิจกรรมการพัฒนาที่ครอบคลุมทุกมิติการพัฒนา และสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาในระดับประเทศและสากลได้เป็นอย่างดี

เป้าหมาย

ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี

วัตถุประสงค์การประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

- เพื่อส่งเสริมกระบวนการพัฒนาของเทศบาลให้สอดคล้องกับ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) และยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ของประเทศไทย
- เพื่อส่งเสริมให้เทศบาลนำแนวคิดและเกณฑ์ชี้วัดเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนไปใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเมืองและประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่
- เพื่อส่งเสริมให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการเมืองสู่ความน่าอยู่และมีสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน
- เพื่อส่งเสริมให้เกิดการประเมินผลกระบวนการพัฒนาเมืองของเทศบาล ทั้งการประเมินจากภายในเทศบาลและการประเมินจากภายนอก

นอกจากนี้ ยังเป็นการยกย่องเชิดชูเกียรติเทศบาลที่มีความพยายามพัฒนาเมืองของตนไปสู่เป้าหมายของการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืนจนบรรลุผลสำเร็จ เป็น “แบบอย่างที่ดี” แก่เทศบาลอื่น ๆ อันจะทำให้เกิดแรงกระตุ้นในการพัฒนาเมืองไปในทิศทางที่ถูกต้องและเหมาะสมมากยิ่งขึ้นด้วย

๓.๑

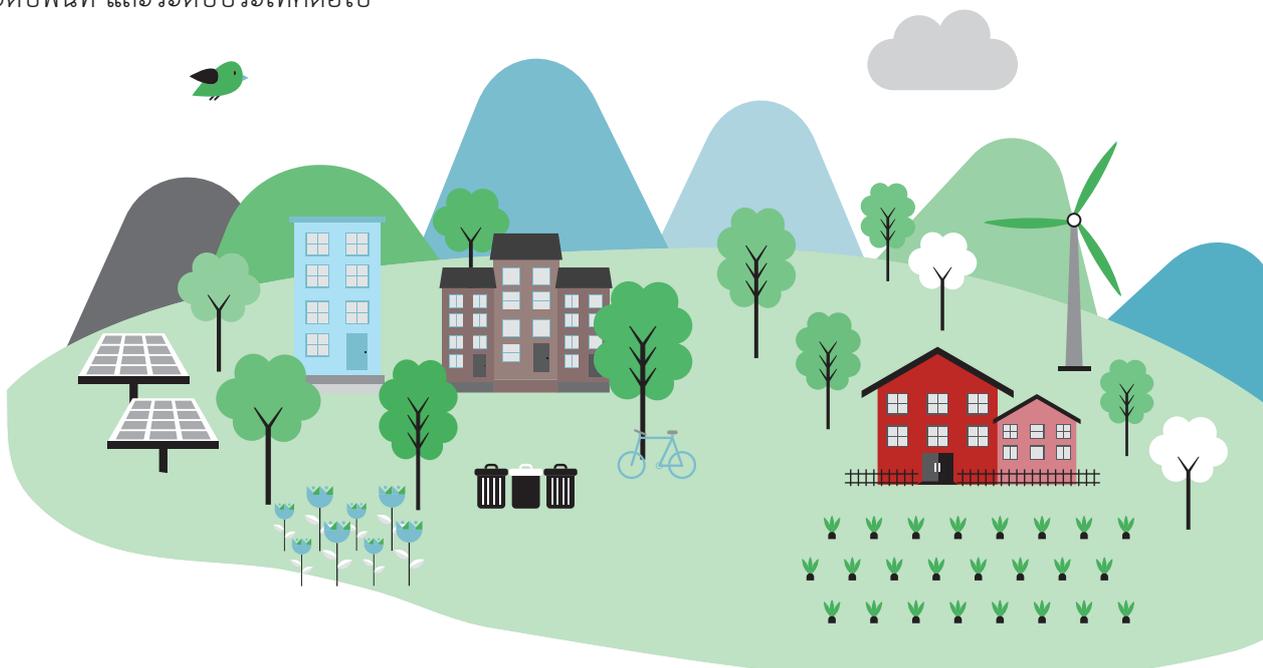
กระบวนการประเมิน

การประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนจะดำเนินการภายใต้คณะกรรมการประเมิน ประกอบด้วย “คณะกรรมการอำนวยการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน และ “คณะกรรมการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนระดับพื้นที่และระดับประเทศ”

คณะกรรมการอำนวยการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน มีปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานกรรมการ และมีผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ทรงคุณวุฒิ ร่วมเป็นคณะกรรมการ

คณะอนุกรรมการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมระดับพื้นที่ และระดับประเทศ จะประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ ครอบคลุมทุกองค์ประกอบของเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน อันได้แก่ ด้านเมืองอยู่ดี ด้านคนมีสุข ด้านสิ่งแวดล้อมยั่งยืน และด้านเทศบาลแห่งการเรียนรู้และการบริหารจัดการที่ดี

โดยเมื่อคณะอนุกรรมการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อม ระดับพื้นที่และระดับประเทศ ประเมินผลงานเทศบาลที่เข้าร่วมการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนเสร็จสิ้นแล้วนั้นจะเสนอผลการประเมิน ต่อคณะกรรมการอำนวยการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน เพื่อพิจารณารับรองผลการประเมิน ในระดับพื้นที่ และระดับประเทศต่อไป

ขั้นตอนการประเมิน ประกอบด้วย ๔ ขั้นตอน

- ๑. การประชาสัมพันธ์และเปิดรับผลงาน** เพื่อสร้างความเข้าใจต่อเกณฑ์และตัวชี้วัดต่าง ๆ รวมถึงการจัดทำเอกสารเสนอผลงาน โดยเทศบาลที่สนใจสามารถส่งผลงานเข้าร่วมการประเมินผ่านทางสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด เพื่อส่งต่อไปยังสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคเป็นผู้รวบรวมผลงานของเทศบาลในระดับพื้นที่ต่อไป
- ๒. การประเมินเอกสาร** โดยคณะอนุกรรมการ ฯ ระดับพื้นที่จะพิจารณาผลงานตามแบบรายงานข้อมูล และหลักฐานต่างๆ ที่เทศบาลได้จัดส่งมา เพื่อทำการให้คะแนนผลงานแต่ละตัวชี้วัดตามเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้
- ๓. การประเมินตรวจเยี่ยมพื้นที่** เป็นการประเมินผลงานของเทศบาลในเชิงประจักษ์ โดยแบ่งเป็น
  - ๓.๑ คณะอนุกรรมการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนระดับพื้นที่** จะเดินทางไปเยี่ยมชมกิจกรรมและผลงานของเทศบาลที่ผ่านเกณฑ์การประเมินด้านเอกสาร โดยจะให้คะแนนผลงานเชิงประจักษ์ ความพยายามในการดำเนินงาน นวัตกรรมพัฒนาเมือง ประโยชน์ที่เกิดขึ้น และความยั่งยืน และจะนำเสนอผลการประเมินจากระดับพื้นที่ต่อคณะกรรมการอำนวยการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนเพื่อให้การรับรองระดับการประเมิน (ดี ดีมาก ดีเยี่ยม) ต่อไป
  - ๓.๒ คณะอนุกรรมการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนระดับประเทศ** จะเดินทางไปเยี่ยมชมกิจกรรมและผลงานของเทศบาลที่ได้รับการรับรองระดับดีเยี่ยมจากการประเมินระดับพื้นที่ในปีที่ผ่านมา ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน เพื่อพิจารณาผลงานเชิงประจักษ์ของเทศบาลและค้นหาเมืองที่มีแบบอย่างที่ดีในแต่ละขนาดเพื่อเป็นต้นแบบให้กับเทศบาลอื่นๆ ต่อไป
- ๔. การตัดสินและประกาศผลรางวัล** คณะกรรมการอำนวยการเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน จะพิจารณารับรองผลการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน โดยกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมจะได้ประกาศผลการประเมินและจัดงานมอบรางวัลต่อไป

๓.๒

ระดับผลการประเมิน

การประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน แบ่งออกเป็น ๒ ระดับ คือ

๓.๒.๑ การประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนระดับพื้นที่

โดยกำหนดระดับผลการประเมินออกเป็น ๓ ระดับ คือ มีผลงานผ่านเกณฑ์ระดับดี ดีมาก และดีเยี่ยม ทั้งนี้ การประเมินระดับพื้นที่จะดำเนินการโดยคณะกรรมการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ระดับพื้นที่ในการประเมินเอกสารและลงตรวจเยี่ยมพื้นที่ที่ผ่านเกณฑ์ด้านเอกสาร จากนั้นจึงสรุปผลการประเมินเสนอต่อคณะกรรมการอำนวยการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนซึ่งจะพิจารณาให้ความเห็นชอบและรับรองผลการประเมิน

๓.๒.๒ การประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนระดับประเทศ

โดยเป็นการประเมินเทศบาลที่ได้รับการรับรองระดับดีเยี่ยมจากผลการประเมินระดับพื้นที่ ในปีงบประมาณที่ผ่านมา เพื่อค้นหาเทศบาลที่มีแบบอย่างที่ดี และยกระดับสู่การเป็นเมืองต้นแบบสิ่งแวดล้อมยั่งยืน โดยคณะกรรมการระดับประเทศลงตรวจเยี่ยมพื้นที่เพื่อประเมินผลการดำเนินงานเชิงประจักษ์ และสรุปผลเพื่อนำเสนอผลต่อคณะกรรมการอำนวยการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ให้การรับรองผล ทั้งนี้แบ่งรางวัลออกเป็น ๒ ประเภท คือ รางวัลชนะเลิศเทศบาลนำอยู่อย่างยั่งยืน และรางวัลชนะเลิศเทศบาลด้านสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

ค่าคะแนนของผลงานแต่ละตัวชี้วัด

- การประเมินผลงานแต่ละตัวชี้วัด มีคะแนนเต็ม ๓๐ เท่า ๆ กัน ดังนี้
- สำหรับตัวชี้วัดที่ ๑-๒๓ ในองค์ประกอบที่ ๑-๓ และตัวชี้วัดที่ ๓๔ ในองค์ประกอบที่ ๔ พิจารณาให้คะแนนการดำเนินงานที่สอดคล้องกับแต่ละตัวชี้วัด โดยแบ่งเป็น กระบวนการดำเนินงาน ๑๐ คะแนน ผลผลิต (Output) ๗ คะแนน และผลลัพธ์ (Outcome) ๑๓ คะแนน
- สำหรับตัวชี้วัดที่ ๒๔-๓๓ ในองค์ประกอบที่ ๔ พิจารณาจากผลการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Performance Assessment: LPA) ปีล่าสุด ที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
- ทั้งนี้สำหรับผลผลิต (Output) เป็นการพิจารณาจากผลงานที่ชัดเจนทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ และผลลัพธ์ (Outcome) ซึ่งพิจารณาจากความสำเร็จของการดำเนินงาน หรือเป็นผลที่เกิดขึ้นต่อเนื่อง หรือการขยายผลการดำเนินงานนั้น

ผลผลิต (Output) หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานหรือกิจกรรมนั้นๆ โดยสามารถแสดงผลในรูปของข้อมูลเชิงปริมาณ หรือเชิงคุณภาพ

ผลลัพธ์ (Outcome) หมายถึง ประโยชน์และความคุ้มค่าที่ได้และผลกระทบที่มีต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง และสิ่งแวดล้อมจากผลผลิตที่เกิดขึ้นมา หรือสิ่งที่ได้รับจากความสำเร็จของการดำเนินงาน หรือผลที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง หรือการขยายผลการดำเนินงานอย่างครอบคลุม

๓.๓ เกณฑ์การให้คะแนนตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ ๑ การกำหนด ทิศทางการใช้ ประโยชน์ที่ดิน ตามบริบท ของเมือง	กส:บงนกร (๑๐ คะแนน)	wawlik (๗ คะแนน)	wawlik (๑๓ คะแนน)
<p>๑. จัดทำหรือมีส่วนร่วมในการจัดทำผังเมืองรวมเมือง/ ชุมชน หรือ ผังเมืองเฉพาะ หรือเทศบัญญัติเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินหรืออาคาร เพื่อให้เกิดการพัฒนาเมืองหรือชุมชน สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัด หรือแผนพัฒนาเทศบาล มีมาตรการหรือแนวทางการทำให้ผังเมืองรวมเมือง/ ชุมชน หรือ ผังเมืองเฉพาะ หรือเทศบัญญัติ เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน หรืออาคารสามารถบังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>๒. มีการแก้ไข/ ปรับปรุงหรือมีส่วนร่วมในการแก้ไข/ ปรับปรุง ผังเมืองรวมเมือง/ ชุมชน หรือผังเมืองเฉพาะ หรือเทศบัญญัติ เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินหรืออาคารหรือพัฒนาเมือง ให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่และยุคสมัย</p>	<p>๑. มีผังเมืองรวมเมือง/ ชุมชน หรือผังเมือง เฉพาะ ประกาศใช้บังคับในพื้นที่</p> <p>๒. มีเทศบัญญัติออกตาม พรบ. การผังเมือง พรบ. ควบคุมอาคาร ประกาศใช้บังคับในพื้นที่</p> <p>๓. มีเทศบัญญัติซึ่งออกตาม พรบ. อื่น ๆ ที่จะช่วยให้เมืองเกิดความ เป็นระเบียบ เรียบร้อย สวยงามหรือถูกสุขลักษณะ หรือเกิดความปลอดภัยต่อประชาชน สวัสดิภาพของสังคม หรือป้องกันภัยพิบัติ หรือรักษาไว้ซึ่งคุณค่าทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์โบราณคดี หรือบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติหรือ สิ่งแวดล้อมประกาศใช้บังคับในพื้นที่</p> <p>๔. จำนวนกรณีร้องเรียนเกี่ยวกับปัญหาการใช้ ประโยชน์ที่ดินลดลง</p>	<p>การใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นไปตามทิศทางที่เหมาะสม ลดปัญหาการใช้ที่ดินผิดประเภท เมืองมีความเป็น ระเบียบ หรือ การจัดการใช้ประโยชน์ที่ดิน ของเมืองสามารถแก้ไขปัญหาคุณภาพชีวิตและ สิ่งแวดล้อมได้</p>	

<p>ตัวชี้วัดที่ ๒ การพัฒนาเมืองและชุมชน ให้เป็นไปตามผังเมืองรวม</p>	<p>๑. ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมืองและชุมชนให้เป็นไปตามผังเมืองหรือผังชุมชนให้เป็นไปตามผังเมืองรวมโดยส่งเสริมและสนับสนุนให้เข้าไปตามแผนผังการใช้ประโยชน์ที่ดินหรือพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์ของชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวหรือพัฒนาให้เป็นไปตามแผนผังแสดงโครงการคมนาคมและขนส่งหรือพัฒนาปรับปรุงให้เป็นไปตามการพัฒนาด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ</p> <p>๒. เทศบาลมีการควบคุมมาตรฐานโครงการ การใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยมีการทำงานที่ถูกต้องและเหมาะสมภายใต้กรอบกิจการ การก่อสร้าง การถมดิน หรือให้คำปรึกษาแก่ประชาชนในการปฏิบัติตามผังเมือง</p> <p>๓. มีการดำเนินงานให้การใช้ประโยชน์ที่ดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การจัดรูปที่ดิน เป็นต้น</p> <p>๔. ตรวจสอบและประเมินผลการพัฒนาเมืองตามผังเมืองร่วมกับชุมชนและภาคส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>๑. ผลการพัฒนาเมืองและชุมชนให้เป็นไปตามผังเมืองรวม เช่น โครงการที่ดำเนินงานพัฒนาเมืองและชุมชนตามผังเมืองและชุมชนตามผังเมือง พื้นที่หรือกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับพัฒนาเมืองให้เป็นไปตามผังเมืองรวม เป็นต้น</p> <p>๒. รายงานผลที่ชัดเจนในการควบคุมกิจกรรมการใช้ประโยชน์ที่ดิน เช่น จำนวนการใช้ประโยชน์ที่ดิน จำนวนกรณีที่มีการอนุญาตและไม่อนุญาตให้ประกอบกิจการก่อสร้างหรือถมดิน ตามการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน เป็นต้น</p> <p>๓. มีโครงการหรือกิจกรรมแก้ไขปัญหาด้านกายภาพ โครงสร้างพื้นฐาน สังคม และสิ่งแวดล้อม อันจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดผังเมืองรวม หรือผังเทศบาลต่อไป</p>	<p>ประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาเมือง เช่น</p> <ol style="list-style-type: none"> ๑. การท่องเที่ยวในย่านชุมชนเก่า แหล่งการค้าธุรกิจที่คึกคัก มีกิจการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ หรือ ๒. การจัดระบบจราจรที่คล่องตัวขึ้น หรือ ประชาชนเข้าถึงสาธารณูปโภค และ ๓. สาธารณูปการได้ทั่วถึงขึ้น หรือ ๔. ปัญหาสภาพความแออัดของเมือง/ ชุมชนที่ลดลง หรือการรื้อถอนที่สาธารณะและทางธรรมชาติลดลง และทรัพย์สินสิ่งแวดล้อม และทรัพย์สิน
--	--	--	--

กระบวนการ (๑๐ คะแนน)

ผลลัพธ์ (๗ คะแนน)

ผลลัพธ์ (๑๓ คะแนน)

ตัวชี้วัดที่ ๓
การพัฒนา
โครงสร้าง
พื้นฐาน
ให้ครอบคลุม
และเหมาะสม
กับผู้ใช้
ประชาชน

๑. จัดทำแผนงาน/ โครงการพัฒนาเครือข่ายโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อบริการประชาชนตามบริบทเมือง
๒. ดำเนินการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและบำรุงรักษาให้ โครงสร้างพื้นฐานอยู่ในสภาพที่ดี
๓. วิเคราะห์ลักษณะประชากรของเมืองเพื่อวางแผนการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐาน เช่น โครงสร้างประชากร หรือจำนวน ผู้ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ หรือจำนวนผู้ใช้ประโยชน์ หรือ ภัยพิบัติของเมือง ฯลฯ เป็นต้น
๔. ดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน/ โครงการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานให้ครอบคลุม และเหมาะสมสำหรับคน ทุกกลุ่มตามบริบทเมือง
๕. ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและ บำรุงรักษาให้โครงสร้างพื้นฐานเอื้อต่อการดำรงชีวิตและการใช้ ประโยชน์ของคนทุกกลุ่มตามบริบทเมือง
๖. ตรวจสอบและประเมินผลแผนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ให้ครอบคลุม โดยร่วมกับประชาชน ชุมชน และภาคส่วนที่ เกี่ยวข้อง

๑. ผลการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น จำนวนโครงสร้างพื้นฐานที่ได้รับการ พัฒนา หรือ ผลการยกระดับคุณภาพของโครงสร้าง พื้นฐาน เช่น จำนวนโครงสร้างพื้นฐาน ที่ได้รับการบำรุงรักษาเพิ่มขึ้น/ ปรับปรุง ให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น หรือ ความครอบคลุมพื้นที่ของโครงสร้าง พื้นฐานสำหรับคนแต่ละกลุ่ม หรือ ข้อมูลลักษณะประชากรที่ต้องการ การดูแลด้านโครงสร้างพื้นฐานของเมือง หรือ แผนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ให้ครอบคลุมและเหมาะสมสำหรับคน ทุกกลุ่ม
๕. โครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อเด็กเล็ก ผู้สูงอายุ และผู้ต้องการดูแลเป็นพิเศษ
๖. โครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยว การอนุรักษ์ภูมิปัญญา มรดกทางวัฒนธรรม
๗. โครงสร้างพื้นฐานที่รองรับการจัดการ ภัยพิบัติเมือง

๑. การขยายผลให้ครอบคลุมพื้นที่ หรือ ประชาชนที่เอื้อต่อคนทุกกลุ่ม โดย โครงสร้างพื้นฐานที่ได้รับการพัฒนาหรือ ดูแลรักษานั้นส่งผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ของผู้ใช้บริการ (เด็กเล็ก ผู้สูงอายุ ผู้ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ) ตลอดจน การรองรับการเกิดภัยพิบัติของเมือง หรือ จำนวนผู้สูงอายุและบุคคลที่ต้องการ การดูแลเป็นพิเศษเข้าถึงการบริการ มากขึ้น หรือ
๓. การใช้ประโยชน์โครงสร้างพื้นฐาน สนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และ คุณภาพชีวิตของคนในเมือง เช่น ช่วยให้เกิดการค้าขายที่ดีขึ้น ลดระยะเวลา ในการเดินทาง หรือเข้าถึงสาธารณูปโภค การเดินทาง
๔. ได้ดีขึ้น

ตัวชี้วัดที่ ๔

การยกระดับคุณภาพชีวิตสำหรับผู้มีรายได้น้อย

การยกระดับคุณภาพชีวิตสำหรับผู้มีรายได้น้อย

๑. สํารวจข้อมูลที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อย
๒. ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับผู้มีรายได้น้อย
๓. ดำเนินงานยกระดับคุณภาพชีวิตอย่างมีส่วนร่วม อาทิ การสร้างอาชีพ/รายได้เสริม การส่งเสริมการออม การลดรายจ่าย เป็นต้น
๔. การบูรณาการแผนงาน และข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๕. การตรวจสอบและประเมินผลแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับผู้มีรายได้น้อยร่วมกับชุมชน

๑. ทะเบียนข้อมูลผู้มีรายได้น้อย หรือแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับผู้มีรายได้น้อย
๒. ผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับผู้มีรายได้น้อยจำนวนผู้มีรายได้น้อยที่ได้รับการสร้างอาชีพ รายได้ที่เพิ่มขึ้นของกลุ่มเป้าหมาย จำนวนผู้มีรายได้น้อยลดลง เป็นต้น
๓. การมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องที่เพิ่มขึ้น

การยกระดับคุณภาพชีวิตสำหรับผู้ด้อยโอกาส

๑. สํารวจข้อมูลที่อยู่อาศัยของผู้ด้อยโอกาส
๒. ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับผู้ด้อยโอกาสร่วมกับชุมชน
๓. ดำเนินงานยกระดับคุณภาพชีวิตอย่างมีส่วนร่วม อาทิ การปรับปรุงที่อยู่อาศัย สภาพแวดล้อมทางกายภาพและการบริการสาธารณสุข โภคสำหรับผู้มีรายได้น้อยและผู้ด้อยโอกาส เป็นต้น
๔. การตรวจสอบและประเมินผลแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับผู้ด้อยโอกาสร่วมกับชุมชน

๑. ทะเบียนข้อมูล ผู้ด้อยโอกาส หรือแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับผู้ด้อยโอกาส
๒. ผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับผู้ด้อยโอกาส อาทิ ผลการจัดทำที่อยู่อาศัย เช่น จำนวนผู้มีรายได้น้อยที่ได้รับการจัดสรรที่อยู่อาศัยตามโครงการ จำนวนผู้ด้อยโอกาสหรือชุมชนแออัดที่ได้รับการปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้มีสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้นและเข้าถึงการให้บริการ สาธารณูปโภค เป็นต้น
๓. การมีส่วนร่วมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องที่เพิ่มขึ้น

๑. กลุ่มผู้มีรายได้น้อยและผู้ด้อยโอกาส

มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๒. ขยายกลุ่มเป้าหมายในการสร้าง

ความมั่นคง ดำเนินที่อยู่อาศัยและด้านอาชีพให้กับผู้มีรายได้น้อย ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ หรือ

๓. มีเครือข่ายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับกลุ่มผู้มีรายได้น้อยผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ

ตัวชี้วัดที่ ๕

หลักเศรษฐกิจพอเพียง
มาใช้ในชีวิตประจำวัน

กระบวนการ (๑๐ คะแนน)

- นโยบายและแผนงานด้านการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพและบริบทของเมือง
- การดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การส่งเสริมอาชีพ หรือ กิจกรรมที่ช่วยสร้างรายได้ ของคนในเมืองที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและอยู่บนฐานหลักเศรษฐกิจพอเพียง หรือ กิจกรรมการลดรายจ่ายของประชาชน หรือ ส่งเสริมการจัดทำบัญชีครัวเรือน หรือ ส่งเสริมการรวมกลุ่มเพื่อการผลิต หรือ กลุ่มสหกรณ์ หรือ ตลาดชุมชน เป็นต้น
- การดำเนินงานเพื่อส่งเสริมการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในองค์กรของตนเอง เช่น การมุ่งสู่องค์กรพอเพียง องค์กรแห่งความสุข เป็นต้น
- การส่งเสริมความร่วมมือในการบริหารจัดการหรือการแบ่งปันทรัพยากรกับชุมชนข้างเคียง
- การตรวจจสอบติดตามประเมินแผนงานและผลการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการประกอบอาชีพร่วมกับประชาชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ผลลัพธ์ (๗ คะแนน)

- ผลการส่งเสริมการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ เช่น ผลการจัดอบรม การพัฒนาอาชีพ จำนวนกลุ่มอาชีพที่เกิดขึ้น จำนวนสมาชิกในกลุ่มต่าง ๆ จำนวนครัวเรือนที่มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับ การลดรายจ่ายของครัวเรือน เป็นต้น
- ผลของการส่งเสริมการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการทำงานของเทศบาล เช่น การลดค่าใช้จ่าย ดัชนีความสุขของบุคลากร องค์กรแบบอย่างด้าน ความพอเพียง เป็นต้น
- เครือข่ายระหว่างชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากร

ผลลัพธ์ (๑๓ คะแนน)

- การดำเนินงาน การขยายกลุ่มเป้าหมาย หรือการมีรายได้ ผลตอบแทนหรือเงินหมุนเวียนของกลุ่มที่เพิ่มขึ้น หรือหลักฐานที่แสดงถึงความยั่งยืนของการดำเนินงาน
- ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานของเทศบาลในด้านต่าง ๆ สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง
- แหล่งเรียนรู้ หรือเครือข่ายด้านเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่

ตัวชี้วัดที่ ๒

การจัดการภัยพิบัติและสาธารณภัย

การจัดการภัยพิบัติและสาธารณภัย

๑. มีการประเมินความเสี่ยงในการเกิดภัยพิบัติและสาธารณภัยในพื้นที่ ตลอดจนการทำข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ เพื่อระบุประเภทของความเสี่ยงในแต่ละพื้นที่เพื่อวางแผนการรับมือ อาทิ ภัยแล้ง น้ำท่วม การกัดเซาะชายฝั่ง คลื่นความร้อน สารเคมีรั่วไหล ฯลฯ
๒. มีการจัดทำแผนรับมือภัยพิบัติและสาธารณภัยในพื้นที่
๓. ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการจัดการภัยพิบัติและสาธารณภัยอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ป้องกันและลดผลกระทบ เตรียมความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติและสาธารณภัย โดยจัดทำแผน ซ่อมแผน เตรียมอุปกรณ์เทคโนโลยี ในการตั้งรับภัยพิบัติและสาธารณภัย ระบบการเฝ้าระวังพื้นที่เสี่ยง
๔. การพัฒนาศักยภาพของหน่วยงานที่รับผิดชอบ
๕. สร้างความเข้าใจกับประชาชนและกลุ่มเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบ

๑. มีแผนการจัดการภัยพิบัติและสาธารณภัยของเทศบาล (การออกแบบโครงสร้างที่คำนึงถึงการป้องกันภัยพิบัติและสาธารณภัย เช่น ถนน คลองระบายน้ำ เป็นต้น) หรือ การจัดการระบบในเมืองเพื่อรองรับภัยพิบัติและสาธารณภัย (เช่น ระบบจราจร เส้นทาง/ ศูนย์อพยพ เป็นต้น)
๒. ผลการดำเนินการด้านการจัดการภัยพิบัติและสาธารณภัย มีแนวทางขั้นตอน ระบบ หรือมีแผนการรับมือกับภัยพิบัติและสาธารณภัยที่ตามบริบทของเมือง หรือเป็นปัญหาในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ
๓. จำนวนหน่วยงาน บุคลากร ที่ได้รับการพัฒนาศักยภาพ หรือ
๔. จำนวนประชาชนและกลุ่มเสี่ยงที่ได้รับข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนระดับความรู้ ความเข้าใจของประชาชนต่อปัญหาและแนวทางการจัดการภัยพิบัติและสาธารณภัยของเมือง

๑. ผลการดำเนินงานด้านการจัดการภัยพิบัติและสาธารณภัย เช่น การป้องกันหรือลดผลกระทบจากภัยพิบัติและสาธารณภัย หรือความเสียหายที่จะเกิดขึ้นลดลง การรับมือกับภัยพิบัติและสาธารณภัยได้อย่างทันเวลาที่ ผลการฟื้นฟู เพื่อให้พื้นที่หรือชุมชนที่ประสบภัยกลับคืนสู่สภาพที่ดีขึ้น เป็นต้น
๒. มีระบบและเครือข่ายในการจัดการภัยพิบัติและสาธารณภัยในระดับพื้นที่ที่สามารถดำเนินการได้ทันที หรือมีขีดความสามารถในการจัดการภัยพิบัติและสาธารณภัยได้ในระยะยาว

ตัวชี้วัดที่ ๗

การป้องกัน
และดูแลความ
ปลอดภัย
ในชีวิตและ
ทรัพย์สิน

กระบวนการ (๑๐ K=แบบ)

ระบบงานจราจร และความปลอดภัยบนท้องถนน

- มีแผนการป้องกันและดูแลระบบงานจราจร และความปลอดภัยบนท้องถนน
- ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการป้องกัน และดูแลระบบงานจราจร และความปลอดภัยบนท้องถนน เช่น การจัดระบบการจราจร การให้ความรู้ด้านการขับขี่ปลอดภัย การใช้ถนนอย่างถูกต้อง การดูแลโครงสร้างพื้นฐานด้านการจราจรและขนส่ง เป็นต้น
- มีเครือข่ายการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานอื่น อาทิ ตำรวจ ฝ่ายปกครอง อาสาสมัครภาคประชาชน เป็นต้น
- มีการพัฒนาศักยภาพของผู้รับผิดชอบในด้านการดูแลระบบงานจราจร และความปลอดภัยบนท้องถนน
- มีการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์เกี่ยวกับความปลอดภัย เช่น ถนน สะพาน ป้ายรถประจำทาง สะพานลอย ป้ายจราจร ฯลฯ
- ตลอดจนมีการตรวจสอบ ประเมินความเสี่ยงความปลอดภัยบนท้องถนนอย่างมีส่วนร่วม

ผลลัพธ์ (๗ K=แบบ)

ผลการดำเนินงานตาม แผนการป้องกันและดูแลระบบงานจราจร และความปลอดภัยบนท้องถนน เช่น

- มีรายงานผลการดำเนินงาน
- จำนวนอุบัติเหตุที่ลดลง เปรียบเทียบย้อนหลัง ๓ ปี
- มีมาตรการที่ประกาศใช้
- มีความรู้ในการป้องกันภัยต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น
- เครือข่ายชุมชน เช่น สายตรวจชุมชนลาดตระเวน หรือระบบเฝ้าระวังอื่น ๆ
- มีการรายงานผลการอบรม/ การประเมินผลความรู้ของผู้เข้าอบรม

ผลลัพธ์ (๑๓ K=แบบ)

- จำนวนอุบัติเหตุที่ลดลง เปรียบเทียบย้อนหลัง ๓ ปี
- ผลค่าความเสียหายทางเศรษฐกิจอันเกิดจากอุบัติเหตุที่ลดลง
- การขยายความร่วมมือกับหน่วยอื่นหรือเครือข่ายต่าง ๆ ในการป้องกันและดูแลระบบงานจราจร และความปลอดภัยบนท้องถนน

ระบบงานป้องกันอาชญากรรม

๑. มีแผนการป้องกันและดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน
๒. ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการป้องกันและดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เช่น ให้ความรู้เพื่อสร้างความปลอดภัยและลดพฤติกรรมเสี่ยงต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ การใช้มาตรการต่าง ๆ ในการป้องกันภัย เช่น ระบบเตือนภัยและการเฝ้าระวังอย่างมีส่วนร่วมของภาคประชาชน เป็นต้น
๓. มีเครือข่ายการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานอื่น อาทิ ตำรวจ ฝ่ายปกครอง ภาคเอกชน เป็นต้น
๔. มีการพัฒนาศักยภาพของผู้รับผิดชอบในด้านการดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
๕. มีการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานและอุปกรณ์อื่นเกี่ยวกับความปลอดภัย เช่น CCTV และเครื่องดับเพลิงประจำชุมชนที่สามารถใช้ประโยชน์ได้
๖. ตลอดจนมีการตรวจสอบ ประเมินความเสี่ยงความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอย่างมีส่วนร่วม

- ผลการทำงานตามแผนการป้องกันและดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน หรือผลการดำเนินงานด้านการป้องกันและดูแลความปลอดภัย ๆ เช่น
  ๑. มีรายงานผลการดำเนินงาน
  ๒. จำนวนคดีหรือเหตุอาชญากรรมลดลงเมื่อเทียบกับ ๓ ปีย้อนหลัง
  ๓. มีการประกาศใช้มาตรการด้านการศึกษา
  ๔. ประชาชนมีความรู้ในการป้องกันภัยต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น มีเครือข่ายชุมชน เช่น สายตรวจชุมชนลาดตระเวน หรือระบบแจ้งความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
  ๕. มีการรายงานผลการอบรม/ การประเมินผลความรู้ของผู้เข้าอบรม

๑. ความเสียหายจากการเกิดสาธารณภัย จำนวนคดี หรือเหตุอาชญากรรมลดลงเมื่อเทียบกับ ๓ ปีย้อนหลัง
๒. การขยายความร่วมมือกับหน่วยงานหรือเครือข่ายต่าง ๆ ในการป้องกันและดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน หรือการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการป้องกันและดูแลความปลอดภัยในชีวิตร่างกาย
๓. มีการประกาศใช้มาตรการต่าง ๆ ลดลง ระบบการป้องกันภัย ก็ต้องวงจรปิด สามารถใช้ประโยชน์ได้จริงในการแก้ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

กระบวนการ (๑๐ คะแนน)

ผลลัพธ์ (๗ คะแนน)

ผลลัพธ์ (๑๓ คะแนน)

ทบทวน

ตัวชี้วัดที่ ๔

การเสริมสร้าง
สุขภาพที่ดี
ของคนในเมือง

๑. ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมหรือสื่อสารประชาสัมพันธ์ครอบคลุมกิจกรรมด้านสาธารณสุขทั้ง ๔ ประเด็น ประกอบด้วย
  - ๑.๑ การป้องกันและควบคุมโรค เช่น การป้องกันควบคุมโรคติดต่อหรือโรคไม่ติดต่อที่เป็นปัญหาในพื้นที่การให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพและป้องกันโรคด้วยตนเอง เป็นต้น
  - ๑.๒ การส่งเสริมสุขภาพ เช่น ส่งเสริมสุขภาพกลุ่มแม่และเด็ก กลุ่มวัยทำงาน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้พิการ กลุ่มผู้ประกอบการอาชีพเสี่ยง ส่งเสริมการออกกำลังกาย การส่งเสริมสุขภาพปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภคให้เหมาะสม เป็นต้น
  - ๑.๓ การรณรงค์โรคเบื้องต้น เช่นการจัดบริการให้ประชาชนได้มีสิทธิหรือเข้าถึงการรักษายาบาลที่สะดวก รวดเร็วการจัดระบบการส่งต่อผู้ป่วย หน่วยแพทย์ฉุกเฉินการออกหน่วยเคลื่อนที่รักษาพยาบาล การจัดบริการรักษาพยาบาลเชิงรุก เป็นต้น
  - ๑.๔ การฟื้นฟูสุขภาพ เช่น ส่งเสริมการดูแลผู้ป่วยที่บ้านฟื้นฟูสุขภาพจิตใจให้ผู้ป่วย การให้บริการกายภาพบำบัดในเชิงรุก เป็นต้น
๒. การประสานการดูแลสุขภาพในชุมชน กับกองทุน หรือ ทรัพยากรด้านการจัดการสุขภาพ ทั้งในและนอกพื้นที่

๑. ผลดำเนินงานเชิงปริมาณ หรือคุณภาพ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมด้านสาธารณสุขครอบคลุมทั้ง ๔ ประเด็น
  - ๑.๑ การป้องกันและควบคุมโรค
  - ๑.๒ การส่งเสริมสุขภาพ
  - ๑.๓ การรณรงค์โรคเบื้องต้น
  - ๑.๔ การฟื้นฟูสุขภาพ
๒. โครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อการส่งเสริมสุขภาพ เช่น สถานที่ออกกำลังกาย ทางจักรยาน ฯลฯ
๓. สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อการดูแลสุขภาพที่ประชาชนเข้าถึงง่าย
๔. การบูรณาการและการประสานงบประมาณ เพื่อการดูแลสุขภาพในชุมชน

ผลงานต่อเนื่องหรือขยายกลุ่มเป้าหมายเพิ่มขึ้น ครอบคลุมการดูแลสุขภาพของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึง หรือพัฒนาเครือข่ายให้มีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพ หรือแนวโน้มภาวะสุขภาพของประชาชนดีขึ้น

ตัวชี้วัดที่ ๙
การคุ้มครอง
สุขภาพอนามัย

๑. การดำเนินงานกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสุขภาพอนามัย ประเมิน ตรวจสอบ ควบคุม และป้องกันปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย เช่น การส่งเสริมให้ตลาด สถานที่จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม ร้านอาหาร แผงลอย สถานที่ประกอบอาหารผ่านเกณฑ์มาตรฐานสุขภาพที่ กำหนดการจัดการคุณภาพน้ำประปา หรือตู้จำหน่ายเครื่องดื่มที่ มีระบบเพื่อจัดการเหตุรั่วไหล หรือการจัดการกิจการที่เป็น อันตรายต่อสุขภาพ เป็นต้น
๒. ส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบริการโรคสินค้าและบริการ ที่มีความปลอดภัยต่อสุขภาพแก่ผู้บริโภคและผู้ประกอบการ
๓. การติดตามตรวจสอบคุณภาพหรือสารปนเปื้อนในสินค้าและ บริการที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยผู้บริโภค รวมทั้งการใช้ กฎหมาย เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายหรือระเบียบวิธีที่กำหนด เป็นต้น หรือ
๔. มีระบบการรับเรื่องร้องเรียนด้านคุ้มครองผู้บริโภคและ อนามัยสิ่งแวดล้อม

๑. ผลการดำเนินงานด้านคุ้มครองสุขภาพ อนามัย เช่น การได้รับการรับรอง มาตรฐานการพัฒนาคุณภาพระบบบริการ อนามัยสิ่งแวดล้อมองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น (EHA) ด้านที่เกี่ยวข้องกับ กิจกรรมที่ดำเนินการหรือมาตรฐานอื่น ๆ
๒. มีมาตรการในการจัดการสินค้าที่ได้รับ การตรวจสอบ คุณภาพหรือสารปนเปื้อน ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ
๓. จำนวนการร้องเรียนด้านคุ้มครอง ผู้บริโภคและอนามัยสิ่งแวดล้อมที่ได้รับการ แก้ไขเรียบร้อย เป็นต้น
๔. เป็นแหล่งผลิตสินค้าและผลิตภัณฑ์เป็น มิตรกับสิ่งแวดล้อม และดีต่อสุขภาพ เช่น สินค้าปลอดสารพิษ
๕. กลุ่มผู้ผลิตและผู้ประกอบการที่ได้รับ ความรู้เรื่องอาหารปลอดภัย

๑. ผลงานต่อเนื่อง หรือ ขยายผล การดำเนินงานการคุ้มครองสุขภาพ อนามัยผู้บริโภค
๒. มีเครือข่ายการทำนิมนงานอนามัย สิ่งแวดล้อมหรือเครือข่ายคุ้มครองผู้บริโภค
๓. เป็นแหล่งเรียนรู้อุตสาหกรรมการดำเนินงาน คุ้มครองสุขภาพอนามัยผู้บริโภค เป็นต้น

ตัวชี้วัดที่ ๑๐ การส่งเสริมการศึกษาอย่างหลากหลายและเท่าเทียม

Wawalit (๗ K-Index)

Wawalit (๑๓ K-Index)

๑. มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจำนวน รูปแบบและความต้องการได้รับการศึกษาของทุกคนทุกกลุ่มในเมือง

๒. ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาหรือสนับสนุนการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียน และการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

๓. ดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการศึกษาออกโรงเรียน การจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เพื่อการศึกษาต่าง ๆ จัดตั้งหลักสูตรสร้างอาชีพ สร้างรายได้ เป็นต้น โดยคำนึงถึงการให้การศึกษาอย่างเท่าเทียมสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของเมือง

๔. ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามอัตราค่าเสียให้แก่ประชาชนในเมือง

๕. ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาแก่กลุ่มเด็กพิเศษที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

๖. ประเมินผลและเก็บรวบรวมข้อมูลผู้เข้าร่วม หรือได้รับประโยชน์ จากการศึกษาอย่างมีส่วนร่วมเป็นระบบ โดยผ่านการศึกษาส่วนร่วมของชุมชน

๑. ผลการส่งเสริมการศึกษา เช่น จำนวนโรงเรียนหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับ การรับรองคุณภาพทางการศึกษา

๒. จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตาม อีชียาคีย์

๓. จำนวนชุมชนที่ได้รับการพัฒนาเป็นแหล่ง การเรียนรู้

๔. จำนวนหลักสูตรการศึกษา เช่น สิ่งแวดล้อม ศึกษา การพัฒนาที่ยั่งยืน ที่ส่งเสริมให้แก่ กลุ่มต่าง ๆ เป็นต้น

๕. จำนวนผู้ได้รับการพัฒนาอาชีพ หรืออื่น ๆ

๑. ผลงานต่อเนื่อง หรือ

๒. ขยายผลการจัดการศึกษา หรือ

๓. สนับสนุนการจัดการศึกษารูปแบบต่าง ๆ อย่างมี ส่วนร่วมให้ครอบคลุมทุกกลุ่ม หรือ

๔. ประชาชนที่ประชาชนได้รับจากการ ส่งเสริมการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเพิ่มรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิต เป็นต้น หรือ

๕. ประชาชนที่นักเรียนนักศึกษาได้รับในด้าน การมีงานทำ

ตัวชี้วัดที่ ๑๑ การจัดสวัสดิการ ที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน

๑. วิเคราะห์ความต้องการสวัสดิการของกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน

๒. ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการ สำหรับ ประชาชน กลุ่มเด็ก เยาวชน สตรี ผู้พิการ ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส เช่น ทุนการศึกษา สำหรับเด็กยากจน การจัดตั้ง กองทุนเพื่อช่วยเหลือกลุ่มเด็กและเยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ กองทุนสวัสดิการชุมชน กลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น ประเมินผล การจัดสวัสดิการของกลุ่มต่าง ๆ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วม

๑. ผลการจัดสวัสดิการต่าง ๆ เช่น มีฐานข้อมูลเด็กและเยาวชน สตรี ผู้พิการ ผู้สูงอายุ หรือผู้ด้อยโอกาส ที่ได้รับการ จัดสวัสดิการ

๒. ผลการดำเนินงานของกองทุน เพื่อช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุ สตรี ผู้พิการ กองทุนสวัสดิการชุมชน กลุ่มออมทรัพย์ เป็นต้น

ผลงานต่อเนื่อง หรือ ขยายผล การจัดสวัสดิการชุมชน สวัสดิการ รูปแบบอื่น ๆ หรือ กลุ่มเป้าหมาย มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เป็นต้น

ตัวชี้วัด

กระบวนการ (๑๐ คะแนน)

ผลลัพธ์ (๗ คะแนน)

ผลลัพธ์ (๑๓ คะแนน)

ตัวชี้วัดที่ ๑๒
การป้องกันและ
แก้ไขปัญหาสุรา
บุหรี ยาเสพติด
และอบายมุข

๑. การจัดทำข้อมูลกลุ่มเสี่ยงด้านสุรา บุหรี ยาเสพติดและอบายมุขในพื้นที่
๒. ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการป้องกันเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหสุรา บุหรี ยาเสพติดและอบายมุข เช่น ให้ความรู้เรื่องยาเสพติดแก่กลุ่มเป้าหมาย การส่งเสริมให้ลด ละ เลิกสำหรับผู้ติดสุรา บุหรี ยาเสพติด และอบายมุข สนับสนุนให้ผู้ติดยาเสพติดได้เข้ารับการรักษาฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ทั้งภาวะร่างกายและจิตใจ การดำเนินการเพื่อคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี การออกหรือบังคับมาตรการควบคุมยาเสพติดและอบายมุข การกำหนดเขตปลอดเหล้า บุหรี การส่งเสริมโครงการแม่ไม่ซัป เป็นต้น
๓. เมื่อมีการจัดงานต่าง ๆ เช่น งานศพ งานบวช ทางเทศบาลควรส่งเสริมให้ประชาชนจัดงานเหล้าในรูปแบบปลอดเหล้า
๔. ปลอดบุหรี ปลอดอบายมุข หรือ อาจส่งเสริมให้กำหนด “กติกาสังคมของชุมชน” เช่น งานศพปลอดเหล้า
๕. ส่งเสริมกิจกรรมในระดับชุมชนในการทำนุบำรุงศาสนาและลดปัญหาอบายมุข เช่น หมู่บ้านรักษาศีลห้า
๕. ส่งเสริมการทำบุญสัปดาห์เร็ว เพื่อให้ตระหนักถึงค่าใช้จ่ายที่ต้องหมดไปกับสุรา บุหรี และการพนันต่าง ๆ เพื่อจะได้ลด ละ เลิกสุรา บุหรี ยาเสพติด และอบายมุข
๖. ประเมินผลการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วม

ผลการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุรา บุหรี ยาเสพติด และอบายมุข เช่น จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมการให้ความรู้ จำนวนคนที่ได้รับการบำบัดรักษาสุรา บุหรี ยาเสพติด สำเร็จ จำนวนชุมชน ที่เข้าร่วมเฝ้าระวังปัญหายาเสพติด จำนวนหน่วยงาน องค์กรหรือชุมชนปลอดสุรา ปลอดบุหรี เป็นต้น

๑. มีภาคีเครือข่าย กลุ่ม ชมรม ที่ให้ความร่วมมือดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุรา บุหรี ยาเสพติด และอบายมุข
๒. ปัญหาอาชญากรรมที่สืบเนื่องจากปัญหาสุรา ยาเสพติดและอบายมุขลดลง
๓. อุบัติเหตุอันเกิดจากการเมาแล้วขับลดลง
๔. ปัญหาคดี/ แห้งลงอบายมุขในพื้นที่ลดลง

ตัวชี้วัด การส่งเสริมความสัมพันธภาพของสมาชิกในครอบครัว

1. จัดทำฐานข้อมูลทางสังคม อาทิ พ่อแม่เลี้ยงเดี่ยว แม่วิยโสครอบครัวที่มีความเสี่ยงด้านความรุนแรง เป็นต้น
2. จัดทำแผนงาน โครงการในการส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัวให้เหมาะสมในแต่ละกลุ่ม
3. ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวและชุมชนนอกเหนือจากจัดกิจกรรมในวันสำคัญต่าง ๆ ที่เปิดโอกาสให้สมาชิกได้ร่วมกันทำกิจกรรม เช่น กิจกรรม Walk rally ค่ายครอบครัว ค่ายสามวัย (เด็ก ผู้ใหญ่ และผู้สูงอายุ) การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในชุมชน
4. ส่งเสริมและเชิดชูเด็กและเยาวชนผู้ทำความดีผ่านกิจกรรมเยาวชนต้นแบบ ครอบครัวตัวอย่าง
5. ประเมินผลตามแผนงาน โครงการที่ได้ดำเนินการ

ตัวชี้วัดที่ ๑๔

การส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วม

1. ดำเนินการสำรวจรูปแบบกิจกรรมทางสังคมตามความต้องการของประชาชน
2. ดำเนินการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคมอย่างมีส่วนร่วม สะท้อนวิถีของเมืองและสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาเมือง เกิดจากความต้องการของคนในชุมชนและสังคม เช่น ลานวัฒนธรรม สัปดาห์ศิลปะ ถนอมคนเดิน เทศกาลดอกไม้งาม ลานกิจกรรมเยาวชน ดนตรีในสวน เป็นต้น โดยจัดอย่างสม่ำเสมอ
3. มีความหลากหลายเพื่อตอบสนอง ความสนใจของกลุ่มต่าง ๆ จัดกิจกรรมที่เสริมสร้างให้ประชาชนมีจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมอาสาสมัครบำเพ็ญประโยชน์อื่น ๆ ตามบริบทของพื้นที่ โดยเป็นกิจกรรมที่ริเริ่มโดยชุมชน หรือเทศบาล
4. ประเมินผลกิจกรรม ตามประเด็นทางเศรษฐกิจสังคม และการมีส่วนร่วมของชุมชน

หมายเหตุ: กิจกรรมที่จะเข้ารับการประเมินต้องระบุระยะเวลาและความถี่ในการจัดกิจกรรม เช่นจัดกิจกรรมปีละ ๑ ครั้ง เป็นระยะเวลา ๕ ปี เป็นต้น เพื่อแสดงถึงความต่อเนื่อง

รางวัล (๗ คะแนน)

1. ฐานข้อมูลทางสังคมของกลุ่มเสี่ยงทางสังคม
2. ผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัวและชุมชน จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมกิจกรรม จำนวนชุมชนที่จัดกิจกรรม จำนวนกิจกรรมในชุมชน

รางวัล (๑๓ คะแนน)

1. ผลงานต่อเนื่อง หรือ
2. ขยายผลการส่งเสริมความสัมพันธ์ของสมาชิกในครอบครัวและชุมชน หรือ
3. สัมพันธภาพของสมาชิกในครอบครัว ผู้เข้าร่วมโครงการดีขึ้น

ผลงานต่อเนื่อง หรือ ขยายผลการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคมเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วม หรือมีรูปแบบกิจกรรมที่โดดเด่น สร้างสรรค์ เป็นเอกลักษณ์ของเมือง หรือมีเครือข่ายการดำเนินงานที่กว้างขวางขึ้น หรือผลต่อเนื่องไปสู่มิติทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

1. ผลการส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม เช่น จำนวนภาคีเครือข่าย ภาครัฐและเอกชนที่เข้าร่วม จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวนชุมชนที่มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ประโยชน์จากกิจกรรมนั้น ๆ เป็นต้น
2. ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามระเบียบ และข้อปฏิบัติของท้องถิ่น

ตัวชี้วัดที่ ๑๕
การพิทักษ์สิทธิ
ของเยาวชน
สตรี ผู้สูงอายุ
ผู้พิการ และ
ผู้ด้อยโอกาส

๑. สสำรวจภัยคุกคามและศักยภาพของเยาวชน สตรี ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ และผู้ติดเชื้อ HIV
  ๒. ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการดูแลและพิทักษ์สิทธิของกลุ่มคนดังกล่าว เช่น คุ้มครองเด็ก และสตรีให้พ้นจากการละเมิดทางเพศ ให้โอกาสทางการศึกษาแก่เด็กเร่ร่อนและเด็กไร้สัญชาติ ให้ผู้มีรายได้น้อยและผู้ด้อยโอกาสได้มีที่อยู่อาศัย ดูแลผู้ติดเชื้อ HIV และผู้ป่วยเอดส์ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมให้อยู่อาศัยอยู่ในเมืองได้อย่างปกติสุข เป็นต้น
  ๓. ส่งเสริมกิจกรรมดูแลผู้สูงอายุให้เข้าถึงบริการพื้นฐานต่าง ๆ และตอบสนองความต้องการเบื้องต้นของผู้สูงอายุทั้ง ๓ กลุ่ม ได้แก่ ผู้สูงอายุกลุ่มติดสังคม ติดบ้าน และติดเตียง
  ๔. เผยแพร่ให้ประชาชนได้รับรู้ถึงสิทธิตามกฎหมายที่ตนพึงมี และดูแลประชาชนในกลุ่มเหล่านี้ให้สามารถเข้าถึงสิทธิตามกฎหมายที่ตนพึงมี
  ๕. ประเมินผลการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วม
- หมายเหตุ:** ในตัวชี้วัดนี้ไม่พิจารณาการจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ผู้พิการ

๑. ข้อมูลพื้นฐานผลการสำรวจคุกคามและศักยภาพของเยาวชน สตรี ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุในพื้นที่และผู้ติดเชื้อ HIV
๒. ผลการดำเนินงานด้านการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มเป้าหมาย เช่น จำนวนเยาวชน สตรี ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส หรือผู้สูงอายุที่ได้รับการคุ้มครอง จำนวนเด็กเร่ร่อนและเด็กไร้สัญชาติที่ได้รับการช่วยเหลือ จำนวนผู้ติดเชื้อ HIV ที่ได้รับการดูแล จำนวนผู้ได้รับบริการพัฒนาศักยภาพ เป็นต้น

๑. ผลงานต่อเนื่อง
๒. ยกระดับคุณภาพชีวิตของเยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส
๓. ขยายผลการดำเนินงานกิจกรรมดูแลและพิทักษ์สิทธิ ฯ หรือ
๔. การขยายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ ๑๖

การอนุรักษ์
ประเพณี
วัฒนธรรม
ภาษา
และภูมิปัญญา
ท้องถิ่น

- ส่งเสริมหรือดำเนินการศึกษา ค้นคว้า รวบรวม ข้อมูล สร้าง
ความเข้าใจเกี่ยวกับประเพณี วัฒนธรรม ภาษา
และภูมิปัญญาท้องถิ่น
- จัดกิจกรรมการอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรม ภาษา
และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน
เช่น อนุรักษ์แหล่งพืชมรดก
จัดงานสืบสานประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น การถ่ายภาพ
ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่คนรุ่นหลัง เป็นต้น
- จัดกิจกรรมอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม เพื่อการท่องเที่ยว
เชิงวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ เช่น
การอนุรักษ์ย่านชุมชนเก่า และวิถีเฉพาะถิ่น
- ประเด็นผลการจัดกิจกรรมอย่างมีส่วนร่วม โดยครอบคลุม
ประเด็นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และความพึงพอใจ
ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

หมายเหตุ: ในตัวชี้วัดนี้มุ่งส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญา
ท้องถิ่น ควรแสดงให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะตัวอันเป็นอัตลักษณ์
ของแต่ละละเมือง

wawlik (๗ K=แบบ)

ผลการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ประเพณี
วัฒนธรรม ภาษา และภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น
ฐานข้อมูลหรือแหล่งเผยแพร่ข้อมูล ประเพณี
วัฒนธรรม ภาษา และภูมิปัญญาท้องถิ่น
ย่านเมืองเก่าชุมชนเก่าที่ได้รับการศึกษา ค้นคว้า
หรืออนุรักษ์ จำนวนผู้สืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น
การจัดกิจกรรมอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรม
ภาษา และภูมิปัญญาท้องถิ่น ตลอดจนแผนงาน
โครงการ เทศบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์
สถาปัตยกรรม ย่านเมืองเก่าหรือชุมชนเก่า
 เป็นต้น

wawli (๑๓ K=แบบ)

- ผลงานต่อเนื่อง มีความเป็นอัตลักษณ์
โดดเด่น
- ขยายผลการอนุรักษ์ ประเพณี วัฒนธรรม
ภาษา และภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือเกิด
การแลกเปลี่ยนประเพณี วัฒนธรรม
ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือมีแหล่งเรียนรู้ทาง
ด้านประเพณี วัฒนธรรม และภูมิปัญญา
ท้องถิ่น
- เกิดผลทางเศรษฐกิจและสังคม เกิดรายได้
จากการท่องเที่ยว มีส่วนช่วยในการยกระดับ
คุณภาพชีวิตของคนในเมือง

ตัวชี้วัดที่ ๑๗
การดูแลรักษา
และใช้ประโยชน์

ทรัพยากร

ธรรมชาติ

ให้คงไว้ซึ่ง

ระบบนิเวศที่ดี

- การวิเคราะห์สำรวจพื้นที่ วิเคราะห์ทรัพยากรธรรมชาติ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์เฉพาะถิ่น หรือที่มีความสำคัญ หรือโดดเด่นในพื้นที่และจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ
- มีการจัดทำแผนด้านการดูแลรักษาและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติให้คงไว้ซึ่งระบบนิเวศที่ดีอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ การสร้างความตระหนักต่อความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและคุณค่าหลายทางชีวภาพแก่บุคลากรเทศบาลและประชาชนทั่วไป
- มีการป้องกัน พันธุ์ และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ดิน น้ำ ป่าไม้ ชายฝั่ง พื้นที่ชุ่มน้ำ พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ฯลฯ มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ในทางเศรษฐกิจได้ เช่น นำสมุนไพรมาทำยาการศึกษาโรค การอนุรักษ์พันธุ์ปลาเพื่อการบริโภค
- ประเมินผลแผนงาน โครงการ กิจกรรม อย่างมีส่วนร่วมโดยครอบคลุมประเด็นด้านเศรษฐกิจ สังคมจากการดำเนินงาน

- มีข้อมูลและแผนการดำเนินงาน ด้านการดูแลรักษาและใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติให้คงไว้ซึ่งระบบนิเวศที่ดี
- ผลการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เช่น จำนวนพื้นที่ หรือจำนวนพันธุ์กรรมที่ได้ดูแลรักษา จำนวนผู้ร่วมกิจกรรมการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จำนวนต้นไม้ใหญ่ที่ได้รับการขึ้นทะเบียน จำนวนพันธุ์สัตว์ที่ได้รับการอนุรักษ์ จำนวนผู้ที่ได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจ จากกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น

- ทรัพยากรธรรมชาติในเมืองได้รับการดูแลรักษาให้คงไว้ซึ่งระบบนิเวศที่ดี
- ชุมชน และประชาชนสามารถเข้าถึง และใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติ ตามกฎระเบียบได้อย่างเท่าเทียมและมีการแบ่งปันผลประโยชน์จากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
  - มีแหล่งเรียนรู้ในการดูแลรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและความสะดวกสบายในทางชีวภาพให้แก่กลุ่มต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกเทศบาล
  - โครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช
  - แผนที่มีบัญญัติอย่างชัดเจนในด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
  - มีกลุ่มเครือข่ายในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ ๑๘

การจัดการ
ขยะมูลฝอย

ชุมชน

อย่างครบวงจร
และเหมาะสม

กระบวนการ (๑๐ คะแนน)

๑. มีแผนงาน/ โครงการ/ กิจกรรม ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยอย่างครบวงจร ประกอบด้วย
  - ๑.๑ การจัดการ ณ แหล่งกำเนิด (ต้นทาง)
  - ๑.๒ การเก็บรวบรวม/ เก็บขนขยะ (กลางทาง)
  - ๑.๓ การกำจัดขยะที่ถูกต่อตามหลักสุขาภิบาล (ปลายทาง)
๒. การให้ความรู้เรื่องการจัดการขยะมูลฝอย ส่งเสริมการลดปริมาณขยะ การคัดแยกขยะรีไซเคิล ขยะอินทรีย์ ขยะทั่วไป ขยะอันตราย และขยะติดเชื้อ การนำขยะมูลฝอยไปขาย หรือใช้ประโยชน์
๓. มีกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้องตามหลักวิชาการเป็นระบบ และมีความสม่ำเสมอ
๔. มีการจัดการไม่ให้มีขยะมูลฝอยตกค้าง
๕. มีการบริหารจัดการในรูปแบบเครือข่าย เพื่อกระจายภาระบรรทุกีตอายุระบบกำจัด และการใช้ทรัพยากรในการบริหารจัดการร่วมกัน เช่น การจัดการขยะในรูปแบบ คลัสเตอร์
๖. มีกระบวนการคัดแยกขยะในขั้นตอนการจัดการขยะกลางทาง
๗. มีการดำเนินกิจกรรมตามนโยบายของรัฐบาล เช่น ๓ Rs ประชากรรัฐ ส่งเสริมการตลาดการใช้ถุงพลาสติก

ผลลัพธ์ (๗ คะแนน)

๑. ต้องมีระบบรวบรวม เก็บขนขยะมูลฝอยที่มีประสิทธิภาพ (กลางทาง) และกำจัดขยะมูลฝอยอย่างถูกต้องตามหลักสุขาภิบาล (ปลายทาง) โดยอธิบายวิธีการจัดการขยะอย่างละเอียด (วิธีการ/สถานที่/งบประมาณที่ใช้ในการจัดการ)
๒. มีข้อมูลผลการจัดการขยะมูลฝอยที่ถูกต้องชัดเจน มีฐานข้อมูลการจัดการขยะอันประกอบด้วย
  - ๒.๑ ปริมาณขยะมูลฝอยที่ลดลง หรือที่คัดแยกได้เพิ่มขึ้น หรือที่นำกลับมาใช้ประโยชน์มากขึ้น
  - ๒.๑.๑ ขยะมูลฝอยได้รับการจัดการอย่างถูกต้องไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐
  - ๒.๑.๒ ปริมาณการใช้ถุงพลาสติกและกล่องโฟมบรรจุอาหารที่ทำจากวัสดุย่อยสลายอากาศลดลง
  - ๒.๒ อปท. มีการคัดแยกขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายชุมชนที่ต้นทางไม่น้อยกว่าร้อยละ ๕๐
  - ๒.๔ จำนวนชุมชน หรือจำนวนโรงเรียนปลอดขยะ
  - ๒.๕ มีระบบข้อมูลประเมินปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ลดได้จากกิจกรรมการจัดการขยะ

ผลลัพธ์ (๑๓ คะแนน)

- เมืองมีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย ส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
๑. ประชาชนต่าง ๆ ที่ประชาชนได้รับ รายได้หรือผลประโยชน์จากการคัดแยกขยะมูลฝอย กองทุนสวัสดิการซึ่งต่อยอดมาจากการจัดการขยะมูลฝอย บัญชีอินทรีย์จากเศษอาหาร สำหรับปลูกพืชไว้บริโภคในครัวเรือนหรือจำหน่าย
  ๒. มีแหล่งเรียนรู้ด้านการจัดการขยะมูลฝอยเป็นต้น
  ๓. มีการใช้จ่ายงบประมาณในการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ค่าเก็บขน ค่ากำจัดมูลฝอยลดลง ช่วยเพิ่มอายุการใช้งานหลุมฝังกลบขยะ ได้พลังงานจากเชื้อเพลิงขยะอินทรีย์ (Biogas) เป็นต้น
  ๔. ปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่ลดได้จากกิจกรรมการจัดการขยะ

ตัวชี้วัดที่ ๑๙
การจัดการน้ำ
เสีย หรือมลพิษ
ทางอากาศอย่าง
เหมาะสม

๑๙.๑ การจัดการน้ำเสีย

๑. มีการรวบรวมการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ปัญหามลพิษ
ในพื้นที่อย่างเป็นระบบ
๒. มีแผนงานและกิจกรรมการป้องกัน ควบคุม และติดตามแก้ไข
ระวังมลพิษในแหล่งน้ำ
๓. การใช้เทคโนโลยี หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อป้องกัน ควบคุม
และติดตามแก้ไขมลพิษในแหล่งน้ำ
๔. มีการรวบรวมการดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการจัดการน้ำเสีย
เช่น การให้ข้อมูล ความรู้ และรณรงค์เรื่องจัดการน้ำเสีย
ใน แหล่งกำเนิด หรือส่งเสริมการลดปริมาณการใช้ใน
ภาคส่วนต่าง ๆ หรือส่งเสริมการบำบัดน้ำเสียจากครัวเรือน
บังคับใช้เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง หรือส่งเสริมการลดปริมาณ
การใช้ในภาคส่วนต่าง ๆ หรือส่งเสริมการติดตั้งถังดักไขมัน หรือ
จากครัวเรือน หรือส่งเสริมการติดตั้งถังดักไขมัน หรือ
มีระบบทอรวรรวมน้ำเสียที่ครอบคลุมพื้นที่ หรือมีระบบบำบัด
น้ำเสียอย่างเหมาะสม หรือนำน้ำเสียที่ผ่านการบำบัดกลับมาก
ใช้ใหม่ เป็นต้น

๑. มีระบบบำบัดน้ำเสียหรือการกำจัดน้ำเสีย
ที่เหมาะสม สอดคล้องกับสภาพพื้นที่หรือ
บริบทของเขตเทศบาล อาทิ ระบบบำบัด
น้ำเสียรวมหรือระบบบำบัดน้ำเสียชุมชน
หรือระบบบำบัดน้ำเสียโดยวิธีธรรมชาติ
มีข้อมูลผลการจัดการน้ำเสีย เช่น ข้อมูล
การวิเคราะห์คุณภาพน้ำทิ้งของระบบ
บำบัด ข้อมูลการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ
ความถี่ในการตรวจวัดคุณภาพแหล่งน้ำ
ธรรมชาติ จำนวนครัวเรือนที่ติดตั้ง
ถังดักไขมัน จำนวนหรือร้อยละของครัวเรือน
ที่เชื่อมต่อระบบบำบัดน้ำเสียรวม
ผลจากการบำบัดน้ำเสียที่ผ่านการบำบัดมา
ใช้ประโยชน์ การดูแลความสะอาดของ
แหล่งน้ำ
๓. คุณภาพแหล่งน้ำธรรมชาติ อยู่ในเกณฑ์
มาตรฐาน
๔. พื้นที่ให้บริการระบบบำบัดน้ำเสียรวมของ
ชุมชนครอบคลุมพื้นที่ชุมชนมากกว่า
ร้อยละ ๕๐
๕. จำนวนเรื่องร้องเรียนปัญหา น้ำเสียลดลง
หรือระบบและการจัดการข้อร้องเรียนที่
เกี่ยวข้องแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม รวมทั้ง
ปัญหาการจัดการมลพิษด้านน้ำเสีย ได้รับ
การแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ

เมืองมีการจัดการน้ำเสียชุมชนให้เป็นไปตาม
มาตรฐาน ส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่
ดีขึ้น

๑. ประชาชนต่าง ๆ ที่ประชาชนได้รับ จาก
ประชาชนสามารถใช้จ่ายประโยชน์จาก
แหล่งน้ำที่มีคุณภาพดีเป็นไปตามมาตรฐาน
เพื่อการอุปโภค บริโภค หรือประโยชน์
เพื่อสันติภาพการ เป็นต้น
๒. มีการใช้จ่ายงบประมาณในการจัดการ
น้ำเสียชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น
ค่าใช้จ่ายในการบำบัดน้ำเสียชุมชน
ค่าใช้จ่ายในการเฝ้าระวังและติดตาม
คุณภาพน้ำลดลง เป็นต้น
๓. มีเครือข่ายเฝ้าระวังคุณภาพน้ำ

ทิวทัศน์

กระบวนการ (๑๐ คะแนน)

ผลลัพธ์ (๗ คะแนน)

ผลลัพธ์ (๑๓ คะแนน)

๑๙.๒ มลพิษทางอากาศ

๑. มีการรวบรวมการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ปัญหาตามลักษณะในพื้นที่อย่างเป็นระบบและถูกต้อง
๒. มีแผนงานและกิจกรรมการป้องกัน ควบคุม และติดตามแผนผังคุณภาพอากาศจากแหล่งกำเนิดต่าง ๆ
๓. การให้ข้อมูล ความรู้ และรณรงค์เรื่องมลพิษทางอากาศลดปล่อยมลพิษทางอากาศจากแหล่งกำเนิด (ชุมชน เกษตรกรรม เป็นต้น)
๔. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อป้องกัน ควบคุม และติดตามแผนผังมลพิษทางอากาศ
๕. การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพจากมลพิษทางอากาศ แหล่งกำเนิดมลพิษทางอากาศ อุตสาหกรรม ยานพาหนะ เกษตรกรรม

๑. มีระบบการป้องกัน ควบคุมและติดตามแผนผังมลพิษทางอากาศ หรือมีผลการจัดการมลพิษทางอากาศ
๒. คุณภาพอากาศ อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน
๓. จำนวนเรื่องร้องเรียนปัญหาคุณภาพอากาศลดลง หรือระบบและการจัดการข้อร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งปัญหาการจัดการมลพิษด้านอากาศ ได้รับการแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ
๔. การเปลี่ยนแปลงรูปแบบกิจกรรมในพื้นที่ เพื่อช่วยลดมลพิษทางอากาศ เช่น การทำเกษตรในพื้นที่เป็นเกษตรปลอดการเผา

เมื่อมีคุณภาพอากาศที่ดีเป็นไปตามมาตรฐาน ส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๑. อัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคทางเดินหายใจ
๒. ของประชาชนในพื้นที่ลดลง เป็นต้น
๓. มีการใช้จ่ายงบประมาณในการจัดการคุณภาพอากาศอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ค่าใช้จ่ายในการสำรวจหรือป้องกันลดลง เป็นต้น

๓. ได้เครือข่ายร่วมดำเนินงานสำรวจคุณภาพอากาศเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดที่ ๒๐
การอนุรักษ์
และพัฒนา
พื้นที่สีเขียว
ให้เกิดประโยชน์
ต่อการดำรงชีวิต

๑. มีการศึกษา สำรวจ และวิเคราะห์สัดส่วนพื้นที่สีเขียวต่อประชากร หรือการจัดทำแผนการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่สีเขียว
  ๒. ดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่สีเขียว ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต เช่น การอนุรักษ์ต้นไม้ใหญ่ ที่มีอยู่เดิม หรือการปลูกต้นไม้เพิ่มเติมในพื้นที่ หรือสำรวจ จัดทำข้อมูลพื้นที่สีเขียว หรือให้ความรู้ เกี่ยวกับการพัฒนา และดูแลรักษาพื้นที่สีเขียวหรือเพิ่มพื้นที่สีเขียวทั้งแนวตั้ง และแนวราบ เป็นต้น
  ๓. มีกิจกรรมส่งเสริมการใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรมในพื้นที่สีเขียวของเทศบาลให้สอดคล้องกับ
  ๔. มีการดำรงชีวิตของคนในเมืองและการอนุรักษ์
- มีการประเมินผลทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม อันเป็นผล จากการอนุรักษ์ และพัฒนาพื้นที่สีเขียว

๑. สัดส่วนพื้นที่สีเขียวที่ประชาชนเข้าถึงหรือ ใช้บริการได้ โดยในเทศบาลนครและ เทศบาลเมืองควรมีพื้นที่สีเขียวไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๕ และในเทศบาลตำบลไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๑๐
๒. ผลการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่สีเขียว เช่น ขนาดหรือจำนวนพื้นที่สีเขียวที่ได้รับการ พัฒนา หรือสัดส่วนพื้นที่สีเขียวต่อจำนวน ประชากรที่เพิ่มขึ้น หรือร้อยละของพื้นที่ สีเขียวต่อพื้นที่เมืองเพิ่มขึ้น หรือระบบ ข้อมูลปริมาตรภูมิสารสนเทศจกที่ลดได้จาก กิจการกรมการเพิ่มหรืออนุรักษ์พื้นที่สีเขียว เป็นต้น
๓. มีกลุ่ม หรือเครือข่ายในการอนุรักษ์และ พัฒนาพื้นที่สีเขียวให้เกิดประโยชน์ต่อการ ดำรงชีวิต
๔. กฎ กติกา หรือข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ พื้นที่สีเขียว หรือป่าชุมชนร่วมกัน

- พื้นที่สีเขียวในเมืองเอื้อต่อการดำรงชีวิต ของประชาชน ส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิต ที่ดีขึ้น
๑. ประชาชนต่าง ๆ ที่ประชาชนได้รับ เช่น พัฒนาพื้นที่สีเขียวให้เป็นสถานที่ที่ ประชาชนสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์ด้าน ต่าง ๆ เช่น เป็นพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจและ นันทนาการ เป็นแหล่งอาหารของชุมชน เป็นแหล่งท่องเที่ยวของประชาชนทั้งใน และนอกเขตพื้นที่ เป็นแหล่งเรียนรู้ด้าน ธรรมชาติหรือพื้นที่สีเขียว เป็นต้น มีการใช้จ่ายงบประมาณในการ อนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่สีเขียวอย่างมี ประสิทธิภาพ เช่น ค่าบำรุงรักษา ค่าใช้ จ่ายเพื่อการพัฒนาพื้นที่สีเขียว เป็นต้น เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคม ให้แก่ เมืองและประชาชน

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ ๒๑

การปรับ

ภูมิทัศน์เมือง

ให้มีความ

เป็นระเบียบ

เรียบร้อย

และสอดคล้อง

กับสภาพเมือง

กระบวนการ (๑๐ คะแนน)

๑. มีกระบวนการศึกษา วิเคราะห์สำรวจ วางแผน และออกแบบ

ภูมิทัศน์เมืองที่คำนึงถึงอัตลักษณ์ของเมืองและวิถีชีวิตของ

คนในเมือง โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

๒. ดำเนินงานอย่างมีส่วนร่วมในการปรับภูมิทัศน์เมือง ดูแลรักษา

ภูมิทัศน์เมืองให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและสอดคล้องกับ

สภาพเมือง เช่น การออกกระเบื้องปูทางที่ใช้สถานที่ การจัดระเบียบ

ทางเดินเท้าหรือป้าย

๓. มีกิจกรรมส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ในทางเศรษฐกิจ

สังคม และวัฒนธรรม จากการพัฒนาภูมิทัศน์เมือง

๔. มีการประเมินผลความพึงพอใจของประชาชน และการใช้

ประโยชน์จากการพัฒนาภูมิทัศน์เมือง

ผลลัพธ์ (๗ คะแนน)

๑. ผลการปรับภูมิทัศน์เมือง เช่น จำนวน

พื้นที่ที่ได้รับการปรับปรุงภูมิทัศน์ หรือ

พื้นที่ที่ดำเนินการปรับปรุงภูมิทัศน์เป็น

Landmark ของเมือง หรือภูมิทัศน์ที่เป็น

แหล่งท่องเที่ยว หรือความพึงพอใจต่อการ

ปรับภูมิทัศน์ เป็นต้น

๒. จำนวนประชาชนผู้ร่วมกิจกรรม หรือ

จำนวนผู้ใช้ประโยชน์ หรือจำนวนผู้ได้รับ

ประโยชน์จากการปรับปรุงภูมิทัศน์เมือง

๓. โครงการที่เป็นการบูรณาการความร่วมมือ

ระหว่างหน่วยงานเพื่อการปรับภูมิทัศน์

เมือง ดูแลรักษาภูมิทัศน์เมืองให้มี

ความสวยงามและเป็นระเบียบเรียบร้อย

๔. จำนวนกิจกรรมการใช้ประโยชน์ด้าน

ต่าง ๆ ที่มีความหลากหลาย

ผลลัพธ์ (๑๓ คะแนน)

เมืองมีภูมิทัศน์ที่เป็นระเบียบเรียบร้อย และมี

อัตลักษณ์ของเมือง ส่งผลให้เมืองมีความน่าอยู่

๑. ประชาชนต่าง ๆ ที่ประชาชนได้รับ

ภูมิทัศน์เมืองมีส่วนส่งเสริมการท่องเที่ยว

ภูมิทัศน์เมืองช่วยเพิ่มพื้นที่สาธารณะ

หรือใช้เป็นพื้นที่นันทนาการ ภูมิทัศน์เมือง

มีส่วนช่วยให้การศึกษาและทำความเข้าใจ

ประวัติศาสตร์เมือง เมืองมีความน่าอยู่

ปลอดภัย เป็นต้น

๒. ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการปรับ

ภูมิทัศน์เมือง

๓. สามารถแสดงมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

และสังคมจากการพัฒนาภูมิทัศน์เมือง

๑. เทศบาลดำเนินการส่งเสริมการผลิต การบริโภค หรือบริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว การเลือกใช้บริการ จ้างเหมาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น
๒. จัดทำข้อมูลรายชื่อหน่วยงานและสถานประกอบการในพื้นที่ อาทิหน่วยงานราชการ สถานประกอบการ ร้านค้าร้านอาหาร โรงเรียน วัด ฯลฯ เพื่อกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการส่งเสริม
๓. จัดกิจกรรมรณรงค์ให้ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ผู้ผลิตและผู้บริโภค ถึงความสำคัญของการผลิต การบริการ และผู้บริโภคที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และประโยชน์ของการรับรองมาตรฐานสิ่งแวดล้อม โดยเทศบาลอาจจัดกิจกรรมนำร่อง อาทิ ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ ให้ความรู้ในการเลือกซื้อสินค้าที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เลือกใช้บริการสถานประกอบการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จัดตลาดนัดสีเขียว ส่งเสริมให้หน่วยงานและสถานประกอบการเข้าร่วมโครงการ ด้านสิ่งแวดล้อมหรือขอการรับรองมาตรฐานสิ่งแวดล้อม สินค้า ฉลากเขียว สำนักงานสีเขียว วัด และมัสยิดสีเขียว โรงแรมสีเขียว ตลาดสดสีเขียว หรือมาตรฐานด้านสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เป็นต้น
๔. โดยเทศบาลให้การส่งเสริมในการดำเนินงาน จัดทำเครือข่าย จัดทำ MOU กับหน่วยงานที่เข้าร่วมโครงการ
๕. มีการประเมินคาร์บอนฟุตพริ้นท์ระดับองค์กรทั้งเทศบาลและสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ

๑. ผลการบริหารงานของเทศบาลที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เช่น จำนวนสินค้าหรืองบประมาณ ในการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว จำนวนครั้งหรือร้อยละในการใช้บริการ จ้างเหมาที่ได้รับบริการรับรองมาตรฐานสิ่งแวดล้อม จำนวนการจัดซื้อจัดจ้าง สินค้าและบริการที่ผลิตในพื้นที่ จำนวนหน่วยงานและสถานประกอบการในพื้นที่ที่เข้าร่วมโครงการด้านการผลิต และการให้บริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อาทิ สำนักงานสีเขียว โรงแรมสีเขียว ตลาดสดสีเขียว สินค้าฉลากเขียว วัดและมัสยิดสีเขียว หรือมาตรฐานสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ อันเป็นผลจากการส่งเสริมของเทศบาล
๒. ผลการส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น จำนวนครัวเรือน หรือชุมชนที่ทำเกษตรอินทรีย์ หรือจำนวนครัวเรือนที่ร่วมโครงการฝึกสวนครัวรั้วกินได้ หรือจำนวนครัวเรือนที่ใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น
๓. จำนวนหน่วยงาน และสถานประกอบการในพื้นที่ที่ได้รับการรับรองด้านการผลิตและการให้บริการรับรองด้านสิ่งแวดล้อม และการให้บริการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โรงแรมสีเขียว วัดและมัสยิดสีเขียว สินค้าฉลากเขียว สินค้าสีเขียว โรงแรมสีเขียว วัดและมัสยิดสีเขียว หรือมาตรฐานสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ อันเป็นผลมาจากการส่งเสริมของเทศบาล

- เมื่อมีการผลิต การบริการ และการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้ประชาชนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่นำไปสู่วิถีชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
๑. ประชาชนต่าง ๆ ที่ประชาชนได้รับ เช่น ประชาชนมีรายได้จากการเข้าร่วมกิจกรรม ประชาชนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีแหล่งเรียนรู้ด้านการผลิต การบริการและกิจการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น
๒. แสดงสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นในการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
๓. กิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมช่วยให้ปริมาณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของเมืองลดลง
๔. เพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจและสังคม ให้แก่เมืองและประชาชน

ทิวทัศน์

กระบวนการ (๑๐ ก-แบบ)

ผลลัพธ์ (๗ ก-แบบ)

ผลลัพธ์ (๑๓ ก-แบบ)

ตัวชี้วัดที่ ๒๓

การส่งเสริม
การใช้พลังงาน
และนำอย่างมี
ประสิทธิภาพ

การส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ

๑. เทศบาลมีแผนงานและกิจกรรมด้านการใช้และอนุรักษ์พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ
๒. การส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ให้ความรู้เรื่องการอนุรักษ์พลังงาน รมรณรงค์ประหยัดไฟฟ้า และนำมันเชื้อเพลิง ส่งเสริมการใช้อุปกรณ์ ประหยัดไฟฟ้า ส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทนที่มีศักยภาพในท้องถิ่น เป็นต้น หรือ มีการประเมินคาร์บอนฟุตพริ้นท์ในระดับองค์กร หรือในระดับเมือง โดยมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง หรือมีการประเมินการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยแนวทางการของตนเอง และนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินไปใช้ประโยชน์
๓. การส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงานด้านการใช้และอนุรักษ์พลังงาน (ไฟฟ้าและน้ำมัน) อย่างมีประสิทธิภาพขององค์กร สถาบันอื่นที่เข้าดำเนินการในพื้นที่

ผลการส่งเสริมการใช้พลังงาน (ไฟฟ้าและน้ำมัน) อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น รายงานข้อมูลแสดงแนวโน้มการประหยัดไฟฟ้า นำมันเชื้อเพลิง (ย้อนหลัง) ในพื้นที่เทศบาล และสำนักงานเทศบาล หรือจำนวนครัวเรือนหรือสถานประกอบการที่เข้าร่วมกิจกรรมลดการใช้พลังงานหรือเปลี่ยนมาใช้พลังงานทดแทน หรือประชาชนมีความรู้เข้าใจ การใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ

เมืองมีการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๑. ประโยชน์ต่าง ๆ ที่ประชาชนได้รับ เช่น ประชาชนสามารถเลือกใช้พลังงานทางเลือกหรือพลังงานทดแทนได้ ประชาชนหรือหน่วยงานต่าง ๆ สามารถลดการใช้พลังงานต่าง ๆ ได้ มีแหล่งเรียนรู้ด้านการอนุรักษ์พลังงาน เป็นต้น มีการใช้จ่ายงบประมาณในการบริหารจัดการพลังงานและนำอย่างมีประสิทธิภาพ
๒. การส่งเสริมกิจกรรมการใช้พลังงาน (ไฟฟ้าและน้ำมัน) อย่างมีประสิทธิภาพช่วยให้ปริมาณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ลดลง ประชาชนลดค่าใช้จ่ายในการใช้พลังงาน (ไฟฟ้า)

การส่งเสริมการใช้กันอย่างมีประสิทธิภาพ

๑. เทศบาลมีแผนงานและกิจกรรมด้านการใช้และอนุรักษ์น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ
๒. การส่งเสริมการใช้กันอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ให้ความรู้เรื่อง การอนุรักษ์น้ำ อนุรักษ์ประหยัน้ำ ส่งเสริมการใช้อุปกรณ์ประหยัดน้ำ
๓. มีการสำรวจ ติดตาม ประเมิน และวิเคราะห์ข้อมูลการบริหาร จัดการน้ำ การจัดหาน้ำสะอาดหรือพัฒนา และดูแลแหล่งน้ำ สำหรับการอุปโภคบริโภคให้เพียงพอสำหรับประชาชน หรือ มีการประเมินคาร์บอนฟุตพริ้นท์ในระดับองค์กร หรือในระดับ เมือง โดยมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง หรือมีการประเมินการปล่อยก๊าซเรือนกระจก โดยแนวทางของตนเอง และนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินไปใช้ประโยชน์
๕. การส่งเสริม สนับสนุน การดำเนินงานด้านการใช้และอนุรักษ์น้ำ อย่างมีประสิทธิภาพขององค์กร สถาบันอื่นที่เข้าดำเนินการในพื้นที่

ผลการส่งเสริมการใช้กันอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น รายงานข้อมูลแสดงแนวโน้มการประหยัน้ำ ประปา (ย้อนหลัง) ในพื้นที่เทศบาล และสำนักงานเทศบาลหรือจำนวนครัวเรือนหรือสถานประกอบการที่เข้าร่วมกิจกรรมลดการใช้น้ำ หรือเปลี่ยนมาใช้อุปกรณ์ประหยัดน้ำ หรือประชาชนมีความรู้เข้าใจการใช้กันอย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อมีการใช้กันอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

๑. ประโยชน์ต่าง ๆ ที่ประชาชนได้รับ เช่น ประชาชนหรือหน่วยงานต่าง ๆ สามารถ ใช้น้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีแหล่งเรียนรู้ ด้านการอนุรักษ์น้ำ เป็นต้น
๒. มีการใช้จ่ายงบประมาณในการบริหารจัดการ การใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ
๓. การส่งเสริมกิจกรรมการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพช่วยให้ปริมาณ คาร์บอนฟุตพริ้นท์ลดลง
๔. มีแหล่งน้ำที่สะอาดปลอดภัย อย่างเพียงพอต่อการอุปโภค บริโภค ของประชาชน
๕. ประชาชนลดค่าใช้จ่ายในการใช้น้ำ

เทศบาลแห่งการเริ่มรู้และบริหารจัดการที่ดี

ตัวชี้วัดที่ ๒๔

การกำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ พร้อมแปลงไปสู่การปฏิบัติ อย่างเป็นรูปธรรม

พิจารณาจากผลการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ตามข้อต่อไปนี้
ด้านการบริหารจัดการ (การวางแผนพัฒนาท้องถิ่น)

- ความสามารถในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี ตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด
- การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี
- ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดกับยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำโครงการพัฒนาในแผนพัฒนาท้องถิ่นมาดำเนินการตามแผน ฯ โดยใช้เงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี/ เพิ่มเติม หรือเงินนอกงบประมาณ
- การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงท้องถิ่น (ด้านการเกษตรและแหล่งน้ำ) (Local Sufficiency Economy Plan: LSEP)
- แนวทางการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น
- การติดตามประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่นในระบบ e-plan

ตัวชี้วัดที่ ๒๕

การพัฒนาศักยภาพบุคลากร ให้มีความรอบรู้และเชี่ยวชาญ ในงานที่รับผิดชอบ

พิจารณาจากผลการประเมินเกณฑ์ประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ตามข้อต่อไปนี้

ด้านการบริหารงานบุคคลและกิจการสภา (ความสอดคล้องเชิงยุทธศาสตร์)

- การดำเนินการตามแผนพัฒนาบุคลากร
- การฝึกอบรมบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- การส่งเสริมพัฒนาความรู้
- การพัฒนาบุคลากรทุกสายงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ด้านการบริหารงานบุคคลและกิจการสภา (ประสิทธิภาพของการบริหารทรัพยากรบุคคล)**
- การประเมินผลการฝึกอบรม
- ด้านการบริหารงานบุคคลและกิจการสภา (การดำเนินกิจการของสภาท้องถิ่น)**
- การพัฒนาความรู้ให้แก่สมาชิกสภาท้องถิ่น

ตัวชี้วัดที่ ๒๖
การสร้างศูนย์การเรียนรู้
แห่งการเรียนรู้

พิจารณาจากผลการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ต่อไปนี้
ด้านการบริหารงานบุคคลและกิจการสภา (ประสิทธิภาพของการบริหารทรัพยากรบุคคล)

- การสร้างองค์ความรู้ในองค์กร
- การจัดองค์ความรู้ในองค์กร

ตัวชี้วัดที่ ๒๗
การสนับสนุนให้เกิดสภาพแวดล้อม
และบรรยากาศในการทำงาน
ที่เอื้อต่อคุณภาพชีวิตที่ดี

พิจารณาจากผลการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ต่อไปนี้
ด้านการบริหารงานบุคคลและกิจการสภา (คุณภาพชีวิตและความสมดุลของชีวิตกับการทำงาน)

- การประชุมถ่ายทอดนโยบายแนวทางการปฏิบัติงานผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน
- การทำงานขององค์กร
- การตรวจประเมินความพึงพอใจและแรงจูงใจ
- การจัดสถานที่ทำงาน
- จำนวนกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีให้กับบุคลากรในองค์กร

ตัวชี้วัดที่ ๒๘
การส่งเสริมให้ผู้บริหาร
และบุคลากรมีคุณธรรมจริยธรรม
ในการบริหารและทำงานตาม
มาตรฐานคุณธรรมจริยธรรมของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พิจารณาจากผลการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ต่อไปนี้
ด้านการบริหารงานบุคคลและกิจการสภา (ความสอดคล้องเชิงยุทธศาสตร์)

- การดำเนินกิจกรรมด้านมาตรฐานคุณธรรมจริยธรรม
- การจัดทำโครงการด้านมาตรฐานคุณธรรมจริยธรรม
- การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและการป้องกันการกระทำผิดจริยธรรม

ด้านธรรมาภิบาล (นโยบายและกิจการกรม)

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการจัดทำแผน/ แนวทางเพื่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตหรือการส่งเสริมความโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- กิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเพื่อการสร้างความโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล
- ช่องทางที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการเพื่อสื่อสารประชาสัมพันธ์กับการสร้างความโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- กิจกรรมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสนับสนุนหรือยกย่องบุคคลต้นแบบด้านคุณธรรม จริยธรรม
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้เข้าร่วมการประกวดเพื่อรับรางวัลด้านธรรมาภิบาล และการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีด้านคุณธรรมจริยธรรมความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานต่าง ๆ

ตัวชี้วัดที่ ๒๙

การมีกระบวนการตอบสนองต่อการให้บริการ ของรับบริการ และจัดการข้อร้องเรียนของประชาชน อย่างครบถ้วนเป็นระบบ

พิจารณาจากผลการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ด้านการบริหารงานบุคคลและกิจการสภา) ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ตามข้อต่อไปนี้

ด้านการบริหารจัดการ (ข้อร้องเรียน)

- ร้อยละของข้อร้องเรียนต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดำเนินการสำเร็จคล่อง
- ร้อยละของข้อร้องเรียนที่มาจากศูนย์ดำรงธรรมที่ดำเนินการสำเร็จคล่อง

ด้านการบริหารจัดการ (บริการประชาชน)

- การอำนวยความสะดวกในการบริหารประชาชน
- ช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนที่จะติดต่อสอบถามหรือขอข้อมูล หรือแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบริการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- การประเมินความพึงพอใจของประชาชน ณ จุดบริการ

ด้านการบริหารจัดการ (การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงาน)

- มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศหรือโทรคมนาคมเพื่อลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน
- มีการบริการเชิงรุกเพื่อบริการประชาชน

ด้านธรรมาภิบาล (มาตรฐานการให้บริการ และการมีระบบ/ กลไกการจัดการกับข้อร้องเรียน)

- การจัดทำคู่มือสำหรับประชาชน ๑ ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ
- การจัดช่องทางในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน
- มีระบบกลไกจัดการกับเรื่องร้องเรียน
- การพิจารณาวินิจฉัยการร้องเรียน ร้องทุกข์ โดยเร็ว

ตัวชี้วัดที่ ๓๐

การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และผลงานของเทศบาล

พิจารณาจากผลการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ตามข้อต่อไปนี้

ด้านธรรมาภิบาล (การเปิดเผยข้อมูลข่าวสารและมีส่วนร่วม)

- การดำเนินงานของศูนย์ข้อมูลข่าวสาร
- ช่องทางประจำสำหรับเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผลงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ ๓๑
ความร่วมมือในการดำเนินงาน
กับหน่วยงานอื่น

เกณฑ์การประเมิน

พิจารณาจากผลการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ตามข้อต่อไปนี้
ด้านการบริหารจัดการ (การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงาน)

- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีโครงการซึ่งได้บูรณาการปฏิบัติงานร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น หรือร่วมกับหน่วยงานอื่นในรอบปีที่ผ่านมา

ตัวชี้วัดที่ ๓๒
การจัดเก็บรายได้ให้ได้
ตามเป้าหมาย การลดรายจ่าย
หรือความพยายามในการ
หารายได้อื่น

พิจารณาจากผลการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ตามข้อต่อไปนี้
ด้านการบริหารการเงินและการคลัง (การจัดเก็บรายได้)

- มีการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นและได้มีการจัดเก็บตาม พ.ร.บ. การสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕
- การรายงานสถิติการคลังท้องถิ่นประจำปีงบประมาณในปีที่ผ่านมา ภายในระยะเวลาที่กำหนด สิ้นปีงบประมาณที่ผ่านมา
- การประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์และวิธีการจัดเก็บภาษี
- การจัดทำแผนที่แม่บท
- ผลการตัดลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น
- ผลการสำรวจข้อมูลภาคสนาม
- การนำทะเบียนทรัพย์สิน (ผ.ท. ๔) และทะเบียนคนผู้ชำระภาษี (ผ.ท. ๕) ไปใช้เป็นข้อมูลในการประเมินภาษี
- การปรับปรุงข้อมูลทะเบียนทรัพย์สิน (ผ.ท. ๔) เป็นปัจจุบัน
- การปรับปรุงข้อมูลแผนที่ภาษี (ผ.ท. ๗) เป็นปัจจุบัน
- อัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้เสียภาษีเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย และภาษีบำรุงท้องที่
- อัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้เสียค่าธรรมเนียมและใบอนุญาตตาม พ.ร.บ. การสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕
- อปท. มีลูกหนี้ค้างชำระภาษีเกินกว่า ๓ ปี เป็นอัตราร้อยละของผู้ชำระภาษีในปัจจุบัน
- อปท. มีลูกหนี้ค้างชำระภาษีลดลงจากปีที่ผ่านมาเป็นอัตราร้อยละ

ด้านการบริหารการเงินและการคลัง (การพัสดุและการเพิ่มขึ้นของรายได้)

- การประหยัดงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีการจัดซื้อจัดจ้างทุกวิธี และมีเงินเหลือจ่ายจากการจัดซื้อจัดจ้าง
- การเพิ่มขึ้นโดยรวมของจำนวนเงินภาษีเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย ภาษีบำรุงท้องที่
- การเพิ่มขึ้นโดยรวมของจำนวนเงิน ค่าธรรมเนียมและใบอนุญาตตาม พ.ร.บ. การสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕
- สัดส่วนจำนวนเงินภาษีเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย ภาษีบำรุงท้องที่ ค่าธรรมเนียมและใบอนุญาตตาม พ.ร.บ. การสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่จัดเก็บได้โดยรวมต่อจำนวนเงินผู้ที่อยู่ชำระภาษีทั้งหมดในปีงบประมาณที่ผ่านมา

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ ๓๓

ความพยายามในการใช้งบประมาณ
ให้เป็นไปตามที่คาดการณ์
และมีเหตุผลอันควรในการ
โอนงบประมาณ

พิจารณาจากผลการประเมินประสิทธิภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย ตามข้อต่อไปนี้

ด้านการบริหารการเงินและภาคคลัง (การจัดทำงบประมาณ และการบริหารการเงินและการบัญชี)

- การตั้งงบประมาณรายจ่าย หมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง ในปีงบประมาณที่ผ่านมา ในเขตบัญชียุติ
- การโอนงบประมาณรายจ่ายประจำปีข้ามหมวด
- อ.ป.ท. เบิกจ่ายเงินงบประมาณในเขตบัญชียุติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ในปีงบประมาณที่ผ่านมา
- อ.ป.ท. มีการจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินต่อหน่วยงานคลังทุกไตรมาสและเบิกจ่ายเงิน ๔ ประเภท (ค่าตอบแทน, ค่าใช้สอย, ค่าวัสดุ, ค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง) เป็นไปตามแผนการใช้จ่ายเงิน
- การกั้นเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีและงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม กรณี ยังไม่ก่อหนี้ผูกพันในหมวดค่าครุภัณฑ์ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง เป็นอัตราร้อยละของงบประมาณรายจ่ายประจำปีและงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม
- การวางฎีกาเบิกจ่ายเงินของหน่วยงานผู้เบิก อย่างช้าไม่เกิน ๕ วันนับจากวันที่ได้ตรวจรับทรัพย์สินหรือตรวจรับงานถูกต้อง
- การใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายหมวดค่าครุภัณฑ์ ที่ดิน สิ่งก่อสร้างที่มีใบรายการจ่ายประจำ พิจารณาจากการเบิกจ่ายปีงบประมาณที่ผ่านมา

เกณฑ์การประเมิน

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัดที่ ๓๔
นวัตกรรม
การพัฒนาเมือง

๑. มีกระบวนการวิเคราะห์สภาพปัญหา บริบทและความต้องการของเทศบาล
๒. มีโครงการหรือกิจกรรมที่เทศบาลดำเนินการตามหลักบูรณาการ มีความเฉพาะตัว เป็นนวัตกรรมพัฒนาเมืองด้านต่าง ๆ ที่ถูกคัดค้น หรือปรับใช้ หรือทดลองใช้ได้
๓. อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหา บริบท และความต้องการของท้องถิ่นและสถานการณ์การพัฒนาของเทศบาล โดยนวัตกรรมต้องอยู่ในรูปของ ผลิตภัณฑ์ กระบวนการ บริการ หรือโมเดลธุรกิจ อย่างเป็นอย่างหนึ่ง
๔. มีการประเมินผลการใช้นวัตกรรมในการพัฒนาเมืองร่วมกับภาคที่เกี่ยวข้อง

กระบวนการ (๑๐ คะแนน)

ผลสำเร็จที่เกิดจากการใช้นวัตกรรม เช่น ประโยชน์ที่เกิดขึ้น จำนวนผู้ใช้ หรือผู้ได้รับประโยชน์ จำนวนนวัตกรรมหรือสิ่งที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมนั้น ๆ เป็นต้น

ผลลัพธ์ (๗ คะแนน)

นวัตกรรมถูกนำไปขยายผลหรือพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ ได้รับการยอมรับจากชุมชนและสังคม

ผลลัพธ์ (๑๓ คะแนน)

การส่งผลงานเข้าร่วม
การประเมิน

เมือง สิ่งแวดล้อม
ยั่งยืน

การประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน เป็นการประเมินทั้ง กระบวนการดำเนินงาน พลวัต และ พลัทธิ ที่เทศบาลได้ลงมือทำแล้ว และผลวนนั้นส่งผลต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน โดยให้ความสำคัญต่อการแสดงผลวนที่ชัดเจน ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ รวมถึงความยั่งยืนของกระบวนการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนาเมือง

ในการจัดส่งผลงานเข้าร่วมการประเมิน ฯ เทศบาลควรศึกษาข้อมูลในคู่มือนี้ โดยละเอียด และดำเนินการตามเงื่อนไขที่กำหนด

- คัดเลือกผลงานเด่นที่ดำเนินงานอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน
- สรุปลงข้อมูลลงในแบบรายงานข้อมูลที่กำหนดไว้ ด้วยการพิมพ์
- แนบเอกสารแสดงรายละเอียดการดำเนินงานและหลักฐานประกอบที่ชัดเจน
- ส่งแบบรายงานข้อมูล เอกสาร และหลักฐานต่าง ๆ จำนวน ๑ ชุด มายังสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด หรือสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาค ภายในเวลาที่กำหนด

๔.๑

วิธีการส่งผลงานเข้าร่วมประเมิน

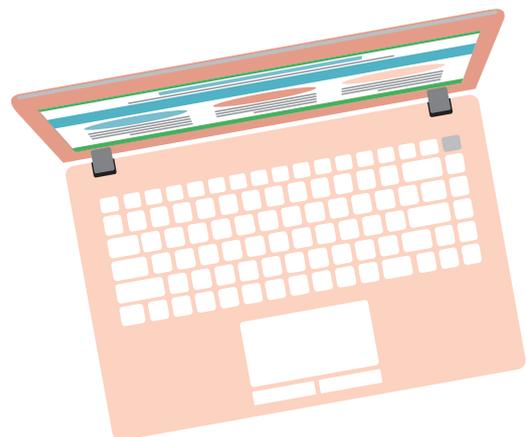
- กรอกข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลและผลการดำเนินงานรายตัวชี้วัด ลงในแบบรายงานข้อมูล (สามารถดาวน์โหลดจาก QR Code ที่ระบุไว้ด้านล่าง) ด้วยการพิมพ์อย่างครบถ้วน
- เตรียมข้อมูลหรือหลักฐานที่แสดงให้เห็นถึงกระบวนการดำเนินงานและผลการดำเนินงานอย่างชัดเจน โดยจัดเป็นหมวดหมู่แยกตามองค์ประกอบ ๔ ด้าน ของเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน
- รวบรวมแบบรายงานข้อมูล เอกสาร และหลักฐาน จัดส่งไปรษณีย์ไปยังสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดที่เทศบาลมีพื้นที่ตั้งอยู่ โดยจะพิจารณารับผลงานที่ประทับตราไปรษณีย์ จนถึงวันปิดรับสมัคร
- กรณีมีข้อสงสัยหรือต้องการคำแนะนำท่านสามารถสอบถามได้จากสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด หรือสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคในพื้นที่ได้ในเบื้องต้น

สำหรับแบบรายงานข้อมูล และข้อมูลอื่นๆ
สามารถดาวน์โหลดได้จาก QR Code ดังนี้

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
www.deqp.go.th

๔.๒

ข้อเสนอแนะในการส่งผลงานเข้าร่วมประเมิน

การเข้าร่วมการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืนนั้น นอกเหนือการจัดทำเอกสารรายงานผลการดำเนินงานเพื่อส่งประเมิน จำเป็นต้องมีการพัฒนากระบวนการทำงานของเทศบาลให้เป็นระบบ นับตั้งแต่ การวางแผนการดำเนินงาน การดำเนินโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ การประเมินผล ตลอดจนการจัดเก็บข้อมูลการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ดังนี้

- ๑. กรอกแบบรายงานข้อมูล** เทศบาลต้องรายงานข้อมูลที่เป็นจริงเท่านั้น โดยควรมอบหมายให้คณะทำงานแต่ละคนรวมถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องทำการสรุปข้อมูลและสรุปผลการดำเนินงานแต่ละตัวชี้วัด จัดพิมพ์ลงในแบบรายงานข้อมูลที่ ด้วยเนื้อหาที่กระชับ ชัดเจน และสอดคล้องกับตัวชี้วัดนั้นๆ โดยสามารถเพิ่มพื้นที่ในการรายงานข้อมูลได้ตามความเหมาะสม
- ๒. รวบรวมผลงานและหลักฐานประกอบ** ในการนำเสนอผลงานตามตัวชี้วัดต่าง ๆ คณะทำงานหรือผู้รับผิดชอบควรจัดทำเป็นเอกสารรายละเอียดการดำเนินงานพร้อมหลักฐานประกอบอย่างชัดเจน เช่น เอกสารโครงการ สื่อเผยแพร่ สถิติข้อมูล ภาพถ่าย ผลการประเมินความพึงพอใจ เป็นต้น โดยหลักฐานเหล่านั้นอาจแทรกในเนื้อหาการนำเสนอผลงานหรือแยกออกมาก็ได้ ทั้งนี้ควรแบ่งเป็นหมวดหมู่หรือแยกเป็น ๔ เล่มตามองค์ประกอบของเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ได้แก่ เมืองอยู่ดี คนมีสุข สิ่งแวดล้อมยั่งยืน เทศบาลแห่งการเรียนรู้และการบริหารจัดการที่ดี เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการพิจารณาของคณะกรรมการ
- ๓. ตรวจสอบความสมบูรณ์ก่อนจัดส่งผลงาน** คณะทำงานควรมีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อช่วยกันตรวจสอบความสมบูรณ์และครบถ้วนของข้อมูล ก่อนเสนอผู้บริหารเทศบาลพิจารณา และจัดส่งมายัง สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดในพื้นที่ ภายใน ๓๐ เมษายน ของทุกปี รวมทั้งควรตรวจสอบการได้รับเอกสารให้เป็นที่เรียบร้อย

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม

กลุ่มส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน สำนักส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน
กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๔๙ ซอย ๓๐ ถนนพระราม ๖ พญาไท กรุงเทพฯ ๑๐๕๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๒๕๘-๕๖๕๒

โทรสาร ๐-๒๒๕๘-๕๖๕๐

เว็บไซต์ www.deqp.go.th

E-mail: deqp_la21@live.com, la21.deqp@gmail.com

สแกนเพื่อดูวิดีโอ

- คู่มือการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อมยั่งยืน
- แบบรายงานข้อมูลการประเมินเมืองสิ่งแวดล้อม